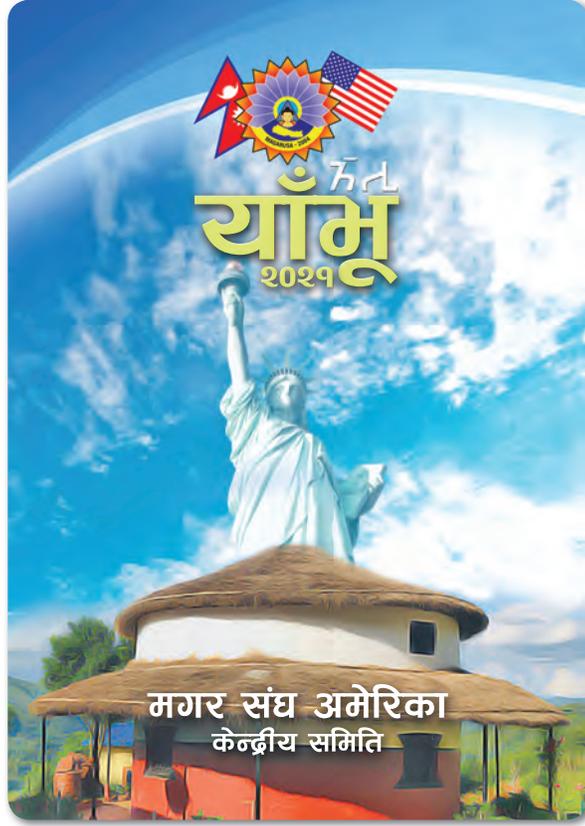

याँभू
२०२१

मगर संघ अमेरिका

प्रदीप परियार थापा मगर
प्रमुख संपादक, याँभू
प्रधान संपादक, Nepalism.com

कुलबहादुर राना मगर
अध्यक्ष
मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

रुकु राना मगर
उपाध्यक्ष
मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

सुमन पुन मगर
महासचिव
मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

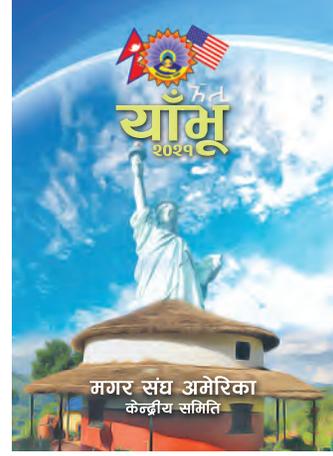
मन ब. थापा मगर
सचिव
मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

www.magarusa.org

कभर/लेआउट : दील गुरुङ, ९८४१३७१९३२, 2day.inbox@gmail.com

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

सम्पादकीय

मगर संघ अमेरिकाको १७ वर्ष !

मगर संघ अमेरिकाको स्थापना सन् २००४ सालमा भएको हो । यसैबीच, निरन्तर विगतका वर्षहरूबाट पाठ सिक्दै, अनेकन उकाली ओरालीहरू पार गर्दै, आफूलाई परिमार्जित गर्दै मगर संघ अमेरिका १७ वर्षे तन्नेरी युवाको रूपमा सम्पूर्ण अमेरिकी मगरहरूको हुकहुकी, दुःख-सुखको सारथी, साँस्कृतिक पहिचानको अगुवा बन्न पुगेको छ । यो ऐतिहासिक क्षणको साक्षी यो वर्ष सन् २०२१ को जुलाई ३१ तारिख न्यूजर्सी राज्यको सेवेल सहरमा हुन गैरहेको संघको ८औँ राष्ट्रिय महाधिवेशन हो ।

सांगठनिक विस्तार

अमेरिकामा मगरहरूको आगमन र बढोत्तरी द्रुतगतिमा छ । मगर भेलाहरूमा बहुसंख्यक नयाँ अनुहारहरू देखिनु त्यसैको प्रमाण हो । उदाहरणको लागि यो वर्ष न्यूयोर्क सहरमा आयोजना गरिएको भूम्या पर्व समारोहमा ९० प्रतिशतभन्दा बढी उपस्थित मगरबन्धुहरू नयाँ अनुहारहरू हुनुहुन्थ्यो । नेपालमा आदिवासी जनजातिहरूमा सबैभन्दा ठूलो जनसंख्या भएको मगरहरूको अमेरिकामा पनि हजारौंको संख्यामा उपस्थिति रहेको अनुमान लगाउन सकिन्छ । मगर संघ अमेरिकाले गठन गरी हाल सबल र क्रियाशिल रहेका ४ राज्य च्याप्टरहरू छन् न्यूयोर्क, न्यूजर्सी, डीएमभी (डिसी/मेरिल्याण्ड/भर्जिनिया) र टेक्सास । यी बाहेक थप १० राज्यहरूमा सदस्यता वितरण गर्नुका साथै सबैलाई संघको एकतारूपी एउटै सितल छहारीमा समेट्ने प्रयास सराहनीय छ । अब अमेरिकी मगरहरूको आन्तरिक जनगणना गरी सोहीअनुरूप संघको विस्तार, नयाँ राज्य च्याप्टरहरूको गठन र क्षमता अभिवृद्धितर लाग्नु पर्ने टड्कारो आवश्यकता देखिएको छ ।

विगत र वर्तमान

स्थापना कालमा संस्थाको नाम 'लाङ्घाली एशोसियसन यूएसए' रहेको थियो । मगर भाषामा 'लाङ्घाली' भनेको 'गाउँले' हो । सन् २०१० को अक्टोबर २४ तारिख न्यूजर्सी राज्यको मेस ल्याण्डडमा सम्पन्न 'लाङ्घाली एशोसियसन यूएसए' को चौथो अधिवेशनद्वारा आफ्नो नाम परिवर्तन गरी 'मगर संघ अमेरिका' (Magar Association USA) नामाकरण गरिएको हो ।

अग्रणी भूमिका

मगर संघ अमेरिकाले मातृभूमि नेपालको लागि होस् या अमेरिकामै बसोबास गर्ने नेपाली, निरन्तररूपमा मानवीय सहयोग र सामाजिक संचेतनाका कार्यहरू गरेर अग्रणी नेपाली अमेरिकन सामाजिक संस्थाको रूपमा आफूलाई स्थापित गरिसकेको छ । विगत १७ वर्षमा संघ र संघका सदस्यहरूले अमेरिकामा रहेका कैयन मगरहरू, गैरमगर नेपालीहरू, नेपालको महाभूकम्प, बाढीपहिरो, आपद्बिपद् र सामाजिक संमृद्धि अभियानमा विविध आर्थिक र भौतिक मानवीय सहयोग गर्दै आएको सर्वविदितै छ । संघले मगर भाषा, संस्कृति,

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

परम्पराको संरक्षण, सम्बर्द्धन र पहिचान गर्न विविध सामाजिक संघेताका कार्यहरु गर्दै आएको छ, उदाहरणको लागि: संघले लोक दोहोरी साँझ सन् २००८-२०१३ सम्म ८ वटा सम्पन्न गरेको थियो भने हरेक वर्ष मगर संघ स्थापना दिवस (फागुन १५), माघे संक्रान्ति पर्व र भूम्या पूजा आयोजना गर्दै आएको छ। त्यसैगरी, नेपालका प्रथम शहीद लखन थापा मगरको स्मृति दिवस (फागुन २) सन् २००८ देखि निरन्तर रूपमा मनाउँदै आएकोमा सन् २०१२ देखि नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ अमेरिका (फिपना) र अन्य नेपाली संघ संस्थाहरुको संयुक्त आयोजनामा हुँदै आएको छ।

नेतृत्व

स्थापनाकालदेखि हालसम्म संघले ६ जना अध्यक्षहरुको सफल नेतृत्व र अभिभावकत्व पाएको छ। संस्थापक अध्यक्ष दलबहादुर बुढाथोकी मगर (२००४-२००६), निलम थापा मगर (कार्यवाहक अध्यक्ष २००६-२००८), लेफ्टिनेण्ट महेन्द्रकुमार थापा मगर (२००८-२०१२), क्या. दलबहादुर रोका मगर (२०१२-२०१५), रुद्र थापा आले मगर (२०१५-२०१८) र कुलबहादुर राना मगर (२०१८-२०२१)। यसक्रममा, संघलाई यो वयस्क उमेरसम्म हुर्काउनमा सम्मानित, विज्ञ सल्लाहकारहरु, दर्जनौं नेतृत्वदायी पदाधिकारीहरु र कार्य समिति, उपसमितिका सयौं सदस्यहरुको क्रियाशिलता, नेतृत्व र योगदान स्मरणीय छ। साथै, सदा संघको साथमा रहने साधारण सदस्यहरु, सम्पूर्ण मगर समुदाय मगर संघ अमेरिकाको जीवन्तताको मेरुदण्ड हुन्।

व्यक्तित्वहरुको सम्मान

मगर समाज र समग्र नेपाली समुदायका अगुवा व्यक्तित्वहरुलाई सम्झनु भनेको मगर जातिको अलग पहिचान र विशिष्ट सम्मानको परम्परालाई जिवित राख्नु हो। संघले सन् २००६ देखि विभिन्न मगर व्यक्तित्वहरुलाई सम्मान गर्ने परम्परालाई निरन्तरता दिँदै आएको छ। संघद्वारा हालसम्म सम्मानित व्यक्तित्व र संस्थाहरु निम्नानुसार छन्। नेपाल प्रहरीका पूर्व एआईजी एवं मगर स्टडिज सेन्टरका अध्यक्ष डा. गोविन्दप्रसाद थापा मगर (२००६), समाजसेवी डा. महावीर पुन मगर (२००७), प्राध्यापक विके राना मगर (२००७), पत्रकार प्रदीप परियार थापा मगर (२००८), म्याराथन धावक टंक मगर (२००८), पप गायक क्रान्ति आले मगर (२००८), लोक गायिका शिला आले मगर (२००८), समाजसेवी इन्दीरा राना मगर (२००९), यूएसनेपालअनलाइन डट कम (२००९), रक्तदानमा अग्रणी अर्जुनप्रसाद मैनाली (२०१०), गायक जगदिश समाल मगर (२०१०), लोकगायक सुमन बुढा मगर (२०१०), गायक राजेश थापा मगर (२०१०), भारतका लागि बक्सिड खेलमा ९ वटा अन्तरराष्ट्रिय स्वर्ण पदक जितेका र अमेरिकामा पहिलो प्रोफेशनल बक्सिड खेलाडी मुकेशबाज देवेन्द्र थापा मगर (२०१२), कलाकार बिन्दु थापा मगर (२०१२), डा. गंगा पुर्जा पुन मगर (२०१२), डा. देउकुमार पुन मगर (२०१२), गायिका संगीता थापा मगर (२०१४), ब्रिटिश गोर्खाली सैनिक अफगानिस्तान युद्धमा ब्रिटिश सेनाको प्रतिष्ठित बहादुरी पदक 'सीजीसी' विजेता दीपप्रसाद पुन मगर (२०१६), नेपाल प्रहरी डीआईजी पार्वती थापा मगर (२०१६), गायिका मुना थापा मगर (२०१८), महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्री थममाया पुन थापा मगर, नेपाल सरकार (२०१९), अन्तर्राष्ट्रिय स्वर्ण पदक विजेता करंति खेलाडी हिक्मत घर्ती मगर (२०१९), समाजसेवी शर्मिला थापा मगर (२०१९) र समाजसेवी सपना रोका मगर (२०२०)।

'याँभू' (इन्ड्रेणी) प्रकाशन र दस्तावेजिकरणको कुरा

संघले सन् २०११ को जनवरी १६ तारिख 'याँभू' (इन्ड्रेणी) इ-जर्नलको प्रकाशन शुरुवात गरेको हो। त्यसपछि संघले सन् २०१४ मा मगर संघ अमेरिकाको १० वर्षको गतिविधि समेटेर 'मगर संघ अमेरिका स्मारिका-२०१४' प्रकाशन गर्‍यो। 'याँभू' को दोस्रो अंक प्रकाशन हुन अर्को १० वर्ष कुनै पत्रो। तर संघको स्थापनाकाल सन् २००४ देखि २०१४ सम्मको दस्तावेजिकरण गरिएको स्मारिका र सन् २०१४ देखि २०२१ को दस्तावेजिकरण 'याँभू' को यो दोस्रो अंकमा समेटिएकोले मगर संघ अमेरिकाको १७ वर्षको इतिहास अनन्तकालसम्मको लागि लिपिवद्ध भएको छ। यी तीनै प्रकाशनको सम्पादन समूहमा रहेर कार्य गर्न पाउँदा म गौरवान्वित भएको छु। र, मलाई भरोसा गरी, यो अवसर प्रदान गर्ने मगर संघ अमेरिकाको विगतदेखि वर्तमानसम्मको नेतृत्व र कार्य समितिप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु। संघको अफिसियल वेबसाइट www.MagarUSA.Org मा 'याँभू' को दुई अंक र १० वर्षे स्मारिका पढ्न र डाउनलोड गर्न सकिन्छ।

सामाजिक अस्तित्व र पहिचानको अथकित यात्रा

समय गतिशील छ। मगर संघ अमेरिकाको सामाजिक अस्तित्व र पहिचानको अथकित यात्रा जारी छ, जारी रहनेछ। हामीलाई आशा छ कि हाम्रा भावी सन्ततिहरुले मगर संघ अमेरिकाले थालेको यो गर्विलो सामाजिक रूपान्तरणको यात्रा र परम्परालाई युगौ युगसम्म निरन्तर कायम राख्नेछन्।

प्रदीप परियार थापा मगर

प्रमुख सम्पादक, याँभू

प्रधान सम्पादक, Nepalism.com

दलबहादुर बुढाथोकी मगर
२००४-२००६

महेन्द्र कुमार थापा मगर
२००८-२०१२

क्या. दलबहादुर रोका मगर
२०१२-२०१५

रुद्रबहादुर आले मगर
२०१५-२०१७

कुलबहादुर राना मगर
२०१८-२०२१

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

Magar Association USA Inc. Reg. No. 040830001182
Tax ID No. 84-1655629

मगर संघ अमेरिका
खण्ड लल खण्ड

Central Committee

प्रकाशकीय

President
Kul B. Rana Magar

Senior Vice-President
Lachhimi K. Rana Magar

Vice-President
Anil Roka Magar

Vice-President
Amar Rajan Magar

Vice-President
Ruku Rana Magar

General Secretary
Suman Pun Magar

Secretary
Man Thapa Magar

Treasurer
Ravi Thapa Magar

Joint-Treasurer
Aashish Thapa Magar

Board Members
Khum K. Thapa Magar
Chandra B. Pun Magar
Surendra P. Pulami Magar
Jeevaraj Budha Magar
Birendra Pun Magar
Chanra B. Gurmachhan
Surendra Rana Magar
Bishnu K. Thapa Magar
Dinesh Budha Magar
Bishnu Rana Magar

मगर संघ अमेरिकाले "याँभू" (इन्द्रेणी) को दोश्रो अंक प्रकाशन गर्न पाउँदा हामी अत्यन्त खुशी भएका छौं । यस अघि, संघले सन् २०११ मा "याँभू" ईजर्नलको रूपमा पहिलो अंक र सन् २०१४ मा मगर संघ अमेरिकाको स्थापनाको दश वर्ष (सन् २००४ देखि २०१४) को गतिविधि समेटेर "मगर संघ अमेरिका स्मारिका-२०१४" प्रकाशन भैसकेको छ । "याँभू" को यो दोश्रो अंकमा सन् २०१५ देखि २०२१ सम्मको संघको गतिविधि र लेखरचनाहरू समेटिएको छ । "याँभू" को यो अंकदेखि लेख रचनाका साथै संघको गतिविधिहरू पनि समेटी निरन्तरता दिने हाम्रो योजना छ ।

संयुक्त राज्य अमेरिकाका विभिन्न राज्यमा बसोबास गर्ने मगरहरूको छाता संस्थाका रूपमा सन् २००४ मा "लाइवली एशोसिएसन युएसए" को स्थापना भएको थियो भने सन् २०१० को अक्टोबर २४ तारिख न्यू जर्सी राज्यको मेस ल्यान्डडमा सम्पन्न संघको चौथो अधिवेशनद्वारा आफ्नो नाम परिवर्तन गरी "मगर संघ अमेरिका" (Magar Association USA) नामाकरण गरिएको हो । यो वर्ष मगर संघ अमेरिकाको आठौं अधिवेशन सम्पन्न हुँदैछ । यसअघि, संघको अहिलेसम्म ४ वटा राज्य च्याप्टरहरू: न्यू योर्क, न्यू जर्सी, डिएमभि र टेक्सास निर्माण भै संचालनमा आएको छ भने संघले विभिन्न मानवीय सहयोग प्रदान गर्ने कुरामा सकृय र अग्रणी भूमिका निभाउँदै आएको छ ।

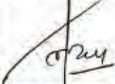
मगर संघ अमेरिकाले अमेरिकाभरि छरिएर रहेका मगरहरूलाई संगठित र एकताबद्ध गर्दै अघि बढिरहेको छ । मगर भाषा, संस्कृति, परम्परा र भेषभूषाको संरक्षण र प्रवर्धन गर्दै मगर पहिचानको निम्ति संघले माघे संक्राति, भुमे पूजा, मगर संघ स्थापना दिवस, प्रथम सहीद लखन थापा मगर स्मृति दिवस आदि मनाउँदै आएको छ ।

मगर संघ अमेरिकाले आपसी भाइचारा, भावनात्मक एकता र सहिष्णुतालाई कायम गर्दै समग्र नेपाली अमेरिकन डायस्पारा समुदायको हकअधिकार र पहिचानको निम्ति विभिन्न सामाजिक संघसंस्थाहरूसँग लामो समयदेखि सहकार्य गर्दै आइरहेको छ ।

'याँभू' मा समेटिएका सांगठनिक इतिहास, गतिविधि र रचनात्मक क्रियाकलाप दस्तावेजीकरणको एउटा महत्त्वपूर्ण प्रयास हो । हामीलाई विश्वास छ, 'याँभू' भावी पुस्ताका लागि समेत महत्त्वपूर्ण र उपयोगी दस्तावेज बन्नेछ । यसले हाम्रो सांगठनिक जीवनलाई मार्गनिर्देश गर्दै अघि बढाउनसमेत मद्दत मिल्नेछ ।

अन्त्यमा, हामीलाई विभिन्न तवरबाट साथ र सहयोग गर्ने, 'याँभू' प्रकाशनका लागि प्रत्यक्ष, परोक्ष रूपमा योगदान पुर्याउने सबैप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछौं ।

जय मगर संघ, अमेरिका । जय मगर ।
जिलौ ।

कुल ब. राना मगर
अध्यक्ष
मगर संघ अमेरिका
केन्द्रिय समिति

(Creating a sense of shared responsibilities towards the Magar Community)

The Secretariat, 40-08 76th Street Elmhurst NY 11373

Tel. (347) 657-7218, (347) 510-9833, (718) 308-1541 | Email: magar2004@gmail.com | www.magarusa.org
Magar Association USA Inc. is a 501 (c) (3) not for profit organization

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

उपराष्ट्रपति

हरितगृह, लैनचौर
काठमाडौं, नेपाल

शुभ-कामना

मगर संघ अमेरिकाले आफ्नो आठौं अधिवेशनको अवसरमा नियमित प्रकाशन *थाम्मु*को दोस्रो संस्करण प्रकाशन गर्न लागेकोमा मलाई ज्यादै खुशी लागेको छ। म याम्मुको दोस्रो संस्करण प्रकाशन सफलताको कामना सहित संघको आठौं अधिवेशन भव्य सफलाताको शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

नेपाल बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक र भौगोलिक विविधताले भरिपूर्ण धर्मनिरपेक्ष मुलुक हो। प्राकृतिक सुन्दरताले भरिपूर्ण हाम्रो देश विविधतायुक्त भाषा, संस्कार, संस्कृति र धर्मले धनी छ। नेपाली जनताको लामो संघर्षपछि, प्राप्त गणतन्त्र, संघीयता, धर्मनिरपेक्षता, सामाजिक न्याय सहितको समानुपातिक समावेशी शासन व्यवस्था संविधानले संस्थागत गरेसँगै देश प्रत्येक नेपाली जनताको आर्थिक सामाजिक रुपान्तरण सहित समुन्नती र समृद्धिको मार्गमा अगाडि बढेको छ।

नेपालमा विभिन्न समुदायको आ-आफ्नो पहिचान छ। अन्य समुदाय जस्तै मगर समुदायको आफ्नो मौलिक भाषा, लिपि, संस्कृति, रीतिरिवाज सहितको भिन्न पहिचान छ। देशभित्र बसोबास गर्ने र विश्वका विभिन्न मुलुकमा स्थायी वा अस्थायी बसोबास गर्ने प्रत्येक नेपालीले आफ्नो भाषा, संस्कार, संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धनलाई आफ्नो कर्तव्य ठानेर ध्यान दिनुपर्दछ।

मगर संघ अमेरिकाले मगर समुदायको भाषा, कला, संस्कार र संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि खेलेको भूमिकाको प्रशंसा गर्न चाहन्छु। रचनात्मक गतिविधिमाफत नेपालको पहिचानलाई अन्तर्राष्ट्रियकरण गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेलेकोमा अमेरिका र विश्वका विभिन्न देशमा बसोबास गर्ने नेपालीहरुप्रति म धन्यवाद व्यक्त गर्दछु। आगामी दिनमा विश्वका विभिन्न देशमा रहेका नेपालीहरुले नेपालको मौलिक भाषा, कला, संस्कार र संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै भावी पुस्तालाई हस्तान्तरण गर्नुहुनेमा म विश्वस्त छु।

मगर संघ अमेरिकाले आफ्नो आठौं अधिवेशनको अवसरमा प्रकाशन गर्ने पुस्तक *याम्मु*मा अमेरिकामा रहेका मगरहरुले आफ्नो मौलिक भाषा, कला, संस्कार र संस्कृतिको संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि खेलेको भूमिकालाई संग्रहित गर्ने विश्वास लिएको छु। साथै यस पुस्तकबाट भावी पुस्तालाई आफ्नो भाषा, संस्कार र संस्कृतिलाई अंगाल्न प्रेरित गर्ने अपेक्षा लिएको छु। यो महत्वपूर्ण कार्यका लागि म मगर संघ अमेरिकालाई हृदयदेखि धन्यवाद दिन चाहन्छु।

धन्यवाद।

२४ असार २०७८

Prana

नन्दबहादुर पुन 'पासाड'

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

राजदूत

नेपाली राजदूतावास
2730 34TH PLACE N.W.
WASHINGTON, D.C. 20007

मिति २०७८।०३।३०

शुभकामना सन्देश

नेपाल जस्तो बहुल जातजाति, भाषा र मौलिक संस्कृतिको धनी देशबाट अमेरिकामा आएर विभिन्न पेशा व्यवसायमा संलग्न रही यहाँ बसोबास गरिरहनु भएका मगर समुदायलाई संगठित गरेर मगर संघले सामाजिक सेवा गर्दै आएको थाहा पाउँदा मलाई खुशी लागेको छ। यस पृष्ठभूमिमा संघले आठौँ अधिवेशन जुलाई ३१, २०२१ मा आयोजना गर्न लागेको अवसरमा यसको सफलताको लागि हार्दिक शुभकामना दिन चाहन्छु।

नेपालको जनसंख्याको ७ प्रतिशत भन्दा बढि हिस्सा ओगटेका मगरहरु आफैमा एक मौलिक भाषा, कला र संस्कृतिका धनी भएका हुनाले परम्परागत रूपमा पुस्तान्तरण हुँदै आएका आफ्नो भाषा, कला र संस्कृतिको जगेर्ना गर्नु आवश्यक छ। अमेरिकामा रहेर पनि आफ्नो मौलिक भाषा, कला र संस्कृतिको संरक्षण र सम्बर्द्धनमा निरन्तर रूपमा योगदान दिइरहनसक्नु महत्वपूर्ण कार्य हो। नयाँ पुस्तालाई नेपालका विभिन्न जातजातिको आफ्नो परम्परागत मौलिक भाषा, कला र संस्कृति हस्तान्तरण गर्न तथा आपसी सम्बन्ध बलियो पार्न यस्ता क्रियाकलापहरुले योगदान गर्ने अपेक्षा गरेको छु। संघले आफ्नो समुदायका साथै सम्पूर्ण नेपाली जातजातिका मौलिक भाषा, संस्कृति र कलाको समेत सम्मान र सम्बर्द्धनमा सहयोग पुर्याउँदै जातीय सद्भाव र राष्ट्रिय एकतालाई अझ सुदृढ र मजबुत पार्न अरु काम गर्न सकोस् भन्ने मेरो कामना छ।

आठौँ अधिवेशनको अवसरमा संघले दोस्रो संस्करणको रूपमा प्रकाशन गर्न लागेको "याम्भु" ले अमेरिकामा रहेका मगर समुदायले सञ्चालन गरेका विभिन्न क्रियाकलापहरुलाई सम्प्रेषित गर्न, आफ्नो भाषा, कला र संस्कृतिको विकास र संरक्षण गर्न तथा नयाँ पुस्ताहरुमा आफ्ना परम्परागत मूल्य मान्यताहरुलाई हस्तान्तरण गर्न सहयोग गर्ने र मगरहरुको मौलिक संस्कृतिको अध्ययन गर्न तथा जानकारी राख्न चाहने इच्छुक व्यक्तिहरुलाई समेत यस्ता प्रकाशनहरुले टेवा पुऱ्याउने अपेक्षा गर्दै प्रकाशनको सफलताको समेत कामना गर्दछु।

डा. युवराज खतिवडा

PHONE: (202) 667-4550, FAX: (202) 667-5534, E-MAIL: info@nepalembassyusa.org

WEB: us.nepalembassy.gov.np/www.nepalembassyusa.org

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

FEDERATION OF INDIGENOUS PEOPLES OF NEPAL IN AMERICA
नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ, अमेरिका

CENTRAL EXECUTIVE COMMITTEE, USA

Date- July 6, 2021

हार्दिक बधाई तथा शुभकामना

नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ अमेरीका (FIPNA) को सदस्य संस्था मगर संघ अमेरीकाको आठौं महाधिवेशनको भव्य सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछु । यस अवसरमा विगत देखी प्रकाशन गर्दै आएको “याँभू” को दोस्रो संस्करण प्रकाशन हुन लागेको सुन्न पाउदा खुसी लागेको छ । नेपाली आदिवासी जनजाति समुदाय मध्ये सामाजिक, सांस्कृतिक, भाषिक साथै जनसंख्याको हिसावले समेत ठूलो संख्यामा रहेका नेपालका मगर समुदायहरूको नेपालको आर्थिक, सामाजिक र राजनीतिक परिवर्तनमा समेत विभिन्न कालखण्ड देखी नै अतुलनिय योगदान पुर्याउँदै आएका समुदाय हुन ।

विभिन्न अवसरहरूको खोजीको क्रममा नेपालीहरू अमेरीकामा विगत लामो समयदेखी यसलाई आफ्नो कर्मभूमि र नयाँ घरको रूपमा बस्दै आईरहेका छन् । नेपाली अमेरीकनहरू अहिले पहिलो पुस्ता भएकाले हामीले व्यक्तीगत संगै सामुदायिक पहिचान, संस्कृति, भाषाको प्रचार प्रसार, प्रवर्धन र विकास संगै संरक्षण गर्न पनि आवश्यक छ । नेपाली अमेरीकन समुदायको पहिचान स्थापित गर्ने क्रममा मगर संघ अमेरीकाको स्थापना कालदेखी नै संस्थागत तथा व्यक्तीगत रूपमा समेत उल्लेखनीय योगदान रहिआएको छ । यो पुस्तक मार्फत अमेरीकामा बसोवास गरिरहनुभएका सम्पूर्ण मगर समुदायमा हार्दिक बधाई तथा शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

.....
लोक चेम्जोङ

अध्यक्ष - नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ अमेरीका

82-12 Pettit Ave, Elmhurst NY 11373 Email: fipna2005@gmail.com Web: www.fipnausa.org

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

“मगर इतिहास, भाषा, संस्कृति संरक्षण-सम्बर्द्धन मगरहरुको मूल मन्त्र,
मगरात पहिचान र स्वायत्त शासन सहितको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र ।”

काजिप्रकादन: २५२/०४९/०५०

नेपाल मगर संघ
NEPAL MAGAR ASSOCIATION

केन्द्रीय समिति, कलंकी, काठमाडौं

च.नं. २०७७/०७८/३८८

मिति : २०७८ असार २५ गते

हार्दिक शुभकामना !

आदिमकाल देखि नेपालमा बसोबास गर्दै आएको एतिहासिक मगर जाति सूचना प्रबिधि र द्रुत बिकासको गति संगै अहिले बिश्वभरि नै बसोबास गरिरहेका छन् । आफ्नो मौलिक भाषा, सस्कार संस्कृति, भेषभुषा, इतिहास र एतिहासिक भूगोल (मगरात) भएको मगर समुदायको पहिचान संरक्षण सम्बर्द्धनका साथै समुदायको हक अधिकारको क्षेत्रमा **नेपाल मगर संघ**ले आफ्नो स्थापना कालदेखि कार्य गर्दै आइरहेको छ । विश्व भरिका मगरहरुलाई मगर संघको साङ्गठनिक संजालमा जोडेर एकताबद्ध बनाउदै मगरहरुको समग्र कल्याणका लागि कार्य गर्ने उद्देश्यले **नेपाल मगर संघ**को पहलकदमीमा **अन्तर्राष्ट्रिय मगर महासंघ** स्थापना गरिएको छ। विश्वको विभिन्न देशमा क्रियाशील मगर संघ/सस्थाहरु मध्य मगर संघ अमेरिका सम्पूर्ण अमेरिकामा बसोबास गर्ने मगर हरुको साझा छाता सस्था हो यस सघले मगरहरुको हक हितका लागि विभिन्न महत्वपुर्ण र रचनात्मक गतिबिधि गर्दै आइरहेको छ। यस्तै रचनात्मक कार्य अन्तरगत **मगर संघ अमेरिकाले** आफ्नो आठौं अधिवेशनको अवसरमा “**याँभू**” को दोस्रो संस्करण प्रकाशन गर्दै गरेको खबरले **नेपाल मगर संघ केन्द्रिय समिति** हर्षित भएको छ । यस प्रकाशन मगर समुदायको हक हित र पहिचान संरक्षण गर्न र सम्पुर्ण मगरहरुलाई एकताबद्ध गर्न सहयोगी हुनेछ र यस कृतिमा रहेका बिबिध बिषयमा लेखिएका लेख रचना र सृजनाले आम पाठक बर्गमा सकारात्मक परिवर्तन गर्नेछ भन्ने कामना सहित यस प्रकाशन निरन्तरताको हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु। साथै **मगर संघ अमेरिका**को आठौं अधिवेशन पूर्णरूपले सफल रहोस भन्ने शुभकामना पनि व्यक्त गर्दछु।

धन्यवाद,

जय मगर ! जय मगरात नेपाल !!

नबीन रोकामगर

अध्यक्ष

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

MAGAR ASSOCIATION OF CANADA
मगर संघ क्यानाडा

Est: 2008

मिति: जून ८, २०२१

श्री अध्यक्षज्यु,
कुलदीप राना मगर
मगर संघ अमेरिका, सेन्ट्रल कमिटी
न्युयार्क, अमेरिका.

बिसय: सुभकामन मन्तव्य !

मगर संग अमेरिकाले प्रकाशन गर्दै आएको पत्रिका "याँभू" को दोश्रो संस्करण मगर संग अमेरिकाको आठौं अधिविवेशनको अबसरमा प्रकाशन गर्न लागेको एस प्रकाशनको उन्नति तथा उतरोउतर प्रगति को कामना गर्दछु/

साथै २०७८ सालको आगमनसंगै हामी नेपालीहरूको बिचमा सम्बन्ध अझ नजिक बनाउने उद्देश्य लिई "याँभू" पत्रिकाको दोश्रो संस्करण शुभारम्भ हुनलागेकोमा ज्यादै खुशी लागेकोछ, अध्ययन अथवा विविध क्षेत्रमा अत्यन्त ब्यस्त जीवन बितिरहेको मगर संग अमेरिकाले यस प्रकारको जनहित कार्यलाई निरन्तरता दिनु प्रसंसनीय हो । यसको माध्यमबाट मगरको साहित्य, भाषा, इतिहास र मगर संस्कृतिको निरन्तर जानकारी प्राप्त गर्ने छ भन्ने पूर्ण विश्वासका साथै आफ्नो बिचारको आदानप्रदानको सशक्त माध्यम हुन जानेछ भन्ने मेरो विश्वास छ /
यस्तो प्रसंसनीय कार्यको शुभारम्भगरी दोश्रो संस्करण प्रकाशनको भव्य सफलताको हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु/

अध्यक्ष
क्यानाडा मगर संघ
टोरोन्टो, क्यानाडा

Ontario Corporation Number 1781317
Address: 68 Maddybeth Crescent, Brampton, ON, L6Y5R8
E-mail: magarsanghcanada@outlook.com
Contact: +1 647-570-2492
Visit: <https://www.facebook.com/magarsanghcanada>

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

Magar Association United Kingdom (MA UK)
70 Cove Road
Farnborough, Hampshire GU14 0EN

Established: July 2002
www.magarassociationuk.org
Contact Number: 07853227102

Registered Charity No: 1126656
Email: info@magarassociationuk.org
Email: presidentmauk@gmail.com

MAUK/GEN/21-07

Mr Kuldeep Rana Magar
President
Magar Association USA

12 July 2021

WELCOME MESSAGE

On behalf of the Magar Association UK, I am delighted and feel very privileged to write few words for inclusion in the Second Edition of “YAMBHU” Journal on the occasion of the Association’s 8th General Assembly and thank the Editor and the Central Committee for giving this opportunity.

Magar Association USA and Magar Association UK are very similar and have many common aims and objectives. Although both organisations have maternal link with Nepal Magar Association in Nepal, our primary aim and objectives are to promote and preserve the Magar identity away from Nepal which is challenging given the difficult circumstances that we operate in.

However, we are pleased to know that Magar Association USA have been preserving and promoting our diverse Magar culture, languages, our dress and ethnicity while actively raising awareness on social values and ethos and long it may continue.

Magar Association UK would like to extend our best wishes for the success of the “YAMBHU” Journal and the forthcoming General Assembly. We also wish our friendly and cordial relationship to continue for ever.

SUNIL RANA
President
Magar Association UK

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

Reg. No. CP/LIC/50/19/20427
MAGAR ASSOCIATION HONG KONG

खणि लडड लड +ड मगर संघ हडकड

Estd : 1997

शुभकामना

मगर संघ अमेरिकाको आठौँ अधिवेशनको अवसरमा संघको मुखपत्र 'याम्भु' प्रकाशन गर्न गइरहेको जानकारी पाउँदा हामीलाई अत्यन्तै खुसी लागेको छ ।

याम्भु पत्रिका प्रकाशन गरी अमेरिकामा कर्मथलो बनाएर बस्नु भएका सम्पूर्ण मगर समुदायलाई सुसूचित गराउने यहाँहरुको कार्य अति सहायनीय रहेको छ । हामी जहाँ जुन अवस्थामा रहेता पनि आफ्नो पहिचानको जगेर्ना गर्नु नै पर्छ । यस पत्रिकाले प्रवासमा रहेको मगरहरुको आर्थिक, समाजिक, संस्कृतिक विकासतर्फ अग्रसर हुन थप टेवा पुर्‍यउने छ । साथै अमेरिकामा रहनुभएका मगरहरुको साभ्ना संस्था मगर संघ अमेरिकाको मुल उद्देश्य र लक्ष्यलाई प्राप्त गर्न र संघलाई सही दिशाबोध गर्दै थप मजबुत बनाउन अहम भूमिका खेल्ने छ ।

अन्तमा हामी विचको सम्बन्ध सुमधुर रहोस् भन्दै मगर संघ अमेरिका को आठौँ अधिवेशनको सफलताको शुभकामना टक्र्याउन चाहन्छु ।

युगमाया राना मगर
अध्यक्ष
मगर संघ हडकड

Flat: D-E, 2/F, 152-154 Temple Street, Jordan, Kowloon, Hong Kong
Mob: +852 6690 3469 | Email: magarassohk@gmail.com

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

राष्ट्रीय मंगर संघ, भारत

केन्द्रीय कार्यालय, दार्जीलिङ्ग

शुभकामना सन्देश

मगर संघ अमेरीकाले आफ्नो आठौं अधिवेशन मनाउन गइरहेको खबर सुन्न पाउँदा हर्षले विभोर छौं। यस महत् कार्यको निम्ति मगर संघ अमेरीकालाई राष्ट्रीय मगर संघ भारतको तर्फबाट हार्दिक बधाई तथा कार्यक्रम सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछौं। यस सुखद अवसर पारेर याम्भु-को दोस्रो संस्करण प्रकाशन हुने खबरले अति हर्षित बनेका छौं। निश्चय पनि याम्भुले हाम्रो भाषा, संस्कृति र साहित्यको संरक्षण सम्बर्धन र विकास कार्यमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नेछ भन्ने कुरामा विश्वास्त बनेका छौं।

अन्तमा याम्भुको दीर्घायुको कामना गर्दै सम्पूर्ण सम्पादक मण्डलीमा हार्दिक शुभेच्छा टक्राउँदछौं।

जिलौ।

मिति: ०६/०७/२०२१

गोवर्धन राना
अध्यक्ष
राष्ट्रीय मंगर संघ, भारत

विष्णु राना
महासचिव
राष्ट्रीय मंगर संघ, भारत

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

विषयसूचि

मगर संघ अमेरिका केन्द्रीय समितिको सांगठनिक गतिविधि २०१८-२०२१	१६
मगर संघ अमेरिकाको गतिविधिहरू २०१४-२०१७	३३
न्यूयोर्क च्याप्टरको सांगठनिक गतिविधि २०१६-२१	३९
मगर संघ अमेरिका डीएमभी च्याप्टरको सांगठनिक गतिविधि २०१८-२०२१	३४
मगर संघ अमेरिका न्यूजर्सी च्याप्टरको सांगठनिक गतिविधि २०१९-२०२१	३८
मगर संघ अमेरिका टेक्सास च्याप्टरको सांगठनिक गतिविधि २०१९-२०२१	४३
नेपालमा मगरभाषीहरूको अवस्था	४९
मगर खाम वस्तीका संस्कार-संस्कृति र प्रचलित प्रथा	५६
डोल्पाका तराली मगरहरूको साँस्कृतिक परिचय	६३
गोरेबहादुर खपाङ्गी मगरको व्यक्तित्व र योगदान	६५
मगर समुदायको लोकप्रिय संस्कृति नाँच 'हूर्गा/हूर्गा देउसी'	६९
नेपालको समृद्धिसँग जोडिएको प्रश्न	७३
पर्देशिको सन्देश: गाउँ र जन्मभूमिलाई !!	७५
युडला बासर	७६

बधाई तथा शुभकामना

मगर संघ अमेरिका

याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

Suman Budha Magar & Family
Life member mausa

बधाई तथा शुभकामना

मगर संघ अमेरिका

याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

Surya Thapa Magar
Advisors life member magar
association USA inc

बधाई तथा शुभकामना

मगर संघ अमेरिका

याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

दिपेष्ट बाराकोटी
पूर्व सचिव, न्यूयोर्क च्याप्टर
आजीवन सदस्य, मगर संघ अमेरिका

बधाई तथा शुभकामना

मगर संघ अमेरिका

याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

Laxaman Darlami Magar
NRNA NCC Oregon Chapter President

बधाई तथा शुभकामना

मगर संघ अमेरिका

याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

Dil Prasad Thapa Magar
Past joint secretary, NewYork Chapter
Life member, Magar Association USA inc

"जहाँ रहे पनि, जहाँ बसे पनि, नभूलौं हाम्रो मातृभूमिलाई । जोगाई राखौं युगौं युग, हाम्रो मौलिक कला र संस्कृतिलाई ।।"

मगर संघ अमेरिका
XMI LLW XZIF
Magar Association USA
केन्द्रीय समिति
7111 13C

कार्य समिति (२०१८-२०२१)

अध्यक्ष
कुल बहादुर रानामगर
न्युयार्क

वरिष्ठ-उपाध्यक्ष
लक्ष्मी कुमारी रानामगर
न्युजर्सी

उपाध्यक्ष
अनिल रोकामगर
न्युजर्सी

उपाध्यक्ष
अमर रानमगर
बाटिमोर

उपाध्यक्ष
रुकु रानामगर
न्युयार्क

महासचिव
सुमन पुनमगर
न्युयार्क

सचिव
मन सुब्रजामगर
न्युयार्क

कोषाध्यक्ष
रवि धारामगर
न्युजर्सी

सह-कोषाध्यक्ष
आशिष धारामगर
न्युयार्क

सदस्य
खुमकुमारी धारामगर
न्युजर्सी

सदस्य
चन्द्र बहादुर पुनमगर
बोस्टन

सदस्य
सुरेन्द्र प्रताप पुलामीगर
न्युयार्क

सदस्य
जीवाराज बढामगर
टेक्सास

सदस्य
बिरेन्द्र पुन
न्युयार्क

सदस्य
चन्द्र बहादुर गुह्यान्गर
न्युयार्क

सदस्य
सुरेन्द्र रानामगर
कनेक्टिकट

सदस्य
बिष्णु कुमारी धारामगर
न्युजर्सी

सदस्य
दिनेश बढामगर
न्युयार्क

सदस्य
बिष्णु रानामगर
बाटिमोर

The Secretariat, 40-08 76th Street Elmhurst NY 11373
Email: magar2004@gmail.com | www.magarusa.org
Magar Association USA Inc. is a 501 (c) (3) not for profit organization

मगर संघ अमेरिका केन्द्रीय समितिको सांगठनिक गतिविधि २०१८-२०२१

मगर संघ अमेरिका अन्तर्गत हालसम्म ४ वटा च्याप्टर समिति रहेका छन् भने बाँकी च्याप्टर समिति स्थापनाका लागि पहल समेत भएको छ । मगर संघ अमेरिकाको च्याप्टर विस्तारका लागि योजना बनाइएको छ ।

पृष्ठभूमि

मगर संघ अमेरिका, संयुक्त राज्य अमेरिकामा बसोबास गर्ने मगर हरूको साभा संस्था हो । मगर संघ अमेरिकाको स्थापना लाइघाली एसोसिएशन, अमेरिकाको रूपमा २८ मार्च, २००४ मा भएको सर्वविदितै छ । यो न्यूयोर्कमा ३० अगष्ट, २००४ मा दर्ता भएको गैरनाफामूलक, गैरराजनैतिक, मानवतावादी, धर्मनिरपेक्ष, सामाजिक संस्था हो । मगर संघ अमेरिका हालसम्म निरन्तर रूपमा क्रियाशील रहँदै आएको छ । मगर संघ अमेरिकाप्रति अमेरिकी मगर समुदायको अपनत्व स्थापित गर्दै गतिशील र जुभारू बनाउनु आजको आवश्यकता हो ।

संगठनको अवस्था

मगर संघ अमेरिकाअन्तर्गत हालसम्म चार वटा च्याप्टर समिति

रहेका छन् भने बाँकी च्याप्टर समिति स्थापनाका लागि पहलसमेत भएको छ । मगर संघ अमेरिकाको च्याप्टर विस्तारका लागि योजना बनाइएको छ । हाल च्याप्टर रहेकाहरूमा न्यूयोर्क, टेक्सास, डी.एम.भी. र न्यूजर्सी च्याप्टर समिति रहेका छन् । त्यसैगरी, बोष्टन, कोलोराडो, ओहियो, कनेक्टिकट, पेन्सिलभेनिया, क्यालिफोर्निया, सनफ्रान्सिस्कोलगायतका ठाउँमा च्याप्टर स्थापनाका लागि पहल भएको छ ।

उद्देश्य

मगर संघ अमेरिकाको मुल उद्देश्य भनेको संयुक्त राज्य अमेरिकामा बसोबास गर्ने मगर समुदायका बीच आपसी एकता, समन्वय र सहकार्य गर्नु हो । त्यस्तै, अमेरिकाका विभिन्न ठाउँमा सम्बन्धित क्षेत्रको विज्ञ एवं कलाकारहरूको उपस्थितिमा विभिन्न सांस्कृतिक कार्यक्रम एवं सेमिनारको

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

आयोजना गरी मगर भाषा, संस्कृतिको संरक्षणका लागि काम गर्नु पनि संघको उद्देश्य रहेको छ । नेपालमा हुने विभिन्न प्राकृतिक एवं मानवीय विपत्तिका समयमा सहयोग गर्नु पनि यस संस्थाको उद्देश्य हो ।

हाम्रो संस्थाको उद्देश्यहरू मध्ये नेपाल मगर संघसँग वित्तीय सहकार्य गर्दै नेपालका ग्रामीण क्षेत्रका मगर समुदायको स्वास्थ्य सेवा, गरिब तथा विपन्न परिवारका जेहेन्दार विद्यार्थी एवं बालिकाको शिक्षाका लागि वित्तीयलगायतका सहयोग पनि एक हो । त्यसैगरी, अमेरिकामा क्रियाशील अन्य संघसंस्थासँग फराकिलो र सुमधुर सम्बन्ध स्थापित गर्नु हाम्रो उद्देश्य हो । वेबसाइटका माध्यमबाट विशाल अमेरिकी समाजका बारेमा सूचना आदानप्रदान गर्नु संस्थाको अर्को उद्देश्य हो ।

संस्थाको गतिविधि र कार्यक्रम

हाम्रो कार्यकालमा सन् २०१८ देखि २०२१ सम्म निम्नानुसार कार्य सम्पन्न गरेका छौं ।

मगर संघ अमेरिकाको कार्यालय स्थापना:

नयाँ कार्यसमितिले कार्यभार सम्हालेको तेस्रो महिना अक्टोबर १, २०१८ बाट मगर संघ अमेरिकाको कार्यालय न्यूयोर्कको क्विन्समा (४०-०८-७६) स्ट्रीटमा स्थापना गरियो ।

कार्यालयका लागि सामान सहयोग गर्नुहुने सहयोगदाताहरू :

१. विष्णु रानामगर (कापेट, १५ वटा कुर्सी र २ वटा टेबुल) \$700
२. नरेन्द्र थापामगर (कम्प्युटर) \$300
३. दुर्लभ मगर/पद्मा लिखा मगरबाट १ थान प्रिन्टर
४. दिलप्रसाद थापामगर (कम्प्युटर) \$300
५. सविना थापा मगर (५ वटा कुर्सी, Keys, Light र अन्य मसलन्द) \$300
६. अनिल रोकामगरबाट १ थान प्रोजेक्टर

ट्याक्स फाइल:

संस्थाको २०१५, २०१६, २०१७, २०१८, २०१९ र २०२० को ट्याक्स फाइल गरियो । सबै च्याप्टरलाई समेटि २०,००० डलरको ट्याक्स फाइल गरियो । (विगतमा ३,००० डलरदेखि ४,५०० डलरसम्म गरिएको थियो ।)

५०१ (सी)

मगर संघ अमेरिका सन् २००४ मा स्थापना भइ आपसी भाइचारा ले सञ्चालन भइआएको अवस्थामा अमेरिकामा गैरनाफामूलक संस्थाले पुरा गर्नुपर्ने कानूनी प्रक्रिया पूरा गरी अगष्ट, २०१९ मा विधिवत् ५०१ (सी) प्राप्त गर्न सफल भएका छौं । यो उपलब्धिले अमेरिकामा गैरनाफामूलक संस्थाले गर्न सक्ने र पाउने हरेक क्रियाकलापका लागि मगर संघ अमेरिका र यसका भ्रातृ संस्थाहरूलाई कानूनी रूपमा मार्ग प्रशस्त भएको छ ।

भूम्या पर्वको सुरुवात

मगर जातिको विशेष पर्व संस्थागत रूपमा 'भूम्या/भूमे पर्व-२०१९' को न्यूयोर्कमा धुमधामका साथ मनाइयो ।

च्याप्टरको विस्तार :

नयाँ कार्यसमिति चयन भएपछि केन्द्रीय समितिका प्रतिनिधिको प्रत्यक्ष उपस्थितिमा टेक्सास राज्यमा जनवरी १३, २०१९ मा र न्यूजर्सी राज्यमा मार्च २, २०१९ मा नयाँ च्याप्टर समिति गठन कार्य सम्पन्न गरिएको छ । त्यसैगरी, नोभेम्बर १०, २०१८ मा डीएमभी (DC/Maryland/Virginia) च्याप्टर र नोभेम्बर २५, २०१८ मा न्यूयोर्क च्याप्टरको अधिवेशन सम्पन्न गरिएको छ । त्यस्तै, बाल्टिमोरलाई संस्थागतरूपमा च्याप्टरको रूपमा घोषणासमेत गरिएको छ । मगर संघ अमेरिकाको च्याप्टर स्थापनाको निमित्त बोष्टन, कोलोराडो, ओहियो, कनेक्टिकट, पेन्सिलभेनिया, क्यालिफोर्निया, सनफ्रान्सिस्कोलगायतका ठाउँमा पहल गरियो ।

राष्ट्रिय आविष्कार केन्द्रलाई सहयोग

सिंगो मगर समुदायले गर्व गर्नुपर्ने महान् व्यक्तित्व डा. महावीर पुनमगरले स्थापना गर्नुभएको राष्ट्रिय आविष्कार केन्द्रलाई मगर संघ अमेरिकाको संयोजनमा र सबै च्याप्टर समितिको सहयोगमा अमेरिकाभरि छरिएर रहेका मगर तथा गैरमगर समुदायबाट संकलित रकम ने.रु.९,३८,५३२।- (अक्षरूपी नौ लाख अठ्तीस हजार पाँच सय बत्तीस रुपैयाँ मात्र) एकमुष्ट हस्तान्तरण गरिएको छ ।

सम्मानित व्यक्तित्वहरू

आफ्नो ज्ञान, बुद्धि, विवेक, त्याग, तपस्या, सीप र क्षमताले यो गदान पुऱ्याउनु भएका निम्न व्यक्तित्वहरूलाई सम्मान गरियो ।

- (२०२०) समाजसेवी सपना रोका मगर
- (२०१९) माननीय थममाया थापा मगर, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्री, नेपाल सरकार
- (२०१९) हिकमत घर्तीमगर, कराँते खेलाडी, अन्तर्राष्ट्रिय स्वर्ण पदक विजेता
- (२०१९) समाजसेवी शर्मिला थापा मगर
- (२०१८) गायिका मुना थापा मगर

स्वागत तथा भेटघाट कार्यक्रम

मगर संघ अमेरिकाले विभिन्न व्यक्तित्वहरूसँग भेटघाट, अन्तरक्रिया कार्यक्रम गर्दै आएको छ । यसैक्रममा निम्नअनुसारको व्यक्तित्वहरूको स्वागत र अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरियो ।

- (२०२०) ज्ञानेन्द्र पुनमगर, महासचिव, नेपाल मगर संघ
- (२०१९) माननीय वर्षमान पुनमगर (अनन्त), ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइँ मन्त्री, नेपाल सरकार
- (२०१९) माननीय थममाया थापा मगर, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्री, नेपाल सरकार
- (२०१९) गणेश ठाडामगर, प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक (एसएसपी), सशस्त्र प्रहरी बल, नेपाल
- (२०१९) भुकेन्द्र घर्तीमगर, पूर्व अध्यक्ष, नेपाल मगर विद्यार्थी संघ
- (२०१८) इन्दिरा रानामगर, अध्यक्ष, पी.ए. नेपाल, सामाजिक कार्यकर्ता

वेबसाइट सञ्चालन तथा अद्यावधिक

मगर यूएसए डट ओआरजी वेबसाइटमा केन्द्रीय समिति, च्याप्टर समिति, आजीवन सदस्य र साधारण सदस्यहरूको अद्यावधिक गरि सञ्चालन गरिएको छ ।

स्थापना दिवस

मगर संघ अमेरिकाको १७औँ स्थापना दिवसको अवसरमा सन् २०२०

मा बृहत् रक्तदान कार्यक्रम र न्यूयोर्क ब्लड सेन्टरसँग सहकार्य गरी हरेक वर्ष मार्च २८, मगर संघ अमेरिकाको स्थापना दिवसको अवसरमा रक्तदान कार्यक्रम हुने गरी ब्लड सेन्टरको क्यालेण्डरमा राखियो ।

अन्तर्राष्ट्रिय मगर महासंघ

संसारभरिका मगरहरूलाई गोलबन्द गर्दै एक आपसमा सहकार्य र भ्रातृत्वको विकास गर्न स्थापना भएको अन्तर्राष्ट्रिय मगर महासंघप्रतिको मगर संघ अमेरिकाको संस्थागत अवधारणा अन्तर्राष्ट्रिय मगर समुदायसमक्ष प्रष्ट पारिएको छ । यसले भावी दिनमा मगर संघ अमेरिकाले अन्तर्राष्ट्रिय मगर महासंघप्रति लिने नीतिका लागि सबै बाटो खोलिएको अवस्था छ ।

- अक्टोबर २६, २०१९ मा वाल्टिमोरमा साधारणसभा सम्पन्न गरियो ।
- नोभेम्बर, २०१९ मा मगर संघ अमेरिकाका आजीवन सदस्य तथा मेरिल्याण्ड युनिभर्सिटीका स्नातक तहमा अध्ययनरत यज्ञ थापामगरले मगर संघ अमेरिकाका बारेमा अध्ययन, अनुसन्धान गर्नुभएकोले यथाशक्य सहयोग गरियो ।
- मगर संघ अमेरिकाका विभिन्न च्याप्टरहरूद्वारा विभिन्न मितिहरूमा आयोजना गरिएको माघे संक्रान्तिको सफल संयोजन गरियो ।
- डिसेम्बर १५, २०१९ मा मगर संघ अमेरिकाको तर्फबाट फिज्जाका लागि प्रतिनिधि नरेन्द्र थापा मगरलाई फिज्जाको महासचिव पदमा सिफारिस तथा सर्वसम्मत तवरबाट चयन हुन सफल भएको ।
- मगर संघ अमेरिका, टेक्सास च्याप्टरकी सदस्य तेजकुमारी थापामगर (तुलसी) को असामयिक निधन पश्चात् उहाँको परिवारसँग सम्पर्क गरी निजको पार्थिव शरीरको अन्त्येष्टि र उठेको रकम ने.रु.१०,५८,७६४/- परिवारलाई हस्तान्तरण गरियो ।
- सन् २०१९ मा मगर भाषाको प्रवर्द्धनको निमित्त श्रव्यदृश्य सामाग्री 'मगर टुट पाहिँग' निर्माण ।

- फेब्रुअरी १२, २०२० मा फिज्जासँगको सहकार्यमा १४३औँ लखन स्मृति दिवस मनाइयो ।
- मार्च १, २०२० मा मगर संघ अमेरिकाको स्थापना दिवसको अवसरमा एनवाई सिटी ब्लड सेन्टरसँगको सहकार्यमा ब्लड ड्राइभ

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

भव्य रूपमा सम्पन्न गरियो ।

- मार्च २, २०२० नेपाल मगर संघको ३८औं स्थापना दिवस न्यूयोर्क च्याप्टरसँगको सहकार्यमा सम्पन्न गरियो ।
- मार्च २५, २०२० मा विश्वभर कोभिड-१९ को महामारीका कारण सिर्जित समस्याका विरुद्ध समुदायका सदस्यहरूलाई पर्न सक्ने विपत्तिको निराकरण गर्न च्याप्टर तथा राज्य प्रतिनिधिहरूसँगको सहकार्यमा विशेष सहयोग सञ्चालन गरियो ।
- सन् २०२० का अप्रिल, मे, जुन र जुलाई महिनामा कोभिड-१९ को महामारीविरुद्ध विभिन्न संघसंस्थाहरू तथा मगर संघ अमेरिकाका तर्फबाट समुदायमा पटक पटक विभिन्न खाद्य सामग्री तथा प्राथमिक उपचारका सामानहरूको वितरण गरियो ।
- मे २८, २०२० मा नेपालको रूकुम तथा संयुक्त राज्य अमेरिकाको न्यूयोर्क निवासी सयलाक बुढामगरको असामयिक निधनपश्चात् न्यूयोर्क च्याप्टर, गेमी तकसेरा समाज र लुगुम्याल समाजसँगको सहकार्यमा निजको शव व्यवस्थापन तथा ४३,०००/- डलर बराबरको आर्थिक सहयोग गरेको छ ।
- मगर चेली सपना रोका मगरको सफलतामा हातमा हात मिलाउने योजना अन्तर्गत प्रशंसापत्र तथा उच्च शिक्षा अध्ययनका लागि रु.१,१०,५००/- आर्थिक सहयोग गरिएको छ ।
- मार्च १, २०२० मा मगर संघ अमेरिकाको स्थापना दिवसको अवसरमा गरिने ब्लड ड्राइभ कार्यक्रम न्यूयोर्क च्याप्टरको अगुवाइमा सम्पन्न गरिएको छ ।
- अप्रिल ९-१९, २०२० मा नेपालको तनहुँ तथा संयुक्त राज्य अमेरिकाको न्यूयोर्कमा बसोबास गरी स्वर्गारोहण भएका यामबहादुर पुनमगरको अर्त्योष्टि तथा निजको चल अचल सम्पत्ति न्यूयोर्क च्याप्टरको अगुवाइमा परिवारलाई हस्तान्तरण गरिएको छ ।
- भर्जिनिया, संयुक्त राज्य अमेरिकामा यूएनएले आयोजना गरेको मैत्रीपूर्ण भलिबल प्रतियोगितामा सहभागी खेलाडीहरूलाई जर्सी तथा दर्ता शुल्क उपलब्ध गराइ सहयोग गरिएको थियो ।
- एनआरएनए, २०२१ को चुनावी प्रतिस्पर्धामा सहभागी मगर उम्मेदवारहरूलाई सहयोग गरिएको छ ।
- TSNA Emergency Fund मा ५०० डलर जम्मा गरी संस्थागत सदस्यता लिइएको । सो बापत मगर संघ अमेरिकाका सदस्यहरूलाई आपत परेको अवस्थामा संस्थाको सिफारिस ५०० डलर सम्म सहायता पाउन सकिनेछ ।
- UNA को भलिबल प्रतियोगितामा संस्थागत सहभागीहरूलाई प्रवेश शुल्क र जर्सी उपलब्ध गराइएको ।

- आजीवन सदस्यहरूलाई संस्थाको लोगोको ब्याच तयार तथा वितरण ।
- साधारण सदस्यहरूलाई सदस्यता वितरण गर्न ७०० प्रति सदस्यता प्रमाणपत्र तयार गरिएको ।
- आजीवन सदस्यहरू तथा पूर्व पदाधिकारीहरूलाई पत्राचार गरी जानकारी गराइएको ।
- फेब्रुअरी २३, २०१९ मा नेपालका प्रथम शहीद क्या. लखन थापामगरको स्मृति दिवस, आदिवासी जनजाति महासंघ, अमेरिकासँग सहकार्य गरी मनाइयो ।
- फेब्रुअरी २५, २०१९ मा नेपाल मगर संघको ३७औं स्थापना दिवस मगर संघ अमेरिका, न्यूयोर्क च्याप्टरसँगको सहकार्यमा धुमधामका साथ मनाइयो ।
- मगर जातिको राष्ट्रिय पर्व माघे संक्रान्ति अमेरिकाभरी सभ्य र भव्य रूपमा सफल बनाउन मगर संघ अमेरिकाअन्तर्गतका सबै च्याप्टर समितिलाई निर्देशनसहित आवश्यक सरसल्लाह तथा सहयोग गरियो ।
- जुन ९, २०१९ मा मगर संघ अमेरिकाका पूर्व अध्यक्ष दल रोका मगर अमेरिका छोडी यूके बसाइँ सर्नुभएकोले उहाँले मगर संघ अमेरिकालाई गर्नुभएको योगदानको कदर गर्दै सम्मान तथा विदाइ कार्यक्रम गरियो ।
- मगर संघ अमेरिकाको ३ राज्य च्याप्टरहरू न्यूयोर्क, टेक्सास र डिएमभिका ३ भलिबल टिमलाई ११ ओटाको दरले टिसर्ट जर्सी प्रदान गरिएको थियो ।
- मगर संघ अमेरिकाको गठन भैसकेका ४ च्याप्टरहरू (न्यूयोर्क, न्यू जर्सी, डीएमभी र टेक्सास) बाहेक १० राज्यहरूमा सदस्यता वितरण गरिएको ।
- सन् २०२१ मा यूएनएको भर्जिनियामा सम्पन्न भलिबल प्रतियोगितामामा संस्थागत सहभागिता जनाइएको ।
- राष्ट्रिय आविष्कार केन्द्रको लागि मगर संघ अमेरिका केन्द्रीय समितिको पहलमा निम्न च्याप्टर, संस्था र व्यक्तिबाट रकम संकलन गरि नेपाल पठाइएको छ ।
 - मगर संघ अमेरिका न्यूयोर्क च्याप्टर ११०५ डलर
 - मगर संघ अमेरिका टेक्सास च्याप्टर १२०५ डलर
 - मगर संघ अमेरिका न्यूजर्सी च्याप्टर ११४६ डलर
 - मगर संघ अमेरिका डीएमभी च्याप्टर ४४६७ डलर
 - गेमितक्सेरा समाज यूएसए १००० डलर
 - लुगुमेली समाज यूएसए ५०० डलर

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

- प्रकाश थापा/रूपा थापामगर १०५ डलर भीए
- देवेन्द्र थापामगर एनवाई १०५ डलर
- आशिष थापामगर एनवाई १०० डलर
- जम्मा संकलित अनुदान ९७२९ डलर

- मगर संघ अमेरिकाको हालसम्म नयाँ आजीवन सदस्य ३८ जनासहित जम्मा ६३ जना आजीवन सदस्य बनाउन सफल भएको छ भने यो वर्ष संस्थागत साधारण सदस्यता लिने संख्या ३६६ जना पुगेकोछ ।
- नेपाली डायस्पोरा र आदिवासी जनजाति महासंघसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू जस्तै एभरेष्ट वे घोषणा, फिल्म फेष्टिबल, वृद्ध जयन्ती, संयुक्त राष्ट्र संघ, विश्व आदिवासी दिवसजस्ता कार्यक्रमहरूमा संस्थागत रुपमा सक्रिय सहभागिता जनाउने गरिएको छ ।
- यस अधिका मगर संघ अमेरिकाका वार्षिक साधारणसभा तथा

अधिवेशनमा उठाइएका आवाजहरूलाई सुनुवाइ गर्दै संस्थाको विधानलाई वैधानिक संस्थाबाट नेपालीमा अनुवाद गर्ने काम गरिएको छ ।

हाम्रा अगाडि तमाम चुनौतीहरू छन् । ती चुनौतीहरूलाई समाना गर्दै अगाडि बढ्न हामीसँग स्पष्ट नीति कार्यक्रम जरुरी हुन्छ । हामी आफ्नो नीति कार्यक्रममा अगाडि बढ्दै सुन्दर भविष्यलाई चुम्न आतुर छौं । हाम्रो अगाडि सम्भावनाका असंख्य दृश्य पनि छन् । सामूहिकता र एकतामा विश्वास गर्ने हाम्रो संस्कृति र पहिचान हो । आज हामी जुन विन्दुमा आइपुगेका छौं, यो हाम्रा अग्रजहरूको योगदान, हामी सबैको एकताको बलबाट प्राप्त भएको हो । हामी एकताबद्ध भएर अधि बढ्न सकेको खण्डमा हामीलाई अधि बढ्नबाट कसैले रोक्न सक्ने छैन ।

धन्यवाद । जय मगर । जय मगर संघ अमेरिका । भोर्ले, जेदो, सिमिडेपाऊ ।

“जहाँ रहे पनि, जहाँ बसे पनि, नभूलौं हाम्रो मातृभूमिलाई । जोगाई राखौं युगौं युग, हाम्रो मौलिक कला र संस्कृतिलाई ।।”

मगर संघ अमेरिका
XMI LLW ५४२९
Magar Association USA
केन्द्रीय समिति
७५५५ ५४८

कार्य समिति
(२०१५-२०१७)

रुद्र आले मगर
न्युजर्सी
अध्यक्ष

बखन थापामगर
क्यालिफोर्निया
प्रथम उपाध्यक्ष

लक्ष्मी रानामगर
न्युजर्सी
द्वितीय उपाध्यक्ष

आशा पनमगर
मेरील्याण्ड
तृतीय उपाध्यक्ष

कुमार खान्चामगर
न्युयोर्क
चतुर्थ उपाध्यक्ष

मान ब. रानामगर
न्युयोर्क
महासचिव

नरेन्द्र रानामगर
न्युयोर्क
सह-सचिव

दिपक रानामगर
मेरील्याण्ड
सह-सचिव

अनिता थापामगर
न्युजर्सी
कोषाध्यक्ष

प्रवीण रानामगर
मेरील्याण्ड
सह-कोषाध्यक्ष

रुकु रानामगर
न्युयोर्क
सह-कोषाध्यक्ष

कुमार रजानमगर
मेरील्याण्ड
सदस्य

बिष्णु रानामगर
मेरील्याण्ड
सदस्य

स्व. केशव थापामगर
न्युजर्सी
सदस्य

कुलदिप रानामगर
न्युयोर्क
सदस्य

मगर संघ अमेरिकाको गतिविधिहरू २०१४-२०१७

मगर संघ अमेरिकाको भलिबल टिमले अमेरिकामा लामो समयदेखि प्रभाव जमाएको थियो । विशेष गरेर नेपालीहरूको पुरानो संस्था एएनएले आयोजना गरेको सन् २०१२-१३ पछिको अधिकांश भलिबल प्रतियोगिता मगर संघ अमेरिकाको टिमले जित्ने गरेको थियो ।

मगर संघ अमेरिका र गतिविधि

संस्थाको क्रियाशीलताको मापन बिगत (भूतकाल) मा गरिएको गतिविधि र आगामी कार्ययोजनाले व्याख्या गर्दछ । र संस्थाको क्रियाशीलतालाई विद्युतीय (ईलेक्ट्रोनिक्स) या छापामा (प्रिन्ट) प्रकाशनमार्फत जीवन्त राख्ने प्रयास गरिने परिपाटी चलिआएको छ । मगर संघ अमेरिकाले पनि बिगत देखिनै आफ्नो गतिविधि संस्थाको वेबसाईट र सामाजिक सञ्जाल फेसबुकमार्फत सार्वजनिक गर्दै आएको छ साथै विशेष विद्युतीय (ईलेक्ट्रोनिक्स) पत्रिका याँभू र छापामा (प्रिन्ट) स्मारिका-२०१४ पनि प्रकाशन गरिसकेको छ । विशेष गरी २०१५ भन्दा पछिको गतिविधिहरूलाई समावेश गरी वर्तमान कार्यसमिति र नेतृत्वले विद्युतीय र छापामा याँभूको दोस्रो संस्करण प्रकाशन गर्ने प्रयत्न गर्नु भनेको पूर्व कार्यसमिति र नेतृत्वहरूको सम्मान र सस्थाले बिगतमा सुरु गरेको कार्यको निरन्तरता पनि हो । याँभूको दोस्रो संस्करण विशेष गरेर संस्थाको सन् २०१५ पछिको गतिविधिमा केन्द्रित रहने भएता पनि यो संस्थाको स्थापनाकाल र निरन्तरताको परिवेश पनि छोटकरीमा राख्नु उपयुक्त

नै हुन्छ, हामी सारांसमा त्यहीबाट सुरु गर्छौं र २०१५ देखि थप विस्तृत गतिविधि राख्नेछौं ।

संस्थाको स्थापना र हालसम्मको नेतृत्व

सन् २००४ मार्च महिनाको २८ तारिख न्यूयोर्क शहरमा अमेरिकाको मगरहरूको एक भेला आयोजना गरिएको थियो । भेलाले अमेरिका भरि छरिएर बसोबास गरि रहेको सम्पूर्ण मगरहरू बीच आपसी भेटघाट, सहयोग आदान-प्रदानलगायत मगर भेष, भाषा, संस्कृति र रितिरिवाज तथा परम्पराहरूलाई संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्दै अमेरिकामा क्रियाशील नेपाली समुदायहरूसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने उद्देश्यले दलबहादुर बुढाथोकी मगरको अध्यक्षतामा मगर संघ अमेरिका तत्कालीन लाइघाली एसोसिएशन यूएसए गठन गरेको थियो । सन् २००४ देखि २००६ सम्म संस्थापक अध्यक्ष दलबहादुर बुढाथोकी मगरको पहिलो कार्यकाल र २००६ मा पुनः दलबहादुर बुढाथोकी मगर नै अध्यक्षमा सर्वसहमतिमा दोहोरिनु भएता पनि उहाँ बेलायत स्थानान्तर हुनु भएकोले सन्

२००६ देखि २००८ सम्म कार्यवाहक अध्यक्ष निलम थापा मगरले संस्थालाई नेतृत्व गर्नुभयो । सन् २००८ देखि २०१२ सम्म पूर्ण दुई कार्यकाल न्युजर्सी राज्यको महेन्द्र कुमार थापा मगरले संस्थालाई नेतृत्व गर्नुभयो । २०१२ देखि २०१५ सम्मको एक कार्यकाल मेरिल्याण्डको बाल्टिमोर निवासी क्या. दलबहादुर रोका मगरले नेतृत्व गर्नुभयो । सन् २०१५ देखि २०१८ सम्म न्युजर्सी राज्य निवासी रुद्र आलेमगरको नेतृत्वले संस्थालाई सञ्चालन गरी सन् २०१८ मा न्युयोर्कमा सम्पन्न भएको ७औँ राष्ट्रिय महाधिवेशनबाट न्युयोर्क निवासी कुलबहादुर राना मगरको अध्यक्षतामा सर्वसहमतिमा गठन भएको यस कार्यसमिति अहिलेसम्म क्रियाशिल छ ।

स्मारिका २०१४ प्रकाशन

‘मगर संघ अमेरिकाको एक दशक, स्मारिका-२०१४’ नामक स्मारिका प्रकाशन गरी मगर संघ अमेरिकाले गरेको गतिविधिहरूको लिखित दस्तावेज तयार गरेको थियो । यो मगर संघ अमेरिकाको पहिलो छपा प्रकाशन थियो । मगर संघ अमेरिकाको स्थापनाकालदेखि २०१४ सम्मका सम्पूर्ण गतिविधिहरू समावेश गरी ‘मगर संघ अमेरिकाको १० वर्ष’ नामक स्मारिका पूर्ण रूपमा तयार पारिनु आफैमा संस्थाको लागि अत्यन्त महत्वपूर्ण कार्य हो । जसले संघले गरेको गतिविधिहरूलाई सुरक्षित गर्ने र सम्पूर्ण मगरहरू सम्म पुऱ्याउने कार्यको लागि महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ ।

संस्थाको विधान संसोधन

मगर संघ अमेरिकाको विधान संसोधन विधिगत रूपमा विधान संसोधन समिति गठन गरि संसोधन प्रस्ताव तयार गरेर साधारणसभाबाट छलफल गरी संगठनिक एवं संस्थागत रूपमा विधान संसोधनको प्रक्रिया उच्चतहबाट अभ्यास गर्ने पहिलो प्रयास गरिएको । जसबाट संस्थामा सम्पूर्ण तह र तप्काको विचारको सम्मानजनक सम्बोधन हुने प्रजातान्त्रिक/लोकतान्त्रिक अभ्यासको विकास हुने र नेतृत्व विकासमा समेत सहयोगी भूमिका खेल्न सक्नेछ ।

वार्षिक साधारणसभा

संस्थाको सांगठनिक विकास, कार्यक्रमहरूको समिक्षा, भावी कार्यक्रमको तयारी र सांगठनिक ढाँचाहरूको बारेमा बहस तथा विधि-विधान संसोधनमा वार्षिक साधारणसभाको विशेष महत्व रहन्छ । अमेरिकाको भौगोलिक परिस्थिति र आर्थिक तथा समय ब्यस्थता र संस्थामा तत्कालिन परिस्थिति

र आवश्यकता महसुस नगरिएको कारणले पनि अगाडिको कार्यकालहरूमा संस्थाको वार्षिक साधारणसभा गरिएको थिएन । वार्षिक साधारणसभाको अभ्यास सुरु गरेर संस्थाको बारेमा बहस तथा विधि विधान प्रक्रिया सम्मत रूपमा संसोधन गर्ने सुरुवात संस्थाको लागि महत्वपूर्ण र सकारात्मक पाटो हो । साधारणसभा आफैमा लोकतान्त्रिक/प्रजातान्त्रिक अभ्यासको राम्रो नमुनाको रूपमा लिन सकिन्छ ।

राज्यस्तरमा च्याप्टर गठन

अमेरिकाको विभिन्न शहरहरूमा मगरहरूको बाक्लो उपस्थितिको कारण केन्द्रबाट मात्र समेट्न नसकिने र जसको लागि च्याप्टरको आवश्यकता महशुस गरिएको बहसहरू उठ्दै आएका पनि जससम्बन्धी विधानमा ठोस रूपमा उल्लेख नहुँदा च्याप्टर गठन गर्न अफठोरो परिरहेको स्थितिमा यो कार्यकालमा साधारणसभामार्फत विधान संसोधन गरि च्याप्टरको कार्यान्वयन विधान सम्मत रूपमा गर्ने कार्य गरेको थियो । जसअनुरूप यो कार्यकालमा न्युयोर्क र बाल्टिमोरमा च्याप्टर गठन भएको थियो ।

नेपालको प्रथम शहीद लखन थापामगर स्मृति दिवस

जति बेला नेपाल अशिक्षाको अन्धकारमा रहेको थियो सोही अवस्थामा श्री ३ राणाहरूको एकतन्त्रीय जहानीया राणा शासन गरिरहेको तत्कालिन श्री ३ जंगबहादुर राणाको शासन सत्ताको विरुद्धमा सशस्त्र सैन्य नेतृत्व गरी विद्रोह गर्दा निरङ्कुश राणा शासकको सेनाले वि.स. १९३३ साल फाल्गुन २ गते नियन्त्रणमा लिई भ्रूण्डाएर क्रूरतापूर्वक मारिनु भएको नेपालको प्रथम शहीद लखन थापामगरको अमेरिकामा मगर संघको अग्रसरतामा नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ, अमेरिका (फिज्ना) लगायत विभिन्न संघ संस्थाहरू सँग समन्वय गरी स्मृति दिवस कार्यक्रम प्रत्येक वर्ष आयोजना गर्ने र प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा मगर संघ अमेरिकाले सहयोग गर्दै आएको छ । यो कार्यक्रम मगर संघ अमेरिकाले सन् २००९ देखि सुरुवात गरेको थियो र पछिल्लो समय विभिन्न संघ संस्थाहरू सँग समन्वय गर्दै नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ, अमेरिका (फिज्ना) ले यस कार्यक्रमको संयोजनमा आयोजना भएता पनि मगर संघ अमेरिकाले कार्यक्रम सफल पार्न प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष भूमिका निर्वाह गर्ने गरेको छ ।

मगर संघ स्थापना दिवस

हामी नेपाली तथा नेपाली भाषी मगरहरू विश्वको जुनसुकै कुनामा गएर संगठित हुने कार्य भएता पनि विशेष गरेर हाम्रो भाषा, संस्कृति र अधिकार तथा एक आपसमा सहयोग आदान प्रदानको लागि पनि संगठित हुनु पर्छ भन्ने

भावना र प्रेरणा नेपाल मगर संघ स्थापना भए पश्चात् चेतना भएको र सोही भावनाअनुसार विश्वभरिका मगरहरु आ-आफ्नो क्षेत्रमा संगठित हुँदै क्रियाशील रहेकोले नेपाल मगर संघ स्थापना भएको मितिलाई मगरहरुको एतिहासिक र भावनात्मक एकताको दिनको रूपमा सम्झी 'मगर संघ स्थापना दिवस' को रूपमा मनाउने कार्य मगर संघ अमेरिकाले विगतदेखि गर्दै आएको र जसलाई यो कार्य समितिले पनि निरन्तरता दिएको थियो ।

माघे-संक्रान्ति र भूम्या पर्व

माघे-संक्रान्ति मगरहरुले घर-घरमा धुमधामसँग मनाउने राष्ट्रिय पर्व भएकोले अमेरिकामा पनि सकेसम्म घर-घरमा पनि मनाउने र कम्तिमा पनि मगरहरुको बाक्लो सहभागिता भएको धेरै भन्दा धेरै शहरहरुमा विभिन्न मगर सांस्कृतिक भल्कने कार्यक्रमसहित आयोजना गर्ने निर्णय गरी बाल्टिमोर, न्यूजर्सी, न्यूयोर्क तथा क्यालिफोर्नियामा प्रत्येक वर्ष धुमधामसँग मनाउँदै आएको छ । जसले हाम्रो राष्ट्रिय पर्व माघे संक्रान्तिको महत्व र हाम्रो संस्कृतिको संरक्षण र सम्बर्द्धन पनि हुने संस्थाले आशा गरेको छ । अमेरिकामा न्यूयोर्कमा सन् २०१८ देखि मगर समुदायको भूम्या पर्व पनि धुमधामसँग मनाउन सुरुवात गरियो र यो पर्व अहिले संस्थागत रूपमा मगर संघ अमेरिकामा विशेष वार्षिक कार्यक्रम बनेको छ । जसलाई प्रत्येक वर्ष न्यूयोर्क च्याप्टरले आयोजना र व्यावस्थापन गर्दछ ।

मगर संस्कृति अन्तराष्ट्रिय मञ्चमा प्रदर्शन

हाम्रो संस्कृति अत्यन्तै सुन्दर छ भन्ने कुरामा दुई मत छैन । तर हामीले हाम्रो संस्कृतिको प्रवर्द्धन गर्दै संरक्षण र सम्बर्द्धन गरेनौं भने कालान्तरमा लोप हुने खतरा त्यतिकै हुन्छ । तथापि तत्काल त्यस्तो खतरा नभए पनि हाम्रो संस्कृति अन्तराष्ट्रिय समुदाय या मञ्चमा पुऱ्याउनु निकै चुनौती पूर्ण कार्य हो । तर सन् २०१८ मा मगर बुद्धिजीवी प्रदीप थापामगर तथा शुभचिन्तक

विष्णुमाया परियारको सहयोगमा विश्वको १६५ भन्दा बढी राष्ट्रहरुको ९०० भन्दा बढी प्रतिनिधिहरु सम्मिलित संयुक्त राष्ट्र संघको फोरममा १५ मिनेट लामो लगभग २० जनाभन्दा बढी मगर कलाकारहरुको प्रत्यक्ष सहभागितामा मगर संघ अमेरिकाले आफ्नो संस्कृति प्रस्तुत गर्ने अवसर प्राप्त गरेको थियो । जसलाई मगर संघ केन्द्रीय समितिको तत्कालिन सदस्य तथा वर्तमान अध्यक्ष कूलबहादुर रानामगरको संयोजन र न्यूयोर्क च्याप्टरको सक्रिय सहयोगमा सफल बनाउन सम्भव भएको थियो ।

मगर नेतृत्वको विकास र प्रभाव

अमेरिकामा नेपाली समुदायमा मगरहरुको विशेष उपस्थिति अभाव रहेको अवस्थामा मगर संघ अमेरिकामा प्रतिनिधित्व गर्दै तत्कालिन महासचिव मानबहादुर रानामगर, नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ, अमेरिका जस्तो सम्पूर्ण आदिवासी जनजातिहरुको आर्थिक, राजनीतिक तथा मौलिक हकअधिकारको वकालत गर्ने सक्रिय संस्थाको अध्यक्ष जस्तो गरिमामय पदमा सम्मानजनक रूपमा दुई तिहाई बराबर सर्वाधिक मत ल्याएर निर्वाचित गराउन संस्थाको विशेष भूमिका रहेको थियो । त्यसै गरी एनआरएन अमेरिका, न्यूयोर्क च्याप्टरको उपाध्यक्ष जस्तो गरिमामय पदमा निर्बिरोध निर्वाचित विष्णु रानामगर (मगर संघ न्यूयोर्क च्याप्ट सदस्य) सदस्यमा इन्दिरा घर्तिमगर निर्वाचित हुनु, त्यसैगरी उत्तर अमेरिकामा रहेको सम्पूर्ण कलाकारहरुको संस्था 'अमेरिकन नेपाली कलाकार संघ, उत्तर अमेरिका' को केन्द्रीय समितिमा दोस्रो पटक गायक सुमन बुढामगर अत्याधिक बहुमतद्वारा विजयी हुनु, सोही संस्थामा उपाध्यक्ष बिककी पुलामी मगर, कोषाध्यक्षमा संगीता थापामगर र दिलीप श्रीस मगर सदस्य निर्वाचित हुनुप्रति मगर संघ अमेरिकामा सक्रियता र मगरहरुको नेतृत्व विकासको संकेतको रूपमा लिन सकिन्छ । जसमा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा मगर संघ अमेरिकामा महत्वपूर्ण सक्रियता र भूमिका रहेको थियो । संस्था सञ्चालन हुँदै गर्दा संस्थाको अन्य सदस्यहरुको नेतृत्व विकास र व्यावस्थापन पनि महत्वपूर्ण रहन्छ । संस्थाले संस्थाभित्रका सक्रिय व्यक्तित्वहरुको उचित व्यवस्थापनले नेतृत्व विकास मात्र हैन सम्भावित विवाद र अनावश्यक प्रतिस्पर्धा न्यूनीकरण गर्दछ ।

खेलकुदमा मगरहरुको सहभागिता

मगर संघ अमेरिकामा भलिबल टिमले अमेरिकामा लामो समयदेखि प्रभाव जमाएको थियो । विशेष गरेर नेपालीहरुको पुरानो संस्था एएनएले आयोजना गरेको सन् २०१२-१३ पछिको अधिकांश भलिबल प्रतियोगिता मगर संघ अमेरिकामा टिमले जित्ने गरेको थियो । पछिल्लो समय विशेष गरेर सन् २०१८ देखि न्यूयोर्कमा सम्पन्न भएको विभिन्न प्रतियोगिताहरु (भलिबल, सक्कर र बास्केटबल)मा न्यूयोर्क च्याप्टरको सक्रियता मगर टिम पनि सहभागी भएको थियो । जसमा मगर संघ अमेरिकामा केन्द्रीय समितिका साथीहरुको पनि प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष सहयोग र समन्वय रहेको थियो ।

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

नेपालमा संस्थागत सम्बन्धको विस्तार

नेपालमा नेपाल सरकारमा विशिष्ट श्रेणीमा निर्वाचित तथा मनोनित विशिष्ट मगर नेतृत्व र नेपाल मगर संघसँग सांगठनिक सम्बन्ध विस्तारका उद्देश्यका साथ मगर संघ अमेरिकाले २०१६ र २०१७ मा नेपालको तत्कालिन र हालको सम्माननीय उपराष्ट्रपति नन्द किशोर पुन, तत्कालिन सभामुख ओनसरी घर्ति मगर र तत्कालिन मन्त्री तथा राज्य मन्त्रीहरुलाई नेपाल मगर संघ, केन्द्रिय समितिसँग सहकार्य गरि सम्मान गर्ने कार्य गरेको थियो। सो कार्यक्रममा मगर संघ अमेरिकाको तत्कालिन केन्द्रीय सचिव नरेन्द्र थापामगरको सक्रियतामा सम्पन्न भएको थियो। यस्तो कार्यले नेपाल, नेपाल सरकारको विभिन्न निकाय र नेपाल मगर संघसँग संस्थागत सम्बन्ध विस्तार र प्रगाढ हुने विश्वास लिएको थियो।

अमेरिकामा स्वास्थ्य उपचारमा सहयोग

मगर संघ अमेरिकाले मृगौला समस्याबाट पीडित गोपाल थापामगरको उपचारको लागि लगभग ७ हजारको हाराहारी सहयोग संकलन गरी हस्तान्तरण गरेको थियो। उहाँ अहिले सफल उपचार पश्चात् मगर संघको सम्पूर्ण क्रियाकलापहरुमा सक्रिय हुनुहुन्छ। त्यसैगरी एल्महस्ट हस्पिटलमा उपचाररत हेमु रानामगरको सहयोगमा पनि ३ हजार डलरभन्दा बढी सहयोग संकलन गरी हस्तान्तरण गरिएको थियो। दुई वटै आर्थिक सहयोग मगर संघ अमेरिका केन्द्रीय समितिको सक्रियतामा न्यूयोर्क च्याप्टरसमेत विशेष सहयोगमा संकलन गरिएको थियो।

असामयिक निधन हुँदा सहयोग

मगर संघ अमेरिकाको केन्द्रीय समिति सदस्य न्यूजर्सीको केशव थापामगरको हृदयघातको कारण लगभग ३ महिना हस्पिटल बसाई पश्चात् सन् २०१७ मा उहाँको असामयिक निधन भयो। स्वर्गीय थापामगरको अन्त्येष्टिको व्यवस्थापन र आर्थिक सहयोग जुटाउने कार्य गरियो। त्यसैगरी वाल्टिमोर, सिकागो तथा क्यालिफोर्नियामा मगरहरुको असामयिक निधन हुँदा आर्थिक सहयोग गर्ने र सहयोगको लागि पहल गर्ने कार्य गरियो।

श्रद्धाञ्जलिसभा

नेपालको राजनीतिक अग्रज तथा आदिवासी जनजातिहरुको सर्वमान्य नेता, नेपाल मगर संघ, केन्द्रिय समितिको पूर्व अध्यक्ष स्वर्गीय गोरेबहादुर खपांगीको दुःखद् निधन पश्चात् सन् २०१६ मा नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ, अमेरिका (फिप्ना) सँग सहकार्य गरि एक विशेषसभा आयोजना गरी स्वर्गीय खपांगीप्रति श्रद्धाञ्जली व्यक्त गरियो।

‘नेपाल डे’ कार्यक्रममा सहभागिता/बहिष्कार:

नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ, अमेरिका (फिप्ना) को पहलमा न्यूयोर्कमा क्रियाशील विभिन्न संघ संस्थाहरुको संयुक्त आयोजनामा सम्पन्न भएको ‘नेपाल डे’ कार्यक्रम २०१६ र २०१७ मा मगर संघ अमेरिकाको विशेष सहभागिता रहेको थियो। सन् २०१८ देखि ‘नेपाल डे’ परेड फिप्नाको पूर्व नेतृत्वले संस्थामा आवश्यक छलफल नगरी छुट्टै आयोजना गर्ने परिपक्व गरे पश्चात् फिप्नाको विशेष विरोध र बहिष्कारको आवाहनसँगै मगर संघ अमेरिकाले पनि सो कार्यक्रम बहिष्कार गरेको थियो।

राष्ट्रिय आविष्कार केन्द्रको लागि आर्थिक सहयोग

डा. महावीर पुन मगरज्यूले नेतृत्व गरिरहनुभएको नेपाल राष्ट्रिय आविष्कार केन्द्र स्थापना अभियानको लागि उहाँको छोटो समयमा न्यूयोर्कमा भएको भ्रमणको क्रममा मगर संघ अमेरिका केन्द्रको पहलमा सानो डिनर तथा भेटघाट कार्यक्रम गरी लगभग २६ सय डलर विभिन्न सामाजिक अभियन्तरु वाट संकलन गरी सहयोग गरिएको थियो।

सम्मान कार्यक्रम

बेलायती सेनामा कार्यरत दीपप्रसाद पुन मगर र पूर्व डीआईजी पार्वती थापामगरज्यूलाई विशेष सम्मान गरिएको थियो। बेलायती सेनामा कार्यरत दीपप्रसाद पुन मगरले ड्युटीमा रहँदा देखाउनु भएको उच्च बहादुरताको कदर गर्दै उहाँलाई विशेष सम्मान र भेटघाट कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको हो। माथि उल्लेख भएको भन्दा अरु थुप्रै घोषित तथा अघोषित कार्यक्रमहरु मगर संघ अमेरिकाले तत्कालिन कार्यकालमा सम्पन्न गरेको भएता पनि सम्पूर्ण गतिविधिहरु समावेश गर्न सम्भव भएन। नेपालमा राजनीतिक अधिकार तथा आदिवासी जनजाति आन्दोलनको अवस्थामा थुप्रै प्रेस-विज्ञापितलगायत प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रुपमा मगरहरुको अधिकार प्राप्तिको अभियानको लागि सहयोगी भूमिका तथा सरकारलाई दबाव दिने कार्यहरुमा समेत तत्कालिन कार्यसमितिले उल्लेख्य भूमिका खेलेको थियो।

बिधाई तथा शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

निलम थापा मगर
पूर्व उपाध्यक्ष तथा आजीवन सदस्य
मगर संघ अमेरिका

बिधाई तथा शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

आशिष थापा मगर
आजीवन सदस्य, मगर संघ अमेरिका

बिधाई तथा शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

चक्र बुढा मगर
तथा परिवार

बिधाई तथा शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

धना थापा मगर
पूर्व कोषाध्यक्ष, न्यूयोर्क च्याप्टर, मगर संघ अमेरिका

बिधाई तथा शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

केबी थापा मगर
पूर्व सहकोषाध्यक्ष तथा आजीवन सदस्य
मगर संघ अमेरिका

“जहाँ रहे पनि, जहाँ बसे पनि, नभूलौं हाम्रो मातृभूमिलाई । जोगाई राखौं युगौं युग, हाम्रो मौलिक कला र संस्कृतिलाई ।।”

Magar Association USA

New York Chapter

कार्यसमिति २०१६-१८

सुमन पुन मगर
अध्यक्ष

याम पुन मगर
उपाध्यक्ष

दिपेश बाराकोटी मगर
सचिव

दिल प्रसाद थापामगर
सह-सचिव

धना थापा मगर
कोषाध्यक्ष

हेम पुन मगर
सह-कोषाध्यक्ष

रोशन थापा मगर
सदस्य

अर्चना पुन मगर
सदस्य

आशिष थापामगर
सदस्य

गगन थापामगर
सदस्य

सुरेन्द्र पुलामी मगर
सदस्य

“जहाँ रहे पनि, जहाँ बसे पनि, नभुलौं हाम्रो मातृभूमिलाई । जोगाई राखौं युगौं युग, हाम्रो मौलिक कला र संस्कृतिलाई ।।”

Magar Association USA

New York Chapter

कार्यसमिति २०१९-२१

याम पुन मगर
अध्यक्ष

ओमकार बुढामगर
उपाध्यक्ष

दिपक रोका मगर
सचिव

टेकमिलन पुन मगर
सह-सचिव

रोशन थापा मगर
कोषाध्यक्ष

हेम पुन मगर
सह-कोषाध्यक्ष

लीला कुमारी आले मगर
सदस्य

विकास घर्तीमगर
सदस्य

राजेश बुढामगर
सदस्य

बाल कुमार मगर
सदस्य

सरोज बुढामगर
सदस्य

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

न्यूयोर्क च्याप्टरको सांगठनिक गतिविधि २०१६-२१

- **च्याप्टरको स्थापना** : मगर संघ अमेरिका, न्यूयोर्क च्याप्टरको गठन डिसेम्बर ११, २०१६ मा गरियो ।
- **माघे संक्रान्ति कार्यक्रम** : मगरहरूको महान् राष्ट्रिय सांस्कृतिक पर्व माघे संक्रान्ति कार्यक्रम धुमधामका साथ सम्पन्न गरियो ।
- **मगर दिवस** : मगर संघको ३५औं स्थापना दिवस फेब्रुअरी २५, २०१७ का दिन विशेष कार्यक्रम गरी सम्पन्न गरियो ।
- **बीबीक्यू कार्यक्रम** : न्यूयोर्क शहर र यसका आसपासमा रहनुहुने सम्पूर्ण मगरहरूलाई एकै ठाउँमा भेला गराई भेटघाट र रमाइलो गर्न विविध बीबीक्यू कार्यक्रम जुलाई १६, २०१७ का दिन सम्पन्न गरियो ।
- **विरामीलाई आर्थिक सहयोग** : गम्भीर विरामी भई न्यूयोर्ककै एलहष्ट अस्पतालमा उपचार गराइरहनु भएका श्री हेमु रानामगरको सहयोगार्थ हाम्रो मगर समुदायबाट ३,२३० डलर आर्थिक सहयोग संकलन गरी उहाँलाई जुलाई २२, २०१७ मा हस्तान्तरण गरियो ।
- **'नेपाल परेड डे'मा सहभागी** : प्रवासी नेपालीहरूले गर्व गर्न लायक कार्यक्रम 'नेपाल परेड डे', मे २१, २०१७ मा मगर विशेष सांस्कृतिक नाँच र भेषभूषासहित सहभागी भइयो ।
- **अन्तर्राष्ट्रिय नारी दिवस** : मार्च ११, २०१८ मा न्यूयोर्क शहरमा सम्पन्न यूएन महिला विभाग तथा सीएसडब्ल्यूद्वारा आयोजित १०८औं

अन्तर्राष्ट्रिय नारी दिवसको अवसरमा मगर संघ अमेरिका, केन्द्रीय समितिसँगको सहकार्यमा हामी मगरहरूको संस्कृति भल्कने विशेष सांस्कृतिक नृत्यसहित सहभागी भइयो ।

- **केन्द्रीय समितिमा उल्लेखनीय उपस्थिति :** मगर संघ अमेरिकाको गरिमामय अध्यक्ष पदमा कुलबहादुर रानामगर, उपाध्यक्षमा रुकु रानामगर, महासचिवमा यस च्याप्टरका तत्कालीन अध्यक्ष सुमन पुन मगर, सह-कोषाध्यक्षमा आशिष थापामगर, सदस्यमा सुरेन्द्रप्रताप पुलामी मगर निर्विरोध निर्वाचित हुनु हामी सबैका लागि खुशीको कुरा हो । यसलाई यस च्याप्टरले महत्वपूर्ण उपलब्धिका रूपमा लिएको छ ।

- **भेटघाट तथा सम्मान कार्यक्रम :** चर्चित लोक तथा दोहोरी गायिका मुना थापा मगरले हाम्रो मौलिक लोकसंस्कृतिमा पुऱ्याउनुभएको उच्च योगदानको कदर गर्दै विशेष कार्यक्रमका साथ सम्मानसँगै भेटघाट कार्यक्रम सम्पन्न गरियो । यसैगरी, नेपाल मगर संघका केन्द्रीय सल्लाहकार एवं नेपाल मगर विद्यार्थी संघका पूर्व अध्यक्ष भुकेन्द्र घर्तीमगरसँग विशेष सम्मान तथा भेटघाट सम्पन्न गरियो ।

- **डा. महावीर पुनको परियोजनालाई सहयोग :** सूचना प्रविधि अभियन्ता डा. महावीर पुनमगरले नेतृत्व गरिरहनुभएको राष्ट्रिय आविष्कार केन्द्र स्थापना अभियानका लागि उहाँ न्यूयोर्क आउनुभएको अवसरमा यस च्याप्टरले आयोजना गरेको बृहत वीबीक्यू कार्यक्रममार्फत् ३ हजार डलरभन्दा बढी मुनाफा गरी सो रकम उहाँलाई हस्तान्तरण गरियो । यस अभियानमा केन्द्रीय समितिको तर्फबाट पनि विशेष सहयोग रहेको थियो ।

- **सदस्यता वितरण :** यस च्याप्टर गठन भएपछि न्यूयोर्कमा बसेतापनि मगर संघ अमेरिकाभन्दा बाहिर रहेका मगरहरूलाई विभिन्न माध्यमबाट सम्पर्क गरी सकभर सबैलाई सदस्यता दिलाउने काम भएको छ । यसरी माथि उल्लेखित भएको भन्दा अरु पनि धेरै घोषित तथा अघोषित कार्यक्रमहरू यस च्याप्टरले गरेको र सक्रिय सहभागिता जनाएको छ । तसर्थ, हामी मगरहरूको अधिकार प्राप्तिको अभियानका लागि प्रत्यक्ष

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

परोक्ष रुपमा यस च्याप्टर कार्यसमितिले सहयोगी भूमिका खेल्ने प्रयास गरेको छ ।

■ **दोस्रो अधिवेशन :** अन्य विविध कार्यक्रमहरू पनि सफलतापूर्वक सम्पन्न गरी नोभेम्बर २५, २०१८ मा यस च्याप्टरको दोस्रो अधिवेशन सम्पन्न गरी नयाँ कार्यसमितिलाई हस्तान्तरण गरियो ।

■ **मगर संघ अमेरिकाको स्थापना दिवस :** मार्च २८, आइतबार, २०२१ का दिन मगर संघ अमेरिकाको १८औँ स्थापना दिवसको अवसरमा मगर संघ अमेरिका, न्यूयोर्क च्याप्टरले न्यूयोर्क ब्लड सेन्टरसँग समन्वय गरी ब्लड ड्राइभ कार्यक्रम २०२१ सफलतापूर्वक सम्पन्न गरेको छ ।

■ **कोभिड-१९ महामारीविरुद्ध कार्यक्रम :** कोभिड-१९ को महामारीले संसारभरि आतंक मच्चाउँदै न्यूयोर्कलाई केन्द्र बनाइरहेको बेला न्यूयोर्कमा रहेका मगरलगायतका नेपाली समुदायलाई सहयोग गर्नका लागि मगर संघ अमेरिका, न्यूयोर्क च्याप्टरले स्वयंसेवक दस्ता बनाइ कोरोनासम्बन्धी सुसूचित गर्ने र अन्य सामाजिक संघसंस्थासँग सहकार्य गर्‍यो । जसअन्तर्गत, डिमा पाल्युल धर्म सेन्टरबाट मास्क, दुर्लभ मगर तथा पद्मा मगरबाट टायनल, फिप्नाबाट मास्क, पन्जा र सेनिटाइजर, शेर्पा किदुडबाट सेनिटाइजर, ग्लोब्स तथा मास्क र जीपीके फाउण्डेशनबाट प्राप्त आलुलगायतका प्राप्त स्वास्थ्य सामग्री विरामी, विद्यार्थी तथा अत्यावश्यक भएका व्यक्ति र परिवारलाई वितरण गरियो । हाम्रो जानकारीमा आएसम्म कोरोनाका कारण हाम्रो समुदायमा केही व्यक्ति सामान्य विरामीबाहेक अप्रिय घटना भएन ।

■ **विभिन्न कार्यक्रमहरूमा प्रतिनिधित्व र सहभागिता :** संयुक्त राज्य अमेरिकाको न्यूयोर्कजस्तो व्यस्त शहरमा पनि विभिन्न नेपाली समुदायले आयोजना गर्ने कार्यक्रमहरूमा मगर संघ अमेरिका, न्यूयोर्क च्याप्टरको प्रतिनिधित्व गर्दै सक्रिय सहभागी हुने गरिएको छ । यस्ता कार्यक्रमहरूले सहयोगमा हातेमालो, अनुभवको आदानप्रदान, सक्रियता र नेतृत्व विकासको सम्भावनाको वृद्धि गर्दछ ।

बिधाई तथा
शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

कुमार खाम्वा थापा मगर
निवर्तमान उपाध्यक्ष तथा आजीवन सदस्य
मगर संघ अमेरिका

बिधाई तथा
शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

रुद्र आले मगर
निवर्तमान अध्यक्ष तथा आजीवन सदस्य
मगर संघ अमेरिका

बिधाई तथा
शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

देबेन्द्र थापा मगर
पूर्व उपाध्यक्ष तथा आजीवन सदस्य
मगर संघ अमेरिका

बिधाई तथा
शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

महेन्द्र कुमार थापा मगर
पूर्व अध्यक्ष, आजीवन सदस्य, मगर संघ अमेरिका

बिधाई तथा
शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

विष्णु राना मगर
आजीवन सदस्य, मगर संघ अमेरिका

“जहाँ रहे पनि, जहाँ बसे पनि, नभूलौं हाम्रो मातृभूमिलाई । जोगाई राखौं युगौं युग, हाम्रो मौलिक कला र संस्कृतिलाई ।।”

Magar Association USA

DMV CHAPTER

कार्यसमिति २०१८-२०२१

ललित तिलिजा मगर
अध्यक्ष

शीतल थापामगर (गर्बुजा)
उपाध्यक्ष

शेर बहादुर सारुमगर
उपाध्यक्ष

दिपा पुनमगर
सचिव

ओमकार मगर
सह-सचिव

राम थापामगर
कोषाध्यक्ष

अम्रित रानामगर
सह-कोषाध्यक्ष

डोल आलेमगर
सदस्य

दिपा पुनमगर
सदस्य

प्रविन पुनमगर
सदस्य

शेर थापामगर
सदस्य

राजकुमार पुनमगर
सदस्य / खेलकुद संयोजक

मञ्जु पुनमगर
सदस्य / सांस्कृतिक संयोजक

मगर संघ अमेरिका डीएमभी च्याप्टरको सांगठनिक गतिविधि २०१८-२०२१

मगर संघ अमेरिका डिएमभी (डीसी/मेरिल्याण्ड/भर्जिनिया) च्याप्टर समितिको दुई वर्षे कार्यकालमा सम्पन्न गतिविधिहरू निम्नानुसार रहेकोछ ।

- दशै-तिहार शुभकामना आदान-प्रदान : सन् २०१८ को नोभेम्बर १० तारिख ललित तिलिजाको अध्यक्षतामा नयाँ कार्य समिति गठन भएको थियो । सोही दिन दशै-तिहार शुभकामना आदान-प्रदान कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो ।
- माघे संक्रान्ति : सन् २०२० को जनवरी २५ मा लोकप्रिय गायक जगदिश समाल मगर र स्थानीय कलाकारहरूको सहभागितामा माघे संक्रान्ति पर्व भव्यतापूर्वक सम्पन्न गरिएको थियो भने सन् २०१९ को जनवरी २६ तारिख माघे संक्रान्ति अतिथि कलाकार मगर चेलीहरू शिला आले मगर, मुना थापा मगरका साथै बाल्टिमोरका स्थानीय कलाकारहरू सृजना बिरही थापा मगर, भगवान भण्डारी, श्याम गुरुङलगाएतका साथ पारिवारिक वातावरणमा भव्य

उपस्थितिको साथ सम्पन्न गरियो ।

ल प्रथम शहीद लखन स्मृति दिवस : सन् २०१९ को फेब्रेअरीमा नेपालका प्रथम शहीद लखन थापा मगरको स्मृति दिवस सम्पन्न गरियो ।

ल ईन्ट्रेणीलाई सहयोग : सन् २०१९ को मार्च २ तारिख गरिब दुःखी र असायहरूको सहारा बन्दै आएको ईन्ट्रेणी टेलिभिजन कार्यक्रमको लागि रू. १ लाख ५० हजार सहयोग प्रदान गरियो ।

- सन् २०१९ को मार्च १६ तारिख म्याग्दी समाज मेरिल्याण्ड र मगर समाज डीएमभी च्याप्टरको संयुक्त आयोजनामा नेपाल सरकारका माननीय मन्त्री थममाया थापा मगरलाई सम्मान कार्यक्रम गरियो ।

- सन् २०१८ को मार्च २१ तारिख समाजसेवी इन्दिरा राना मगरको स्वागत गरिनुका साथै उपस्थित सम्पूर्णबाट संकलन गरी उहाँको संस्था प्रिजनर्स एसिस्टेन्ट नेपालको सहयोगार्थ ४१,००० सहयोग प्रदान गरियो ।

- सन् २०१९ को मे २१ तारिख गनपाउडर फल्स स्टेट पार्क, बाल्टिमोरमा वनभोज कार्यक्रम सम्पन्न गरियो । वनभोजमा ३०० भन्दा बढी मगरहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

■ विदाई समारोह : सन् २०१९ को जुन ९ तारिख मगर संघ अमेरिकाको पूर्व केन्द्रीय अध्यक्ष दल रोका मगर र उहाँकी श्रीमती ज्ञानु रोका मगरलाई विदाई कार्यक्रम गरियो ।

- सन् २०१९ को सेप्टेम्बर २२ मा बाल्टिमोर नेपाली समाज (वाना) ले आयोजना गरेको स्रिट फेस्टिभलमा मगर परम्परागत भेषभूषामा सहभागिता जनाएर मगर संस्कृतिको प्रवर्द्धन गरिएको थियो ।

- सन् २०१९ को अगष्ट २६ मा राफल खेल सफलतापूर्वक सञ्चालन गरियो ।

- सन् २०१९ को अक्टोबर २६ मा मगर संघ अमेरिका केन्द्रीय समितिको वार्षिक साधारणसभाको आयोजना सम्पन्न गरियो ।

- मगर संघ अमेरिका टेक्सास च्याप्टर समिति सदस्य तेजकुमारी (तुलसी) थापाको अन्त्यष्टीको लागि ४५०० सहयोग गरियो ।

- सन् २०२० को जुलाई १३ तारिख स्व. सायलक बुढा मगरको दाहसंस्कारको निमित्त ४७८४ सहयोग उठाइएको थियो ।

- सम् २०२१ मे २२/२३ तारिख एएनए कन्भेन्शनमा भलिबल खेलकूद प्रतियोगितामा सहभागिता जनाईयो । खेलाडीहरूलाई

मगर संघ अमेरिका केन्द्रीय समितिबाट टिसर्ट जर्सी र च्याप्टरबाट प्रवेश शुल्क र सफ्ट ड्रिक्स प्रदान गरियो ।

- सन् २०२० सेप्टेम्बर ९ तारिख च्याप्टरका सक्रिय सदस्य नरेश तिलिजाकी ममतामयी आमाको दुखद् निधनमा ४५०० सहयोग गरिएको थियो ।

- सन् २०२० डिसेम्बर २६ तारिख सपना रोका मगर बहिनीको फण्डमा ४२२० सहयोग गरिएको थियो ।

- सन् २०२० अप्रिल ४ तारिख ३५० मास्क बाना संस्थामार्फत वितरण गरियो ।

- सन् २०२१ मे ३१ तारिख साथी बाल्टिमोर संस्थामार्फत स्थानीय नेपाली विद्यार्थीहरूको लागि ४५०० सहयोग गरिएको थियो ।

- यसरी केन्द्र र सम्पूर्ण च्याप्टरहरूसँग सहकार्य गर्दै मातृभूमि नेपाल र विभिन्न व्यक्ति एवं संस्थाहरूलाई सहयोग प्रदान गरियो ।

धन्यवाद

ओमकार मगर
सहसचिव, डीएमभी च्याप्टर
मगर संघ अमेरिका

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

बिधाई तथा
शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

Bisal Rana Magar
NRNA NCC Bord of Director

बिधाई तथा
शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

डा. चक्र बुढथोकी मगर
तथा परिवार

बिधाई तथा
शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

दीपसागर बुढ मगर
आजीवन सदस्य, मगर संघ अमेरिका

बिधाई तथा
शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

लक्ष्मी कुमारी राना मगर
आजीवन सदस्य, मगर संघ अमेरिका

बिधाई तथा
शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

पुर्ण पाइजा मगर
आजीवन सदस्य, मगर संघ अमेरिका

“जहाँ रहे पनि, जहाँ बसे पनि, नभूलौं हाम्रो मातृभूमिलाई । जोगाई राखौं युगौं युग, हाम्रो मौलिक कला र संस्कृतिलाई ।।”

Magar Association USA

NEW JERSEY CHAPTER

कार्यसमिति २०१८-२०२१

जय बहादुर रानामगर
अध्यक्ष

अनिता थापामगर
उपाध्यक्ष

जविन्द्र थापामगर
सचिव

ज्योती थापामगर
सह-सचिव

गणेश गहामगर
कोषाध्यक्ष

जेनीसा घर्तीमगर
सह-कोषाध्यक्ष

टिका थापामगर
सदस्य

सीता थापामगर
सदस्य

मधुराम थापामगर
सदस्य

लिला थापामगर
सदस्य

केशव चन्द्र थापामगर
सदस्य

बबी थापामगर
सदस्य

प्रारब्ध आलेमगर
सदस्य

मगर संघ अमेरिका न्यूजर्सी च्याप्टरको सांगठनिक गतिविधि २०१९-२०२१

मगर संघ अमेरिका, न्यूजर्सी च्याप्टरको स्थापना अब्सेकनमा ३ मार्च, सन् २०१९ मा भएको हो । स्थापना भएपछि, जुन २३, २०१९ मा सेवेलमा प्रथम साधारणसभा सम्पन्न भयो । हाम्रो च्याप्टरले जनवरी १८, २०२० मा मेसल्याण्डड मगर जातिको महान् सांस्कृतिक पर्व माघे संक्रान्तिसमेत भव्य रुपमा मनायो ।

त्यसैगरी, मानवीय सहायताको सन्दर्भमा ७४५ डलर संकलन गरी न्यूयोर्कका सायलक बुढामगरलाई जुन ७, २०२० मा हस्तान्तरण गरिएको थियो । टेक्सासकी तेजकुमारी थापामगरलाई ९६५ डलर संकलन गरी अगष्ट १५, २०२० मा हस्तान्तरण गर्‍यो भने २२० डलर संकलन गरी सेप्टेम्बर २१, २०२० मा सपना रोकामगरलाई सहयोग गरेका थियौं । विश्वव्यापी महामारीका रुपमा आएको कोभिड-१९ महामारीका सन्दर्भमा नेपालमा कोभिड-१९ राहतका लागि १,१६६ डलर संकलन गरी मे ३०, २०२१ मा सहयोग गर्‍यो । यता, राष्ट्रिय आविष्कार केन्द्रका संस्थापक सूचना प्रविधि अभियन्ता डा. महावीर पुनमगरलाई ६,००० डलर संकलन गरी जुलाई ४, २०२१ मा सहयोग गरेका छौं ।

MUSTANG THAKALI KITCHEN

Tel. (718) 898-5088

74-14 37th Ave, Jackson Heights, NY 11372

www.mustangthakali.com

गोर्खाली GORKHALI

Authentic Nepali Cuisine

Gyanu Thapa Magar
Proprietor

Tel. (917) 832-6983

77-04 Roosevelt Ave, Jackson Heights, NY 11372
Email: Gorkhalinyc@gmail.com

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

CURRY LEAF

NEPALI & INDIAN CUISINE

S Store

CURRY LEAF
INDIAN CUISINE

FITNESS FACTS
30 minute workout for everyone

FITNESS FACTS
30 minute workout for everyone
215-256-909

Tel. (215) 256-1838
Email: curryleafnepal@gmail.com
294 Main Street (Route 63)
Harleysville, PA 19438
www.curryleafharleysvillepa.com

Proprietor
Kami Budha Magar
Rajendra Budha Magar
Rastriya Budha Magar
Ishwor Prasad Budha Magar

There Are No "DO-OVERS" With Life Insurance

WHAT WOULD HAPPEN TO YOUR FAMILY IF YOU WEREN'T HERE?

As difficult as it may seem to think in those terms, you need to ask yourself, "Would my family be OK financially without me in the picture?" Life insurance is one of the few guarantees your family could rely on to maintain their quality of life. In today's economic times, it's never been more important to take charge of your future by planning wisely. At New York Life we focus on building a financially strong and responsible community by helping people identify and achieve their financial goals and objectives.

I'm here to help you plan for the future so you can continue all the good you do in your life.

Lakshin Lama

Agent
CA Insurance Lic.# 0K13288

Ph: (732) 744-3916

Cell: (917) 971-9169

Fax: (732) 744-0644

llama@ft.newyorklife.com

New York Life Insurance Company

379 Thornall Street 8th Floor

Edison, NJ 08837

You have always thought about it, now New York Life gives you this opportunity to put your plan into action.

“जहाँ रहे पनि, जहाँ बसे पनि, नभूलौं हाम्रो मातृभूमिलाई । जोगाई राखौं युगौं युग, हाम्रो मौलिक कला र संस्कृतिलाई ।।”

Magar Association USA

TEXAS CHAPTER

कार्यसमिति २०१८-२०२१

भुवन सिंह आलेमगर
अध्यक्ष

नर बहादुर थापामगर
उपाध्यक्ष

भिम थापामगर
सचिव

शालिक थापामगर
सह-सचिव

कमला थापामगर
कोषाध्यक्ष

रिम बहादुर थापामगर
सह-कोषाध्यक्ष

कमल मगर
सदस्य

राजेन्द्र थापामगर
सदस्य

गंगा सिंजाली मगर
सदस्य

रवीन थापा मगर
सदस्य

पुष्पा रानामगर
सदस्य

जानकी थापामगर
सदस्य

पुर्ण पुनमगर
सदस्य

मगर संघ अमेरिका टेक्सास च्याप्टरको सांगठनिक गतिविधि २०१९-२०२१

आपसी सरसहयोग गर्ने उद्देश्यले मगर समुदायका केही व्यक्तिहरुको अगुवाईमा विशेष गरी टेक्सास राज्यको डालास क्षेत्रमा बसोबास गर्ने मगर परिवारहरुको सहभागितामा करिब ४/५ वर्ष पहिलेदेखि भेटघाट, खानपिन हुँदै गरेको थियो । यसबीचमा हाम्रो मौलिक साँस्कृतिक पर्व माघे संक्रान्ति मगर दिवसका दिन मगर परिवारहरु जम्मा भएर आपसी सद्भाव आदानप्रदान तथा दुःख बाँड्ने काम गर्दै आएका थियौं । यसै क्रममा एउटा माघे संक्रान्तिमा हलमा नै ठूलो कार्यक्रम गरिएको थियो । मगर समाज डालासको नामबाट गरिएका यस्ता गतिविधिको मुल उद्देश्य भनेको विशेष गरी यस क्षेत्रमा बसोबास गर्ने मगर समुदायलाई गोलबद्ध गर्दै मगर समाजलाई बलियो बनाउने रहेको थियो ।

समय बित्दै जाँदा टेक्सासमा अन्य राज्यहरुबाट बसाईसराईको क्रममा बढ्दै जाँदा स्वभाविक रुपमा केही मगर परिवारहरु पनि डालासमा आउनु भएपछि हाम्रो समाज बढ्दै गयो र 'मगर समाज डालास' लाई कानुनी रुपमा दिँदा राम्रो हुन साथीहरुको सोच भएपछि केही अगुवा साथीहरुको पहलमा मगर संघ अमेरिकाको जिम्मेवार व्यक्तिहरूसँग सम्पर्क अगाडि बढाएको थियो ।

केही समयको छलफलपछि मगर संघ अमेरिकाको राज्य स्तरीय

शाखा गठनगरी अगाडि जाँदा उपयुक्त हुने ठानेर भुवन आले मगरको अध्यक्षतामा मगर संघ अमेरिकाको टेक्सास शाखा सन् २०१९ जनवरी १ मा संघका केन्द्रीय अध्यक्ष कुलबहादुर राना मगरको प्रमुख आतिथ्यम भएको थियो ।

सन् २०१९ जनवरी १३ मा मगर संघ अमेरिका टेक्सास शाखाको आयोजनामा हाम्रो मौलिक तथा साँस्कृतिक पर्व माघे संक्रान्ति मनाइएको थियो । करिब १७० जनाको सहभागिता रहेको उक्त कार्यक्रममा मगर समुदायको मौलिक खानको व्यवस्था, मगर साँस्कृतिक भल्कने गीत, नाँच प्रस्तुत तथा नेपाली पञ्चेबाजाको पनि प्रस्तुत भएको थियो । साथै उक्त कार्यक्रममा नवगठित मगर संघ अमेरिका टेक्सास शाखाको कार्य समितिको घोषणा र परिचय पनि गराइएको थियो ।

सन् २०१९ मार्च ३ मा पशुपति इन्कको हलमा मगर दिवस भव्य रुपमा सम्पन्न भएको थियो । उक्त कार्यक्रममा करिब १९० जनाको सहभागिता, साँस्कृतिक कार्यक्रम वीवीक्यूलगायत नेपाली खानाको व्यवस्था गरिएको थियो ।

आर्थिक संकलन तथा सहयोग

■ धादिङ निवासी मृगौला पीडित निमला आले मगरलाई २०२० मे १९

मा १०५९ अमेरिकी डलर हस्तान्तरण गरेको ।

- गुल्मी निवासी वर्ष २३ का युवराज राहदी मगर (रक्त क्यान्सर) पीडितलाई २०१९ अगष्ट २८ मा १०५५ अमेरिकी डलर हस्तान्तरण गरेको ।
- तनहुँ जिल्ला निवासी सन्तोष राना मगर (मृगौला पीडित) लाई २८०० अमेरिकी डलर संकलन गरी पठाएको ।
- नेपाल बाग्लुङ घर भै टेक्सासमा बस्ने स्वर्गीय तुलसी थापा मगरको असामयिक निधन भएकोले निजको शव नेपाल पठाउन तथा आश्रित परिवारलाई आर्थिक सहयोग गर्न शाखाबाट ५००, व्यक्तिगत सहयोगबाट संकलित २४५० गरी जम्मा २९५० अमेरिकी डलर संघको केन्द्रमा पठाएको ।
- न्युयोर्कमा मृत्यु हुन भएका स्वर्गीय सायलक बुढा मगरलाई ५०० अमेरिकी डलर केन्द्रमा पठाएको ।
- नेपालमा कोभिड-१९ को दोस्रो लहर बढेसँगै नेपालीहरुमा पर्न गएको ठूलो समस्यालाई हल गर्न डा. महावीर पुन मगरको आविस्कार केन्द्रले विविध सामग्रीहरु नेपाल सरकार तथा नेपालीहरुलाई उपलब्ध गराएको कार्यबाट उत्प्रेरित भै हाम्रो समुदायबाट पनि आर्थिक संकलन गरि डा. महावीर पुन मगरको केन्द्रलाई सहयोग गर्ने निर्णय मुताविक १२०६ अमेरिकी डलर संकलन गरी ०६/२०/२०२१ मा केन्द्रमा पठाएको ।
- नेपाली मन्दिर अर्भिडको हलमा माघे संक्रान्ति भव्य रुपमा सम्पन्न भएको थियो । मगर समुदाय र अन्य गरी करिब २०० जनाको सहभागिता भएको कार्यक्रम हाम्रो समुदायको मौलिक खानाको व्यवस्था, भेषभुषाको प्रस्तुति, गीत मगर संस्कृति झल्कने नाँच पञ्चेबाजाको प्रस्तुति गरिएको थियो ।
- फेब्रुअरी २०१९ बाट कोभिड-१९ ले विश्वव्यापी रुपमा आक्रान्त पारेपछि हाम्रो समुदायको गतिविधिमा पनि असर पत्यो । कोभिड-१९ का कारण मगर समुदायलगायत समस्यामा पर्नु भएका अन्य व्यक्ति तथा परिवारलाई केही सहयोग गरौं भन्ने उद्देश्यले आपतकालिन कोष जम्मा गरेर आवश्यक सामग्रीहरु खरिद गरी हस्तान्तरण गरेको । साथै समुदायको सुख, दुःख बुझ्न मनोबल बढाउनका लागि पटक

पटक जुम मिटिङ सम्पन्न गरेको ।

- कोभिड-१९ कै बीचमा शाखाको गतिविधि कायम राख्न तनहुँ निवासी मृगौला पीडित सन्तोष राना मगरको आर्थिक सहयोगको लागि कलाकारहरु बिमल डाँगी, संगीता थापा मगर, केशव पौडेल, भिम चापागाई, नारायण त्रिपाठी र भिम थापा मगरको सहभागितामा जुम सांस्कृतिक कार्यक्रम सम्पन्न गरेको थियो । कार्यक्रमको सम्पूर्ण तयारी तथा संयोजन शाखाका सचिव भिम थापा मगरले गरेका थिए ।

tiffin

INDIAN CUISINE

1100 Federal St, Philadelphia, PA 19147

Gauchan Budha Magar

Proprietor

(215) 468-0104

E: SOUTHPHILADELPHIA@TIFFIN.COM

WWW.TIFFIN.COM

EXIT REALTY PREMIER

18 Hussa St, Linden NJ 07036

Cell: (347)825-8501

Bus: (908)486-9399

Fax: (908)486-9054

kritisellsnj@gmail.com

Independently Owned and Operated

Kriti Thapa Roka

Sales Representative

"जहाँ रहे पनि, जहाँ बसे पनि, नभुलौं हाम्रो मातृभूमिलाई । जोगाई राखौं युगौं युग, हाम्रो मौलिक कला र संस्कृतिलाई ।।"

मगर संघ अमेरिका Magar Association USA आजीवन सदस्यहरू

Mr. Min B. Thapa Magar
Florida (2006)
Shyangja, Nepal

Mr. Dal B. Budhathoki Magar
New York (2007)
Baglung, Nepal

Hem Chandra Rana Magar
New York (2007)
Khotang, Nepal

Mr. Mahendra K Thapa Magar
New Jersey (2008)
Shyangja, Nepal

Mr. Khom B. Thapa Magar
New York (2008)
Shyangja, Nepal

Mr. Devendra Thapa Magar
New Jersey (2008)
Shyangja, Nepal

Mr. Man B. Rana Magar
New York (2008)
Khotang, Nepal

Mr. Bishnu Pun Magar
New York (2008)
Kaski, Nepal

Mr. Dhan Man Thapa Magar
Florida (2008)
Myagdi, Nepal

Mr. Durlabh Magar
New York (2009)
East Rukum, Nepal

Mr. Debu Thapa Magar
Connecticut (2011)
Tanahu, Nepal

Mr. Tika K. Pun Magar
Virginia (2011)
Myagdi, Nepal

Dr. Nita Thapa Magar
South Carolina (2014)
Kathmandu, Nepal

Dr. Samar Pajja Magar
South Carolina (2014)
Kaski, Nepal

Mr. Narendra Thapa Magar
New York (2016)
Pyuthan, Nepal

Ms. Ruku Rana Magar
New York (2016)
Lamjung, Nepal

Mr. Rudra Ale Magar
New Jersey (2016)
Dhading, Nepal

Mr. Kul B. Rana Magar
New York (2016)
Sindhuli, Nepal

Mr. Vishnu Rana Magar
New York (2016)
Nuwakot, Nepal

Mr. Surya Thapa Magar
New York (2017)
Kathmandu, Nepal

“जहाँ रहे पनि, जहाँ बसे पनि, नभूलौं हाम्रो मातृभूमिलाई । जोगाई राखौं युगौं युग, हाम्रो मौलिक कला र संस्कृतिलाई ।।”

मगर संघ अमेरिका Magar Association USA आजीवन सदस्यहरू

Mr. Dipesh Barakoti Magar
New York (2017)
Sindhuli, Nepal

Mr. Aashish Thapa Magar
New York (2017)
Tanahu, Nepal

Mr. Surendra P. Pulami Magar
New York (2017)
Sindhuli, Nepal

Mr. Anil Roka Magar
New Jersey (2017)
Dang, Nepal

Mr. Kumar Khamcha Magar
New York (2017)
Nawalparasi, Nepal

Mrs. Lachhimi K. Rana Magar
New Jersey (2017)
Lalitpur, Nepal

Mr. Yaggya Thapa Magar
New Jersey (2017)
Lalitpur, Nepal

Mr. Chandra B. Pun Magar
Boston (2019)
Myagdi, Nepal

Mr. Chandra Gurmachhan Magar
New Hampshire (2021)
Sindhuli, Nepal

Mr. Purna Pajja Magar
New York (2020)
Bardiya, Nepal

Mr. Nilam Thapa Magar
Maryland (2021)
Myagdi, Nepal

Mr. Ishwor P. Budha Magar
Pennsylvania (2021)
Rukum, Nepal

Mr. Rajendra Budha Magar
Pennsylvania (2021)
Rukum, Nepal

Mr. Gauchan Budha Magar
Pennsylvania (2021)
Rukum, Nepal

Mr. Chet B. Thapa Magar
New York (2021)
Sindhuli, Nepal

Mr. Bishnu Rana Magar
New York (2021)
Gorkha, Nepal

Mr. Suman Budha Magar
New Hampshire (2021)
Dolpa, Nepal

Mr. Suman Pun Magar
New York (2021)
Baglung, Nepal

Mr. Roshan Thapa Magar
New York (2021)
Parbat, Nepal

Mr. Omkar Budha Magar
New York (2021)
Baglung, Nepal

"जहाँ रहे पनि, जहाँ बसे पनि, नभुलौं हाम्रो मातृभूमिलाई । जोगाई राखौं युगौं युग, हाम्रो मौलिक कला र संस्कृतिलाई ।।"

मगर संघ अमेरिका Magar Association USA आजीवन सदस्यहरू

Mr. Sudhar Budha Magar
New York (2021)
East Rukum, Nepal

Mr. Rajesh Budha Magar
New York (2021)
Rukum, Nepal

Mr. Man B. Thapa Magar
New York (2021)
Gulmi, Nepal

Mr. Deep K. Budha Magar
New York (2021)
Rukum, Nepal

Mr. Dil P. Thapa Magar
New York (2021)
Parbat, Nepal

Mr. Amrit Roka Magar
New York (2021)
Baglung, Nepal

Mr. Bhabindra Sherpunja Magar
New York (2021)
Myagdi, Nepal

Mr. Jai B. Rana Magar
New Jersey (2021)
Lalitpur, Nepal

Er. Ravi Thapa Magar
New Jersey (2021)
Kathmandu, Nepal

Mr. Ganesh Thapa Magar
New Jersey (2021)
Lalitpur, Nepal

Mr. Madhuram Thapa Magar
Pennsylvania (2021)
Tanahu, Nepal

Mrs. Bishnu Thapa Magar
New Jersey (2021)
Palpa, Nepal

Mr. Dinesh Budha Magar
New York (2021)
Rukum, Nepal

Mr. Raju Gharti Magar
New York (2021)
Rolpa, Nepal

Mr. Tek Milan Pun Magar
New York (2021)
Baglung, Nepal

Mr. Indra Budha Magar
New York (2021)
Baglung, Nepal

Mr. Bayan Budha Magar
New York (2021)
Rukum, Nepal

Mr. Dhabendra Gharti Pun Magar
New York (2021)
Myagdi, Nepal

Mrs. Gyanu Thapa Magar
New York (2021)
Shyangja, Nepal

Mr. Yam Pun Magar
New York (2021)
Myagdi, Nepal

याँमू
२०२१

“जहाँ रहे पनि, जहाँ बसे पनि, नभूलौं हाम्रो मातृभूमिलाई । जोगाई राखौं युगौं युग, हाम्रो मौलिक कला र संस्कृतिलाई ।।”

मगर संघ अमेरिका Magar Association USA आजीवन सदस्यहरू

Mr. Bhuban Singh Ale Magar
Texas (2021)
Gorkha, Nepal

Mr. Lalit Tilija Magar
Maryland (2021)
Myagdi, Nepal

Mr. Omkar Gharti Magar
Maryland (2021)
Baglung, Nepal

Mr. Deepak Thapa Magar
Maryland (2021)
Lamjung, Nepal

Mr. Devendra B. Thapa Magar
New York (2021)
Myagdi, Nepal

Mr. Soniya Thapa Magar
New York (2021)
Rupandehi, Nepal

बिधाई तथा
शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

चन्द्र गुर्मछान मगर
आजीवन सदस्य, मगर संघ अमेरिका

बिधाई तथा
शुभकामना

मगर संघ अमेरिका
याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

मुना थापा मगर
गायिका

प्रा.डा. केशर जंग बराल मगर

नेपालमा मगरभाषीहरूको अवस्था

मगर भाषा भोट-बर्मेली भाषा परिवारमा पर्दछ। मगर भाषालाई ढूट, खाम/पाङ र काईके भाषा भनेर वर्गीकरण गरेको पाइन्छ। त्यस्तै गरी मगर भाषालाई बाह्र मगराँती भाषा र अठार मगराँती भाषा भनेर वर्गीकरण गरेको पनि पाइन्छ।

१. पृष्ठभूमि

नेपालका आदिवासी जनजातिहरू मध्ये मगर एक हो। मगरहरू नेपालको ७७ जिल्लामै बसोवास गर्दैआएका छन्। यिनीहरू नेपालमा मात्र सीमित छैनन्। सिक्किम र भुटानमा पनि मगरहरू छन्। विश्व युद्धपछि बर्मा, मलेशिया, सिङ्गापुर आदि देशहरूमा पनि मगरहरू बसोवास गर्दै आएका भेटिन्छन्। यसको साथसाथै १९८०को दशकमा शुरु भएको आर्थिक उदारीकरण र भूमण्डलीकरणको फलस्वरूप संसारका विभिन्न देशमा यिनीहरू कामको सिलसिलामा पुगेका छन् र धेरै देशहरूमा नागरिक भएर बसेका छन्।

यो लेखमा जनगणना २०५८ र जनगणना २०६८ अनुसार उपलब्ध भएको आँकडाको आधारमा नेपालमा मगरभाषीहरूको अवस्थाको विश्लेषण गर्ने प्रयास गरिएको छ। नेपाल मगर संघले मगरहरू बोल्ने सबै खाले भाषालाई मगर भाषा भन्ने गरे तापनि जनगणना २०६८ ले खाम भाषाको पनि तथ्याङ्क लिएको देखिन्छ। जनगणना २०६८ले २८ जिल्लाहरूको तथ्याङ्कमा खामभाषीहरूको तथ्याङ्क पनि दिएको छ। यस लेखमा मगरभाषीहरूको संख्या खामभाषीहरूको संख्यालाई जोडेर निकालिएको छ। त्यसैले जनगणना २०६८ अनुसारको काठमाडौं, चितवन, तनहुँ, कास्की, मनाङ, मुस्ताङ, म्याग्दी, पर्वत, बागलुङ, पाल्पा, नवलपरासी, रुपन्देही, कपिलवस्तु, अर्घाखाँची, रोल्पा, रुकुम, दाङ, बाँके, सुर्खेत, दैलेख, जाजरकोट, डोल्पा, कालिकोट, अछाम, डोटी, कैलाली र डडेलधुराका मगरभाषीहरूको संख्या जनगणनाको प्रतिवेदनले देखाएको भन्दा बढी छ।

आवश्यक परेको आँकडा र सूचना नेपाल सरकारको तथ्याङ्क विभागको प्रकाशन र अधिकारिक वेभपेजबाट लिइएको छ। काईके भाषासम्बन्धी सूचना डोल्पाको काईके गाउँपालिकाका अध्यक्ष, प्रमुख प्रशासक, नेपाल मगर संघ, केन्द्रीय समितिका भाषिक उपाध्यक्ष (काईके भाषा) र काईके गाउँपालिकाबाट काठमाडौंमा उच्च शिक्षा अध्ययनरत

विद्यार्थीहरूबाट टेलिफोन वार्ता र अनलाइन छलफलको आधारमा संकलन गरिएको छ। पश्चिम रुकुम र पूर्वी रुकुम, र नवलपरासी बर्दाघाट सुस्ता पूर्व र नवलपरासी बर्दाघाट सुस्ता पश्चिम जिल्लाका तथ्याङ्क अलग अलग नभएकोले मगरभाषीहरूको अवस्थाको विश्लेषण ७५ जिल्लाकै आधारमा गरिएको छ। तर प्रदेशअनुसारको तथ्याङ्क उपलब्ध भएकोले प्रदेशअनुसार मगरभाषीहरूको अवस्थाको विश्लेषण गरिएको छ।

यो लेख मगरभाषीहरूको अवस्था जान्न चाहनेहरूलाई आवश्यक सूचना दिने उद्देश्यले तयार गरिएको छ। यो लेखमा मगरभाषाको क्षेत्र र मगरभाषीहरूको वर्तमान अवस्थाको बारेमा आँकडासहित विश्लेषण गरिएको छ। मगरभाषीहरूको अवस्था प्रदेश, भौगोलिक र ग्रामीण र शहरी क्षेत्रमा मगर जनसंख्या र भाषीहरूको वितरणको विश्लेषणको आधारमा गरिएको छ। यो विश्लेषणले सातै प्रदेश, तिनै भौगोलिक क्षेत्र, शहरी र ग्रामीण क्षेत्रमा मगरभाषीहरूको अवस्थालाई देखाएको छ।

२. मगर भाषाको क्षेत्र

मगर भाषा भोट-बर्मेली भाषा परिवारमा पर्दछ। मगर भाषालाई ढूट, खाम/पाङ र काईके भाषा भनेर वर्गीकरण गरेको पाइन्छ। त्यस्तै गरी मगर भाषालाई बाह्र मगराँती भाषा र अठार मगराँती भाषा भनेर वर्गीकरण गरेको पनि पाइन्छ (बराल, २०५०)। पछिल्लो समयमा आएर अठार मगराँत क्षेत्रमा बोलिने भाषालाई खाम, डोल्पाका मगरहरू बोलिने भाषालाई काईके र बाह्र मगराँत क्षेत्रमा बोलिने भाषालाई ढूट भाषा भन्ने गरियो। खाम अरुले राखिदिएको नाम हो। पाङ र ढूट भनेर मगरहरूले नै राखेको नाम हो। पूर्वी नेपालका मगरहरूले भाषालाई ढूट भन्ने गर्दछन् तर बाह्र मगराँतका मगरहरूले भाषालाई कुरा नै भन्ने गर्दछन्। त्यसैले पूर्वी नेपालका मगरहरूले मगर ढूट (मगर भाषा) र बाह्र मगराँतका मगरहरूले मगर कुरा नै भन्ने गर्दछन्। अठार मगराँतका मगरहरूले बोल्ने भाषालाई खाम भन्ने गरिन्थ्यो र आज पनि भाषा

साहित्यमा यसलाई खाम भन्ने गरिन्छ।

चीनको स्वसाशित तिब्बतको खाम प्रदेशबाट खामभाषी मगरहरु आएकोले उनीहरुलाई खाम भनिन्थ्यो र उनीहरु बोल्ने भाषालाई खाम भनिएको तर्क पाइन्छ। तर तिब्बतको खाम प्रदेश पूर्वी दक्षिण प्रदेश भएकोले त्यहाँबाट खामभाषी मगरहरु आए र यी मगरहरु बोल्ने भाषालाई खाम भन्नु कुनै तुकको कुरा देखिदैन। त्यसैले खाम नभनिकन मगर भाषा नै भन्नु पर्दछ। खाम र काईके भाषा दुवै मगर भाषा भएकोले मगर भाषालाई ३ वर्गमा वर्गीकरण गरिरहनु आवश्यक देखिदैन। यी भाषाहरु भोटबर्मेली भाषा परिवारभित्र पर्दछन्।

सानासाना मगर राज्यहरुको एकीकरणपछि पश्चिम (अठार मगराँत) र पूर्व (बाह्र मगराँत)का मगरहरुको बीचमा सञ्चारलाई अबरोध गर्नको लागि म्याग्दी, पूर्वी बागलुङ, पर्वत, गुल्मी, पश्चिम पाल्पा र अर्घाखाँचीमा मगरहरुलाई आफ्नो भाषा बोल्नलाई बन्देज लगाइयो। यसले गर्दा पूर्वका र पश्चिमका मगरहरुको बीचमा सञ्चार हुन सकेन। त्यसैले बीचमा सञ्चार अबरोध भएकोले अठार मगराँत विशेष गरेर रोल्पा, रुकुम, प्युठान र पश्चिम बागलुङमा मगर भाषा समय वित्दै जादा बाह्र मगराँतका मगरहरु बोल्ने भाषाभन्दा बेग्लै रूपमा विकास हुँदै गयो। त्यस्तै गरी भौगोलिक दृष्टिकोणले विकट डोल्पाका मगरहरु बोल्ने भाषा, जसलाई काईके (परिको भाषा) भन्ने गरिन्छ, को विकास पनि आफ्नै तरिकाले हुँदै गयो। भाषा गतिशिल हुन्छ र एउटै भाषा पनि एउटा स्थानमा बोलिने र अर्को स्थानमा बोलिनेमा फरक हुन सक्छ। जस्तो पूर्वी पाल्पा र मध्ये पाल्पाका मगरहरु बोलिने भाषामा फरक देखिन्छ। भाषीहरुको बीचमा सञ्चार हुनसकेन भने कालान्तरमा एकापसमा बुझ्न नै नसक्ने अवस्थामा पुग्छ। राजनैतिक अबरोधले एकआपसमा सञ्चार नहुनु, भौगोलिक विकट र भाषाको गतिशिलताले गर्दा नै अठार मगराँतका मगरभाषा, डोल्पाका मगरभाषा र बाह्रमगराँतका मगरभाषाको विकास एकापसमा सञ्चार नै हुन नसक्ने गरी भयो।

मुस्ताङ, म्याग्दी, पूर्वी बागलुङ, पर्वत हुँदै गुल्मी, पश्चिम पाल्पा,

अर्घाखाँची र कपिलवस्तुसम्म उत्तर दक्षिण भूभागमा मगरभाषीहरु पाइदैनन् तर त्यहाँका नदीनाला, ठाँउगाँउका नाम मगर भाषामा राखिएको पाइन्छ। म्याग्दी, बागलुङ, पर्वत, गुल्मी, पाल्पा र अर्घाखाँचीमा मगरहरुको वस्ती बाकलै छ। जनगणना २०६८ अनुसार मगर जनसंख्याको हिसाबले म्याग्दी, बागलुङ र पाल्पा पहिलो स्थानमा र पर्वत, गुल्मी र अर्घाखाँची तेस्रो स्थानमा छ (नेपाल सरकार, २०७१)। यी जिल्लाहरुका स्थान, नदीनालाहरुको नाम मगर भाषामा पाइन्छ। यसको साथसाथै यी जिल्लाहरुका मगरहरु बोल्ने नेपाली भाषामा मगरभाषाको ठूलो प्रभाव देखिन्छ। यी तथ्यहरुले त्यहाँका मगरहरु मगर भाषा बोल्थे भन्ने कुरा सावित गर्दछ।

मगरहरुका सानासाना राज्यहरुको एकीकरणपछि पूर्वी र पश्चिमका मगरहरु बीचमा आफ्नो भाषा बोल्न राज्यले रोक लगाए पछि पूर्व र पश्चिमका मगरहरुको बीचमा आफ्नो भाषामा सञ्चार हुन पाएन। फलस्वरूप कालान्तरमा पश्चिमको र पूर्वको भाषा आफ्नै तरिकाले विकास हुँदै गयो र सयौं वर्षपछि पूर्वका र पश्चिमका (म्याग्दी, पूर्वी बागलुङ, पर्वत, गुल्मी, पश्चिम पाल्पा र अर्घाखाँची पूर्व र पश्चिम) मगरहरुको भाषा बेग्लै जस्तो देखियो। तसर्थ पूर्वका मगरले पश्चिमका मगर बोलेको र पश्चिमका मगरले पूर्वका मगर बोलेको बुझ्न नसक्ने अवस्था आयो। यसरी एउटै भाषा सयौं वर्षपछि, बेग्लै भाषाको रूपमा विकास भयो तर दुवै भाषा एउटै मगर भाषा हो।

काईके भाषा र अरु भाषाको बीचको अन्तर भौगोलिक विकटको कारणले भएको भन्ने आधार मान्न सकिन्छ। काईके र अरु मगर भाषाको बीचमा राज्यसत्ता बीचमा नआएको हुनुपर्दछ। विकट पहाडी भूभाग र हिमाल नै डोल्पाका मगरहरु र बागलुङ र म्याग्दीका मगरहरुको बीचमा सञ्चारको अबरोध पर्याप्त थियो। त्यसैले त्यहाँका मगरहरुको भाषा सयौं वर्षपछि आफ्नै तरिकाले विकास हुँदै गयो। काईके भाषा डोल्पा जिल्लाको काईके गाउँपालिकाका ताराली मगरहरु बोल्ने गर्दछन्। यस भाषाको विकास सन्दर्भमा किम्वदन्ती पनि छ। बोल्न नसक्ने बालकलाई स्वर्गबाट परी आएर सिकाएको र त्यो बालकले नै यो भाषा बोल्न शुरु गरेको हो भन्ने गरिन्छ। त्यसैले यो भाषालाई लाईके भाषा पनि भनिन्छ। काईके भाषामा लाई भनेको भगवान (परी) र के भनेको भाषा हो। त्यसैले यो भाषालाई परीको भाषा पनि भनिन्छ। काईके भाषा डोल्पाको काईके गाउँपालिकाका शहतारा, ताराकोट र टुप्पाताराका मगरहरु बोल्ने गर्दछन्। यी ३ गाउँहरुमा बाहेक अन्य कुनै भागमा यो भाषा बोलिदैन (राना, २०७८)। जनगणना २०६८ अनुसार डोल्पामा मगरभाषीहरुको संख्या १,९०१ छ (नेपाल सरकार, २०७१)।

काईके गाउँपालिकाका मगरहरु काईके भाषाबाहेक पोइके भाषा बोल्ने गर्दछन्। पोइके भाषा शहतारा, ताराकोट र टुप्पाताराका मगरहरु बाहेक काईके गाउँपालिकाका अन्य गाँउका मगरहरु बोल्ने गर्दछन् (रोकाय, २०७८)। पोइकेभाषीको संख्या जनगणनामा देखिदैन तर खामभाषीको संख्या

Certified Public Accountant

Raj Biraj Rijal: CPA, CGMA, MBA, MSA

Ph: 917-292-4747

Our excellence service, those have competitive advantages are:

- ▶ Income Tax, ▶ Financial Reporting, ▶ IRS Representation,
- ▶ Business Accounting & Tax Services, ▶ Tax Planning,
- ▶ Free Consulting for Community.

TaxRaja Associates

email: info@taxraja.com

www.taxraja.com

● **Manhattan Office: 212-868-5868**

● **Richmond Hill Office: 718-880-1992**

Jackson Heights Office:

37-51 75th St, Jackson Hts, NY 11372, PH: 718-255-1009

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

तालिका १: प्रदेशअनुसार मगर र मगरभाषीको जनसंख्या

प्रदेश	जनसंख्या	मगरभाषी	मगरभाषी (प्रतिशत)
१. एक	१८९,२४८(१०.०३)	१४६,२५२(१८.५५)	७७.२८
२. दुई	६४,८७८(३.४४)	४२,९३१(५.४४)	६६.१७
३. बागमती	२७०,६३९(१४.३४)	१००,७९६(१२.७८)	३७.२४
४. गण्डकी	४५४,९५८(२४.१०)	२३७,५८२(३०.१३)	५२.२२
५. लुम्बिनी	६८०,४९९(३६.०५)	२०५,०८०(२६.०१)	३०.१४
६. कर्णाली	१७०,८४४(९.०५)	३२,६४३(४.१४)	१९.११
७. सुदूरपश्चिम	५६,६६७(३.००)	२३,२४६(२.९५)	४१.०२
कूल	१,८८७,७३३	७,८८,५३०	४१.७७

स्रोत: नेपाल सरकार, वार्षिक तथ्याङ्क किताब, २०७६

देखिन्छ । पोईके र काईकेभाषीहरूले नै खाम भाषा भनेर उल्लेख गरेको देखिन्छ । काईके गाउँपालिकामा १,३०० जति काईके भाषी र २,७०० जति पोईके भाषी रहेको छ । काईके र पोईके भाषीहरूले एकापसमा सञ्चार गर्न सक्छन् । पोईके भाषा पनि मगरहरू नै बोल्ने भएकोले यो भाषालाई पनि मगर भाषामा समावेश गर्नु पर्दछ भन्ने पनि छ (बुढा, २०७८) ।

अठार मगराँती भाषाको क्षेत्र रोल्पा, रुकुम, प्यूठान र पश्चिम बागलुङ हो । जनगणना २०६८ अनुसार अठार मगराँती (खाम) भाषा ७७ जिल्लाहरू मध्ये २८ जिल्लाका मगरहरू बोल्ने गरेको पाइन्छ ।

पाल्पा, स्याङ्जा, तनहुँ, नवलपरासीलगायत पूर्वी नेपालका विभिन्न जिल्लामा बोलिने मगर भाषालाई साधारणतया मगरभाषा भन्ने गरिन्छ । यो भाषाका भाषीहरू बाह्र मगराँत क्षेत्रमा केन्द्रित भएकोले यसलाई बाह्र मगराँती भाषा पनि भन्ने गरिन्छ । यो भाषालाई हुट मगर भाषा भन्ने गरेको पनि पाइन्छ (विकिपिडिया, २०२१) । माथि उल्लेख गरे अनुसार हुट भनेको मगर भाषामा भाषा भन्ने जनाउँछ । त्यसैले यसलाई हुट मगरभाषा भनेर भन्नु गलत हो । यो मगरभाषीहरूको भौगोलिक वितरणको आधारमा नेपाली भाषापछि दोस्रो भाषा हो । यो भाषाको क्षेत्र मुख्यतया गण्डक क्षेत्र (पाल्पा, स्याङ्जा, पूर्वी नवलपरासी, तनहुँ, गोरखा) हो । बाह्रमगराँतबाहेक पश्चिम नेपालको सुर्खेत, दैलेख, कञ्चनपुर, बाँके र पूर्वी नेपालका सिन्धुली, ओखलढुंगा, रामेछाप र उदयपुर, धनकुटा यो मगर भाषाका प्रमुख क्षेत्र हुन । यो मगर भाषा भुटान, सिक्किम र आसामका मगरहरू पनि बोल्ने गर्दछन् । तसर्थ यो मगर भाषाको क्षेत्र नेपालमा मात्र नभई भुटान र भारतको सिक्किम, दार्जिलिङ र आसामसम्म फैलिएको छ ।

३. मगरभाषीको वितरण

माथि मगर भाषाको क्षेत्रको विश्लेषण गरियो । यहाँ मगरभाषीहरूको वितरणको विश्लेषण गरिएको छ । जनगणना २०५८ अनुसार कूल मगर

MAKALU HIMALAYAN SHERPA RESTAURANT

Dawa Sherpa
Proprietor

MAKALU
HIMALAYAN
SHERPA
RESTAURANT

Tel. (802) 497-1902

49 Heineberg Dr
Colchester, VT 05446

जनसंख्याको ४७.३ प्रतिशतले आफ्नो भाषा बोल्ने गर्दथे (बराल, २०६०)। जनगणना २०६८ अनुसार यो प्रतिशत ४१.७७ प्रतिशतमा भरेको छ (नेपाल सरकार, २०७१)। यो तथ्याङ्कले मगरभाषीको संख्या मगर जनसंख्याको तुलनामा घट्दै गएको संकेत गर्दछ।

३.१ प्रदेशअनुसार मगरभाषीको स्थिति

प्रदेशअनुसार मगर र मगरभाषीको जनसंख्या तालिका १ मा दिइएको छ। प्रदेश एकमा बाह्र मगराँती भाषा बोल्ने गरिन्छ। यो प्रदेशको तापलेजुङ, पाँचथर, इलाम, भुपा, मोरङ, सुनसरी, धनकुटा, तेह्रथुम, संखुवासभा, भोजपुर, सोलुखुम्बु, ओखलढुंगा, खोटाङ र उदयपुर सबै जिल्लाहरूमा मगरहरू छन्। यो प्रदेशमा मगर जनसंख्या कम भएतापनि मगर भाषा भने धेरै जसोले बोलेको कुरा तालिका १ मा दिइएको आँकडाले स्पष्ट पार्दछ। यो प्रदेशमा मगरहरूको बढी जनसंख्या भएको जिल्ला उदयपुर हो र यो जिल्लामा करिब ८४ प्रतिशत मगरहरूले आफ्नो भाषा बोल्ने गर्दछन्।

प्रदेश २ का मगरहरू पूर्वी पहाडी जिल्लाहरूबाट भरेर बसोवास गरेका हुन्। पूर्वी पहाडी भागका मगरहरू आफ्नो भाषा बोल्ने भएकोले यो प्रदेशका मगरहरू तुलनात्मक रूपमा बढीले आफ्नो भाषा बोल्ने कुरा तालिका १ मा दिइएको आँकडाले स्पष्ट पार्दछ। यो प्रदेशका अरु जिल्लाहरूका मगरहरूको तुलनामा पर्सा जिल्लाका मगरहरू कमले मात्र आफ्नो भाषा बोलेको देखिन्छ।

वागमती प्रदेशका १३ जिल्लाहरू मध्ये मगरहरू काठमाडौं, सिन्धुली, धादिङ र रामेछाप जिल्लाहरूमा बढी मात्रामा छन्। तर सबैभन्दा बढी मगर जनसंख्या भएको काठमाडौं जिल्लाका मगरहरू अरु जिल्लाका मगरहरूको तुलना कमले मात्र आफ्नो भाषा बोल्ने गरेको तालिका १ मा दिइएको आँकडाले देखाउँछ। नेपाल मगर संघका धेरै कार्यकर्ता र नेतृत्व वर्ग, मगर भाषाका अभियान्ताहरू र शिक्षित मगरहरू काठमाडौंमा बस्ने गर्दछन्। यो तथ्यले शिक्षित मगरहरूका सन्तानहरूमा आफ्ना भाषामा रुची छैन र मगर संघका नेतृत्व वर्ग र भाषाका अभियान्ताहरू भाषण र आन्दोलनमा मात्र सीमित छन् भन्ने आशाका गर्नलाई सहयोग गर्दछ। तुलनात्मक रूपमा काठमाडौंदेखि पूर्वका जिल्लाहरू विशेष गरेर रामेछाप र सिन्धुलीका मगरहरू मगर भाषा बोलेको पाइन्छ।

गण्डकी प्रदेशका ११ जिल्लाहरू मध्ये नवलपरासी बर्दाघाट सुस्तापूर्व, तनहुँ, स्याङ्जा, म्याग्दी र बागलुङ जिल्लाहरू मगर जनसंख्या भएका जिल्लाहरू हुन्। मगरहरूको बाहुल्यता भएका यी जिल्लाहरू मध्ये नवलपरासी बर्दाघाट सुस्तापूर्व, तनहुँ र स्याङ्जा जिल्लाहरूमा मात्र मगर भाषीको बाहुल्यता छ। म्याग्दी र बागलुङ मगर जनसंख्याको हिसाबले पहिलो स्थानमा भएतापनि बागलुङको सुदूरपश्चिमका मगरहरू मात्रा आफ्नो भाषा बोल्ने गर्दछन्। जनगणना २०६८ अनुसार तनहुँ, कास्की, मनाङ, मुस्ताङ, म्याग्दी, बागलुङ पर्वत र कास्कीमा नगन्यमात्रामा खामभाषीहरू छन्। बागलुङका मगरहरू खामभाषी हुन तापनि बागलुङमा करिब १५,००० मगरभाषीहरूको संख्या देखिन्छ। यो तथ्याङ्कले मगरहरूले आफूले बोल्ने भाषालाई कसैले खाम भनेका र कसैले मगर भाषा भनेको कुरा स्पष्ट पार्दछ। तनहुँ, स्याङ्जा र पर्वतमा

मगरभाषा नेपाली भाषापछिको दोस्रो भाषा हो। मगर जनसंख्या तनहुँ, म्याग्दी र बागलुङमा पहिलो स्थानमा र स्याङ्जामा दोस्रो स्थानमा छ। म्याग्दी र बागलुङका अधिकांश मगरहरू आफ्ना भाषा नबोल्ने भएकोले प्रदेश १ र प्रदेश २ को तुलनामा कम प्रतिशत मगरहरूले मात्रा आफ्नो भाषा बोल्ने गर्दछन्। नवलपरासी बर्दाघाट सुस्तापूर्वको जनसंख्या नवलपरासी बर्दाघाट सुस्ता पश्चिममा समावेश गरिएको छ। नवलपरासी बर्दाघाट सुस्तापूर्व जिल्लाको पूर्वीपहाडी भाग मगर बाहुल्यता भएको भाग हो।

लुम्बिनी प्रदेशको पाल्पा, प्यूठान र रोल्पा मगर बाहुल्यता भएका जिल्लाहरू हुन्। त्यस्तै गरी रूपन्देही, नवलपरासी बर्दाघाट सुस्ता पश्चिम, गुल्मी, अर्घाखाँची र रुकुम पनि मगर जनसंख्याको हिसाबले महत्वपूर्ण जिल्लाहरू हुन्। अर्घाखाँची, गुल्मी, प्यूठान, रोल्पा र रुकुमका मगरहरू मगर जनसंख्याको तुलनामा कम प्रतिशतले मात्र आफ्नो भाषा बोल्ने गरेको तथ्याङ्कले देखाउँछ। रोल्पा, प्यूठान, र रुकुम खाम मगरभाषाको क्षेत्र भएतापनि यी जिल्लाहरूमा मगर जनसंख्याको निकै कमले मात्र आफ्नो भाषा बोल्ने गरेको उपलब्ध तथ्याङ्कले स्पष्ट पार्दछ। त्यस्तै गरी तराईका जिल्लाहरू कपिलवस्तु, बाँके र बर्दियामा मगरहरू आफ्नो भाषा कमैले मात्र बोल्ने गरेको पाइन्छ। यसरी मगराँत क्षेत्रका मगरहरू पनि आफ्नो भाषा कमले बोल्ने र तराई भेकमा पनि कमले बोल्ने भएकोले अरु प्रदेशको तुलनामा मगरभाषीहरू यो प्रदेशमा कम देखिन्छ।

कर्णाली प्रदेशमा सबैभन्दा बढी मगर जनसंख्या भएको जिल्ला सुर्खेत हो भने सुदूरपश्चिम प्रदेशको कैलाली हो। यी दुई प्रदेशका सबै जिल्लामा मगरभाषीहरू भएको जनगणना २०६८ले देखाएको छ। कर्णाली प्रदेशको सल्यान र जाजरकोटमा मगरहरूको जनसंख्या धेरै भएतापनि मगरभाषीको जनसंख्या भने ज्यादै कम देखिन्छ। जनगणना २०६८ अनुसार सल्यानमा ३६,५३६ मध्ये ७८१ र जाजरकोटमा १५,४८७ मध्ये १,२७६ मात्र मगरभाषी छन्। सुदूरपश्चिमाञ्चल प्रदेशका सबै जिल्लाहरूमा मगरभाषीहरू भए तापनि कैलाली र कञ्चनपुरमा मगरभाषीहरू बढी छन्।

तालिका १ को महल २ को कोष्ठमा दिइएको अंकले कुल मगर जनसंख्याको सम्बन्धित प्रदेशको मगर जनसंख्याको प्रतिशतलाई देखाउँछ। त्यस्तै गरी तेस्रो महलमा दिइएको अंकले कुल मगरभाषीहरूको सम्बन्धित प्रदेशको मगरभाषीको प्रतिशत देखाउँछ। साधारणतया बढी मगर जनसंख्या भएको प्रदेशमा बढी मगरभाषी हुनु पर्ने र कम जनसंख्या भएकोमा कम मगर भाषी हुनुपर्दछ। तर तालिका १ को दोस्रो र तेस्रो महलको कोष्ठभित्र दिइएको प्रतिशतले मगर जनसंख्या र मगरभाषीको संख्याको बीचमा यस्तो प्रत्यक्ष सम्बन्ध देखाउँदैन। कम जनसंख्या भएको प्रदेशमा बढी मगरभाषीको संख्या (प्रदेश एक र दुई) र बढी मगर जनसंख्या भएको प्रदेशमा कम मगरभाषीको संख्या (प्रदेश ३, ५, ६ र ७) देखिन्छ। यो अप्रत्यक्ष सम्बन्धले मगर जनसंख्या बढ्दैमा मगरभाषीको संख्या बढ्छ भन्ने देखाउँदैन। यी तथ्यहरूले नयाँ पुस्ताका मगरहरूले आफ्नो भाषाप्रति रुची कम देखाएको छ, भन्ने निचोड निकाल्नलाई बल पुऱ्याउँदछ।

३.२ गाउँ र शहरमा मगरभाषीहरूको वितरण

मगरहरूको बसोवास गाँउमै केन्द्रित भए तापनि शहरी क्षेत्रमा पनि

तालिका ३: मगर जनसंख्या र भाषीहरूको भौगोलिक वितरण

भौगोलिक क्षेत्र	जनसंख्या	भाषी	भाषी प्रतिशत
पूर्व क्षेत्र			
हिमाल	११,७७१ (०.६२)	६,१६० (०.७८)	५२.३३
पहाड	१,१९,२६७ (६.३२)	१,०१,७८६ (१२.९१)	८५.३४
तराइ	६८,८५८ (३.६५)	४५,०३९ (५.७१)	६५.४१
जम्मा	१,९९,८९६ (१०.५९)	१,५२,९८५ (१९.४०)	७६.५३
मध्य क्षेत्र			
हिमाल	८,५५९ (०.४५)	१,१०८ (०.१४)	१२.९५
पहाड	२,३४,०९५ (१२.४०)	९०,३६७ (११.४६)	३८.६०
तराइ	८२,२१५ (४.३६)	४५,५१९ (५.७३)	५५.३७
जम्मा	३,२४,८६९ (१७.२१)	१,३६,९८४ (१७.३७)	४२.१७
पश्चिम क्षेत्र			
हिमाल	१,३२६ (०.०७)	४२३ (०.०५)	३१.९०
पहाड	५,९३,३२१ (३१.४३)	२,५६,०२७ (३२.४७)	४३.१५
तराइ	२,२६,८८३ (१२.०२)	१,३४,०८१ (१७.००)	५९.१०
जम्मा	८,२१,५३० (४३.५२)	३,९०,५३१ (४९.५३)	४७.५४
मध्यपश्चिम क्षेत्र			
हिमाल	५,५९३ (०.३०)	२,४१४ (०.३१)	४३.१६
पहाड	३,६३,५२१ (१९.२६)	६९,४१२ (८.८०)	१९.०९
तराइ	१,१५,६५७ (६.१३)	१२,९४८ (१.६४)	११.२०
जम्मा	४,८४,७७१ (२५.६८)	८४,७७४ (१०.७५)	१७.४९
सुदूरपश्चिम क्षेत्र			
हिमाल	५३४ (०.०३)	१६४ (०.०२)	३०.७१
पहाड	१४,३२१ (०.७६)	४,७१४ (०.६०)	३२.९२
तराइ	४१,८१२ (२.२१)	१८,३६८ (२.३३)	४३.९३
जम्मा	५६,६६७ (३.००)	२३,२४६ (२.९५)	४१.०२
कूल जम्मा	१८,८७,७३३ (१००)	७,८८,५३० (१००)	४१.७७
हिमाल	२७,७८३ (१.४७)	१०,२६९ (१.३०)	३६.९६
पहाड	१३,२४,५२५ (७०.१६)	५,२२,३०६ (६६.२४)	३९.४३
तराइ	५,३५,४२५ (२८.३६)	२,५५,९५५ (३२.४६)	४७.८०

स्रोत: नेपाल सरकार (२०१४) राष्ट्रिय जनगणना तथा घरघुरी गणना, २०११ ।

तालिका २: मगर जनसंख्या र मगरभाषीहरूको शहरी र ग्रामिण क्षेत्रका वितरण

क्षेत्र	मगर जनसंख्या		मगरभाषी		मगरभाषी
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	प्रतिशत
शहरी	२,३२,८९२	१२.३४	८०,९१७	१०.२६	३४.७४
ग्रामिण	१६,५४,८४१	८७.६६	७,०७,६१३	८९.७४	४२.७६
कूल जम्मा	१८,८७,७३३	१००.००	७,८८,५३०	१००.००	४१.७७

स्रोत: नेपाल सरकार (२०११) राष्ट्रिय जनगणना तथा घरघुरी गणना, २०११ ।

मगरहरूको बसोबास उल्लेखित रूपमा बढेको छ। शहरी क्षेत्र र ग्रामीण क्षेत्रको मगर जनसंख्या र मगरभाषीहरूको संख्या तालिका २मा दिइएको छ।

तालिका २ को दोस्रो महलले शहरी र ग्रामिण मगर जनसंख्यालाई देखाउँछ र तेस्रो महलले कुल जनसंख्याको शहरी र ग्रामीण जनसंख्याको प्रतिशतलाई देखाउँछ। चौथो महलले शहरी र ग्रामीण मगरभाषी संख्या, पाँचौं महलले ग्रामीण र शहरी भाषीको प्रतिशत र छैठौं महलले मगर जनसंख्याको आधारमा मगर भाषीको प्रतिशत देखाउँछ। शहरी मगर जनसंख्याको तुलानामा शहरी मगर भाषीहरू कम छन् भन्ने कुरा तालिकाको तेस्रो र पाँचौं महलमा दिइएको आँकडाले देखाउँछ। यसको साथसाथै छैठौं महलले ग्रामीण भेकका मगरहरूको तुलनामा शहरी क्षेत्रका कम मगरहरू आफ्नो भाषा बोल्छन् भन्ने कुरा देखाउँछ। यसले नेपालमा शहरीकरण बढ्दै जाँदा मगरभाषीहरूको संख्या घट्दै जानसक्ने सम्भावनाको संकेत गर्दछ।

३.३ मगर भाषीहरूको भौगोलिक वितरण

जनगणना २०६८ अनुसारको क्षेत्रगत हिमाली, पहाड र तराईका मगर जनसंख्या र मगरभाषी संख्या तालिका ३ मा दिइएको छ। तालिका ३ को दोस्रो महल र तेस्रो महलमा कोष्ठभित्र दिइएको अंक क्रमशः सम्बन्धित भौगोलिक क्षेत्रको मगरजनसंख्या र मगरभाषी संख्याको प्रतिशत हो। त्यस्तै गरी चौथो महलमा सम्बन्धित भौगोलिक क्षेत्रको जनसंख्याको आधारमा निकालिएको मगरभाषी संख्याको प्रतिशत हो। यो तालिकामा दिइएको आँकडाले मगरहरूको बसोबास मुख्यतया पहाडमा छन् भन्ने देखाउँछ र करिब ७० प्रतिशत मगरहरू पश्चिम र मध्यपश्चिम (लुम्बिनी, गण्डकी, धौलागिरी र राप्ती)मा बसोबास गरेको कुरा पनि स्पष्ट पार्दछ। यी क्षेत्र नै मगरहरूको मुल थलो भएकोले अहिलेसम्म पनि अधिकांश मगरहरू मर्स्याङ्दी, काली गण्डकी, राप्ती र भेरी नदी र यी नदीहरूका सहायक नदीहरूको वरपर बस्दै गरेको पाइन्छ।

तालिका ३ को तेस्रो महलमा दिइएको आँकडाले मगरभाषाको मुल थलो पनि पश्चिमाञ्चल र मध्यपश्चिमाञ्चल नै हो भन्ने कुरा देखाउँछ। काईके भाषाको मुल थलो नै भेरी नदीको शिरान हो र यो नदीको नाम नै काईके भाषामा राखिएको हो। भेरी शब्दको निर्माण काईके भाषाको दुई शब्द भे र री मिलेर भएको हो। भे को अर्थ भोट र री को अर्थ पानी हुन्छ। भोटबाट आएको नदी भएकोले ताराली मगरहरूले आफ्नो भाषामा यो नदीको नाम भेरी राखेको हो (बुडा, २०७८)। त्यस्तै गरी

बाह्र मगराँती र अठार मगराँती भाषाको मुल थलो पनि मर्स्याङ्दी, काली गण्डकी, राप्ती र भेरी र तीनका सहायक नदीको वरपरको भूमी हो। यी नदीहरूको नाम, यी नदीहरूको वरपरका पाखा पखेरा, नदीनाला र पहाडका नाम मगरभाषामा भएकोले पनि मगरभाषाको मुल थलो यी नदी र यी नदीहरूका सहायक नदीहरूको वरपरको भूमि नै हो भन्ने कुरा प्रमाणित गर्दछ। तालिका ३ मा दिइएको आँकडाले पनि यो कुरा पुष्टि गर्दछ। तराईमा मगरहरू पहाडबाट बसाई सरी भरेका हुन भने हिमाली भेकका मगरहरू पहाडबाट नै माथि उक्लेका हुन। डोल्पाको शहतरा, ताराकोट, टुप्पातारालगायतका मगरवस्ती भएका स्थानहरू मगराँतभूमिकै अभिन्न अंग हुन भन्ने कुरा म्याग्दी र बागलुङसँग जोडिएको भूभाग भएकोले स्पष्ट हुन्छ।

४. निचोडमा

आजभोलि मगरहरू आफ्ना भाषाप्रति सजग र सचेत भएका छन्। तर भाषासम्बन्धी अभियान, सजगता र चेतनाको प्रभाव मगरभाषामा प्रभावशाली देखिएन भन्ने कुरा मगरभाषीको संख्याले संकेत गर्दछ। जनगणना २०५८ अनुसार कुल मगर जनसंख्याको ४७.३० प्रतिशत मगरहरू आफ्ना भाषा बोल्ने गरेको आँकडाले देखाउँछ भने जनगणना २०६८ अनुसार यो ४१.७७ प्रतिशतमा झरेको छ र आउने जनगणनामा अझ यो प्रतिशत झर्नसक्ने सम्भावना देखिन्छ। यसको वलियो आधार भनेको शहरमा बस्ने मगर जनसंख्या र शहरी क्षेत्रका मगर भाषीसम्बन्धी आँकडा हो। जनगणना २०५८ अनुसार शहरी मगर जनसंख्या कुल मगर जनसंख्याको ८.३५ प्रतिशत थियो र त्यती बेला ३७.०१ प्रतिशत शहरमा बस्ने मगरहरू आफ्नो भाषा बोल्ने गर्दथे। जनगणना २०६८ अनुसार कुल मगर जनसंख्याको १२.३४ प्रतिशत मगरहरू शहरमा बस्छन् र ३४.७४ प्रतिशत शहरमा बस्ने मगरहरू आफ्नो भाषा बोल्ने गर्दछन्। नेपालमा शहरीकरण र शहरको जनसंख्या पनि बढ्दै गएको छ। वैदेशिक रोजगारको कारणले गर्दा मगरहरूको पनि शहरतिर वा शहर नजिक बस्ने प्रवृत्ति बढ्दै गएको छ। शिक्षामा अंग्रेजी भाषाको प्रभाव र नेपाली भाषा परिवेशको कारणले गर्दा शहरमा जन्मेका र हुर्केका बालबालिकाहरूले मगर भाषा आमाको काखमा सिक्ने वातावरण देखिदैन। यसको असर ग्रामीण भेकका बालबालिकाहरूमा पनि नकारात्मक परेको देखिन्छ। त्यसैले मगरभाषीहरूको अवस्था दिनप्रतिदिन सापेक्ष रूपमा राम्रो हुदै गएको देखिदैन।

सन्दर्भ सामग्री

- नेपाल सरकार, राष्ट्रिय योजना आयोग, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग २०७१. राष्ट्रिय जनगणना तथा घरघुरी गणना, २०११, भाग २, खण्ड ५. काठमाडौं, राष्ट्रिय तथ्याङ्क विभाग।
- नेपाल सरकार, योजना आयोग, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग (२०२०) वार्षिक तथ्याङ्क किताब, २०७६, काठमाडौं, केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग।
- बरालमगर, केशर जंग, २०५०. पाल्पा, तनहुँ र स्याङ्जाका मगरहरूको संस्कृति, काठमाडौं, नेपाल राजकीय प्रज्ञाप्रिष्ठान।
- बराल, केशर जंग (२०६०) राष्ट्रिय जनगणना २०५८ अनुसार मगर जनसंख्या र मगरभाषीको स्थिति, आरमिट्मा, पोखरा: नेपाल मगर संघ, कास्की।
- बुढा, जग बहादुर (२०७८) टेलिफोन अन्तरवार्ता, असार ४ (१०:००)
- राना, अंगद कुमार (२०७८) टेलिफोन अन्तरवार्ता, असार १ (१६:००)।
- रोकाय, भिमप्रसाद (२०७८) जुम मिटिङ, असार १ (२१:००)।
- विकिपेडिया. २०२१, <https://en.wikipedia.org/wiki/Magar_language> (June 17, 2021).

अनुसूची १ : प्रदेशअनुसार मगर जनसंख्या र मगर भाषीहरूको वितरण

प्रदेश र जिल्ला	जनसंख्या	मगरभाषी	प्रतिशत
प्रदेश एक			
१. ताप्लेजुङ	१,२७२	९१०	७१.५४
२. पांचथर	६,३६८	५,६४४	८८.६३
३. इलाम	१५,०७६	१३,३१२	८८.३०
४. भूपा	१७,७८४	१०,२०३	५७.३७
५. मोरङ	२५,१२६	१८,३४६	७३.०२
६. सुनसरी	१५,३००	९,७५७	६३.७७
७. धनकुटा	१५,८८७	१५,१८७	९५.५९
८. तेह्रथुम	२,४५१	२,२०१	९०.८०
९. संखुवासभा	५,२९८	३,६२९	६८.५०
१०. भोजपुर	८,५८३	६,२८८	७३.२६
११. सोलुखुम्बू	५,२०१	१,६२१	३१.१७
१२. ओखलढुङ्गा	१६,५८८	१३,१८९	७९.५१
१३. खोटाङ	१०,३१७	९,०९०	८८.११
१४. उदयपुर	४३,९९७	३६,८७५	८३.८१
प्रदेश दुई			
१. सप्तरी	३,६७०	१,५२४	४१.५३
२. सिराहा	६,९७८	५,२०९	७४.६५
३. धनुषा	८,६९१	७,०९७	८१.६६
४. महोत्तरी	१४,४०८	१२,१९९	८४.६७
५. सर्लाही	१५,२९६	१०,७२७	७०.१३
६. रौतहट	५,०४६	२,५०१	४९.५६
७. बारा	६,७५८	३,०९३	४५.७७
८. पर्सा	३,९८१	५८१	१४.५९
बागमती प्रदेश			
१. सिन्धुली	४४,१४६	३२,१००	७२.७१
२. रामेछाप	२२,५४४	१०,४१४	४६.१९
३. दोलखा	३,०७६	६०६	१९.७०
४. सिन्धुप्लान्चोक	४,९१२	३६७	७.४७
५. काभ्रेप्लान्चोक	१४,५७२	५,३७७	३६.९०
६. ललितपुर	२१,९३४	६,८३३	३१.१५
७. भक्तपुर	६,८३९	१,५०२	२१.९६
८. काठमाण्डौ	७०,०८३	२१,७३४	३१.०१
९. नुवाकोट	६,३८८	५२४	८.२०
१०. रसुवा	५७१	१३५	२३.६४
११. धादिङ	२८,६४४	५,४६१	१९.०७
१२. मकवानपुर	१८,९४५	५,६७०	२९.९३
१३. चितवन	२७,९८५	९,६०६	३४.३३
गण्डकी प्रदेश			
१. गोरखा	३१,३९०	१२,६५६	४०.३२
२. लमजुङ	३,७५७	१,४३५	३८.२०
३. तनहुँ	८७,०७८	६७,४१०	७७.४१

४. स्याङ्जा	६२,०७४	४३,६५४	७०.३३
५. कास्की	४२,५४७	११,७९२	२७.७२
६. मनाङ	२०३	१३०	६४.०४
७. मुस्ताङ	१,१२३	३३३	२९.६५
८. म्याग्दी	४४,८४६	३,६६३	८.१७
९. पर्वत	१६,०६८	६,०२८	३७.५२
१०. बागलुङ	७५,३१०	१५,९३५	२१.२०
११. नवलपरासी	(वर्दाघाट सुस्तापूर्व)		
लुम्बिनी प्रदेश			
१. गुल्मी	५८,०७९	५,४७४	९.४३
२. पाल्पा	१३६,५८८	८८,९९०	६५.१५
३. नवलपरासी (वर्दाघाट सुस्तापश्चिम)	११२,२३१	८७,७४८	७८.१९
४. रुपन्देही	९४,२६७	३६,९८६	३९.२४
५. कपिलवस्तु	२०,२८५	९,९७४	४९.१७
६. अर्घाखाँची	३५,५८४	२,८२७	७.९४
७. प्युठान	७४,३१२	५,१९७	६.९९
८. रोल्पा	९७,०११	२९,७७७	३०.६९
९. रुकुम (पूर्व)	४९,७४३	१६,६१५	३३.४०
१०. दाङ	७५,१३१	१०,३७२	१३.८१
११. बाँके	२७,९८१	४,७२५	१६.८९
१२. बर्दिया	१२,५४५	३,००३	२३.९४
कर्णाली			
१. सल्यान	३६,५३६	७८१	२.१४
२. सुर्खेत	६६,२१९	२४५०९	३७.०१
३. दैलेख	२४,२१३	४,२२२	१७.४४
४. जाजरकोट	१५,४८७	१,२७६	८.२४
५. डोल्पा	४,५८६	२,८९०	६३.०२
६. जुम्ला	२०५	३३	१६.१०
७. कालिकोट	५३०	४५६	८६.०४
८. मुगु	५४	१६	२९.६३
९. हुम्ला	२१८	५४	२४.७७
१०. रुकुम पश्चिम	रुकुम पूर्वमा समवेश भएको		
सुदूरपश्चिम प्रदेश			
१. बाजुरा	१३४	२०	१४.९३
२. बझाङ	२१०	१८	८.५७
३. आछाम	१,६२१	९७६	६०.२१
४. डोटी	७,२११	२,९७७	४१.२८
५. कैलाली	२९,०६३	१२,४०७	४२.६९
६. कञ्चनपुर	१२,७४९	७,४३०	५८.२८
७. डडेधुरा	५,१८१	१,८५४	३५.७८
८. बैतडी	३०८	६८	२२.०८
९. दार्चुला	१९०	१२६	६६.३२

स्रोत: नेपाल सरकार (२०७१) राष्ट्रिय जनगणना तथा घरघुरी गणना, २०११, भाग २, खण्ड ५ ।

दिप सागर बुढा मगर

मगर खाम वस्तीका संस्कार-संस्कृति र प्रचलित प्रथा

खाम समुदायमा विवाह गर्दा पनि अरु समुदायभन्दा आफ्नै भिन्न संस्कार रहेको छ । जसमा केटाले केटी भित्र्याएपछि केटापक्ष, केटी पक्ष या हाम्रो संस्कार चल्तीमा माइतीपक्ष कहाँ बाटो बनाउन जाने भन्ने चलन छ ।

सयौं थुङ्गा फुलका हामी एउटै माला नेपाली, विभिन्न जातजातिहरू मिलेर उनीएको सुन्दर फुलमाला हो नेपाल !!

सयौं थुङ्गा फुलहरू मध्य मगर जाति एक अभिन्न थुङ्गा हो, अथाह संस्कार संस्कृतिका धनी मगर जातिभित्र हरेक संस्कार संस्कृतिको आ आफ्नै महत्व र विशेषता छ । मगर जातिभित्र पनि फरक फरक भाषा संस्कार र संस्कृति भेटिन्छन् । अनेकौं प्रचलित प्रथाहरू जिवित छन् । पूर्वका मगर हुर्ना गण्डकी क्षेत्रका मगर सोरठी, मारुनी कौडासँगै अनि धौलागिरी क्षेत्रका मगर सालैजो, पञ्चेवाजा, यानीमायासँगै रमाउँछौं खामवस्तीका मगर भने भूमे, नचारु, भौक्री, मयुर, पैसेरु, जौलेनी, स्यामुसँगै भुम्छौं । भाषागत रूपमा १२ मगरात क्षेत्रमा टुट, १८ मगरात क्षेत्रमा खाम र ताराकोट क्षेत्र (डोल्पा) तराली मगरहरूको काइके ३ भाषा प्रचलितमा रहेको छ ।

नेपालको मध्यभाग गण्डकी क्षेत्रदेखि पश्चिम भेग, धौलागिरी काखतिर मगर खाम भाषीहरूको बाहुल्य भेटिन्छ । परिवर्तित युग माँझ पनि मगर जातिभित्र अझ मगर खामवस्ती तिर पुराना संस्कार संस्कृति जिवित भेटिन्छ । अहिलेको समयमा मगर खाम समाजबाट विशेष रूपमा भूमे पर्व विश्वभरि मौलाए पनि मगर खाम समाजसँग अनेकौं महत्वपूर्ण संस्कार संस्कृति छन् । हामी मगर लट्टी, भाला, तरवारको प्रयोगले आत्मरक्षा गर्दै अनेकौं युद्ध लड्न सिकाउने नचारु/डङ्गे नाँचदेखि साँस्कृतिक, राजनीतिक र धार्मिक महत्व दर्शाउने भूमे नाँच हामी मगर खाम समाजसँगै छ । नारीहरूलाई एकीकृत गर्ने भौलेनी/भोरा नाँचदेखि बनपाखा गुञ्जयाउने भयाउरे भाका हामीसँगै छ ।

मगर खाम क्षेत्रमा अझै जिवित र लोपोन्मुख केहि चर्चित संस्कार संस्कृति र प्रचलित प्रथा अनि तिनका महत्व विशेषता बारे चर्चा गर्ने को

शिष गर्दैछु । यो कुनै वैज्ञानिक अनुसन्धानबाट गरिएको व्याख्या विश्लेषण नभएर यो त्यहि माटोमा जन्मिएको सुन्दर सुगन्ध मात्र हो ।

‘संस्कार र प्रचलित प्रथा’

मगर खाम समुदायका आफ्नै संस्कार र नेपालको संविधानभन्दा पर आफ्नै प्रचलित पुस्ता हस्तान्तरण प्रथा छ । मगर खाम समुदायमा पनि मामाको छोरीमाथि आफ्नो हग दावी रहने प्रथा अझैसम्म छ । भाइचारा,

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

एकले अर्कालाई सहयोग गर्ने संस्कार र यसभित्र रहेको 'जारा' प्रथा (अर्मपर्म) एउटा सुगन्धित प्रथा छ। जसमा कसैले घर निर्माण गर्न लाग्यो भने कुनै परिवारलाई सामाजिक सहयोगको खाँचो भए गाउँले नै सहयोग गर्ने चलन छ। भाइ समाज या वार्डसँग केही रकम तिरेर 'जारा' माग्ने चलन छ। गाउँमा कसैको घरमा अन्नपातको कमि भएपनि सबै गाउँले उठाएर दिने चलन छ। मगर खाम समुदायमा भाँकी प्रथा निकै गहिरोसँग मानवको मस्तिष्कमा गजिएको छ। ऐन कानूनले बाँधिएको अहिलेको आधुनिक युगमा पहिलेको जस्तो सामाजिक संस्कार चल्तीका सामाजिक परम्पराले त्यति महत्व नरहला अथवा ऐन कानूनले केहि संस्कार र चल्तीका चलनलाई बाधा हुन सक्ला तर जन्मदेखि मृत्युसम्म समाजमा गरिने सांस्कारिक कर्मकाण्ड जस्ता कुराले गर्दा अबै पनि समाजमा संस्कारको ठूलो महत्व छ भने सामाजिक र जातीय पहिचान जस्ता विषयले पनि यसको थप महत्व बढ्न पुगेको देखिन्छ। क्षेत्रगत भूगोलले जन्माएको लवज, ठाउँ विशेषका संस्कार-रहनसहन नै मानवका पहिचान हो। खाम समुदायका सामाजिक सरसहयोगका परम्परागत संस्कार, जन्म, मृत्यु, वैवाहिक इत्यादी चल्दै आएका चलनहरू अरु समुदायभन्दा केहि फरक महत्वपूर्ण वैज्ञानिक पाटोहरू अनि जवर्जस्ती हिन्दूत्व समाजबाट घुसाइएका मूल्यमान्यता पनि रहेको छ।

मगर खाम भाषिक क्षेत्रका मगरहरू अबै पनि आफ्नै मौलिक संस्कारमा रमेको पाइन्छन्। संस्कार परम्परागत सामाजिक मूल्य मान्यतामा आधारित एउटा व्यावहारिक संस्कार, यसको विधिबिधानहरू पनि व्यावहारिक रूपमै पुस्ता हस्तान्तरण हुँदै जाने परम्परा भएकोले खाम समुदायका कुनै महत्वपूर्ण लिखित ग्रन्थहरू (लिपी) पाईदैन। खाम भाषिक मगरहरू प्रकृति र प्राकृतिक शक्तिप्रति विश्वास गर्दछन्। धुरी देउराली, ताल तलैया, खोला नालाका मूलजस्ता प्रकृतिसँग सम्बन्धित वस्तुहरूलाई पवित्र मानी पूजाआजा गर्ने आस्था बढी भेटिन्छ। सिमे-भूमे, सिद्ध-वराह, कुल-पितृ खाम समुदायका विश्वासका आस्था हो। कुनै औशी-पूर्णमा, उधैली-उभौली, वार्षिक या तिया वर्षमा आ-आफ्नो मान्यताअनुसार परम्परागत संस्कारअनुसार विभिन्न पवित्र ठाउँहरूमा पुगेर पूजाआजा गर्ने गर्दछन्। पूजा एउटा पारम्परिक संस्कार र आस्थाका हिसाबले गरिन्छ। सिद्धवराहसँग विभिन्न वर माग्ने चलन भएपनि अन्य पूजामा कुनै फलको अपेक्षाभन्दा पनि आफूले मान्दै आएका सिमे-भूमे,

कुल-पितृलाई खुशी बनाउन र रक्षा गर्नु कृपा गर्नु भनेर एउटा विशुद्ध श्रद्धाभावसहित आपिस लिन मात्र हो र सदा कृपादृष्टि रहने विश्वास गरिन्छ। आफूले खाने मिठो भोजनहरू र फलफूल-फूलपाती चढाएर पूजा गर्ने गर्दछन् अनि त्यसैलाई नै प्रसादका रूपमा ग्रहण गर्दछन्। जसमा पेय पदार्थ (स्थानीय रक्सी), अक्षताका रूपमा अन्न, धजा र भाले भेंडा वा वोकालाई मंसका रूपमा चडाउने परम्परागत चल्दै आएको संस्कार छ।

खाम क्षेत्रका मगरहरूको जन्म मृत्यु र बिहेवारीजस्ता कर्म काण्ड संस्कारहरूमा सम्पूर्ण कार्यहरू आफ्नै समुदायबाट गर्ने चलन छ। आफ्नो खलकका ज्येष्ठ नागरिक र माइती भान्जाहरूकै महत्वपूर्ण भूमिका ती कार्यहरूमा रहन्छ। बच्चाको जन्मपछि न्वारनमा आफ्नो खलकको सबैभन्दा ज्येष्ठ नागरिक बोलाएर न्वारान गर्ने परम्परा छ र बच्चाको नाम पनि तिनै ज्येष्ठ ब्यक्तिहरूले राखी दिने चलन छ। भात खुवाईमा पनि खलकको ज्येष्ठ महिला पुरुषलाई बोलाएर भात खुवाई गरिन्छ। बच्चालाई जुठो चाहिँ ती परिवारका गाउँलेले सबैभन्दा असल स्वभाव मानेका ब्यक्तिबाट खुवाइने गरिन्छ। त्यसो गर्दा त्यस ब्यक्तिको असल गुण बच्चामा सर्ने विश्वास गरिन्छ। खाम समुदायमा बच्चाको भविष्यवाणी गर्ने एउटा रमाइलो पक्ष पनि रहेको छ। बच्चा १ वर्ष पुगे पछि पीठोबाट विभिन्न प्रकारका वस्तुहरूको आकार बनाएर उसको भाग रोज्न लगाइन्छ, जसमा हलो, बन्दुक, कलम, पैसा, गाई, भेडाजस्ता विभिन्न वस्तुहरू बनाएर तेलमा तारिन्छ अनि थालमा राखेर बच्चाको अगाडि राख्ने गरिन्छ। त्यसबाट बच्चाले जुन चिज टिप्छ त्यहि नै त्यसको भाग्यसँग सम्बन्धित हुने विश्वास गरिन्छ। जस्तै उदाहरणका लागि यदि बच्चाले बन्दुक टिप्यो भने उ लाहुरे हुन्छ, र कलम रोज्यो भने धेरै पढ्छ भन्ने विश्वास छ।

खाम समुदायमा विवाह गर्दा पनि अरु समुदायभन्दा आफ्नै भिन्न संस्कार रहेको छ। जसमा केटाले केटी भित्र्याएपछि केटापक्ष, केटी पक्ष या हाम्रो संस्कार चल्तीमा माइतीपक्ष कहाँ बाटो बनाउन जाने भन्ने चलन छ। बाटो बनाउन जाँदा माइती पक्षको समाजमा के कस्तो रितिथिति छ सब रित पुर्‍याएर जानुपर्छ। बाटो बनाउन जाने भनेको केटीपक्षको घरमा जन्ती कहिले जाने, जन्ती जाँदा कति जनासम्म जाने, माइतीपक्षको लागि के के लिएर आउने भनेर दुईपक्षबीच रितका कुराहरू

चल्ल र माइतीको आदेशअनुरूप ती सब रित पुच्याएर जन्ती जाने चलन छ । विवाहमा केटा पक्षले केटी पक्षलाई कोशेलीको रूपमा एउटा राँगो बुझाउने चलन छ जसलाई 'छाड्रा' बुझाउने भनेर भनिन्छ । त्यस राँगोलाई केटीका माइती पक्षले चेलीको कोशेलीको रूपमा ग्रहण गर्छन् । यदि केटा पक्षले राँगो ल्याइने अवस्था नभए केटी पक्षको खलकले तोकेको निश्चित रकम दिनु पर्ने हुन्छ र केटीपक्षको घरबाट पेवा या दाइजोको रूपमा आफ्ना खलक र नजिकका नातेदारहरूले कोशेलीका रूपमा विभिन्न भाँडाकुँडा तथा अन्य सरसामान दिने चलन छ । विभिन्न कारणबस विवाहपछि सम्बन्ध बिच्छेद हुने अवस्था आएमा सम्बन्ध बिच्छेद गर्न खोज्ने पक्षले केही जरिवाना तिर्नु पर्ने हुन्छ जुन जरिवाना दुवै पक्षको सहमतिमा तोकिन्छ र सहमतिमा जरिवाना बिना नि सम्बन्धबिच्छेद गरिदिने चलन छ । केटीले विवाहमा पेवाको रूपमा लिएका दाइजो फिर्ता दिने गरिन्छ । विवाहसम्बन्धी नेपाली कानूनभन्दा अलि पर रहेर सम्बन्ध बिच्छेद गर्ने केटा र केटीलाई सम्बन्धको एउटा धाँगो चुडाइदिएर दुवैको सम्बन्ध समाप्त भएको घोषणा गरिन्छ ।

विभिन्न धार्मिक सम्प्रदाय, समुदाय एवं मानव सभ्यताको परम्पराअनुसार मानिसको मृत्युपछि अन्त्यष्टी गर्ने विधि र स्थान तो किएको हुन्छ । मगर खाम समुदायमा पनि मृतकको अन्त्यष्टी गर्ने विधि र निश्चित स्थान हुन्छ । अन्त्यष्टी विशेष गरेर दफन गर्ने नै चलन छ तर जलाउने पनि गरिएको भेटिन्छ । विशेष त वर्षासम्म रोगले थलिएका, समाजमा हेलाका रूपमा मानिएका रोगले भेटेका, दीर्घ रोगी व्यक्तिहरूको लासलाई जलाउने गर्दछन् । माटोमा दफन गरिने स्थानलाई मुइपो/खाडर भनिन्छ । खाम समुदायमा मृत्यु संस्कार तेति भन्कटिलो छैन । मृत्युपछि मुइपो लानु भन्दा अगाडि पायक पर्ने जति आफन्तलाई पर्खेर मात्र लाने गरिन्छ । विवाहित महिला भए माइती पक्षलाई जसरी पनि पर्खिनु पर्ने हुन्छ यात माइतीपक्ष टाढा भए माइतीको सहमतिमा मुइपो लानुपर्ने हुन्छ । खाम समुदायमा मुइपो/खाडर विशेष त चारैतिर देखिने अग्लो डाँडामा तिर नै तोकिएको भेटिन्छ । हिजो, आजजस्तो सहज सूचना प्रणाली थिएन । अग्लो डाँडामा टाढासम्मको इष्टमित्र तथा आफन्तले मरु पर्दा हिडाउनु पर्ने सेतो गजिना बाटो देखुन भन्ने हो । अर्को मृत्यु संस्कारमा वजाइने विप्रे दमाको आवाज चारैतिर सुनियोस् र

सबैलाई मरुको खबर पुगोस् भन्ने हो । कटुवालले खबर पुच्याउन नसके का व्यक्तिहरू/गाउँका मान्छेहरू सेतो गजिना बाटो र विप्रे बाजा सुनेर मलामी आउने गर्दछन् ।

खाम समुदायमा दुई प्रकारको बाजा प्रचलितमा छ एक सिपे जो खुसीमा बजाइन्छ भने विप्रे बाजा मृत्युमा मात्र बजाइन्छ । यदि मृत्यु भएका व्यक्ति भूमे नाँचका गुरु, नचारु या भौलेनी/भोरा नाँचे को भए मृतकको आत्मा खुसीको लागि दफन गर्नु पूर्व छोटा विप्रे नाँच नाँचने चलन छ । मृतकलाई घरबाट बाहिर निकाले पछि महिलाहरूले मृतकसँग एउटा विदाइ गीत गाउँछन् जसलाई खाम भाषामा 'लाईसिने' भनिन्छ । रुँदै गाइने यो गीत अत्यन्तै हृदयविदारक हुन्छ । जसमा मृतकको जीवनसँग सम्बन्धित मीठा कुराहरू, परिवार वा आफन्तजनबाट कुनै गलति वा कमकमजोरी भएको भए त्यसको लागि क्षमायाचना, भौतिक शरीरले विदा लिएर गए पनि मृतआत्मालाई शान्ति मिलोस्, फर्केर फेरि यहि घरमा जन्म लिन आउनु भन्ने जस्ता कुराहरू गीतमार्फत् भनिन्छ । मृतकको तितामीठा भोगाइहरू गीतमार्फत् पोखेर सबैले ती मृतकका अतित सम्भने गर्दछन् । खाम समुदायका मृत्यु संस्कारभित्र भाँक्रीको मृत्यु संस्कार केहि फरक हुन्छ । जसमा भाँक्रीहरू मृतकका घरमा आएर आफ्नो विधिविधानअनुसार मृत्यु संस्कार गर्दछन् । भाँक्रीका विधिविधान बिना भाँक्रीको मृत्युकार्य अगाडि बढ्दैन । घरदेखि भाँक्रीलाई गाड्ने ठाउँसम्म नाँचेरै जाने गर्दछन तर यसमा एकोहोरो विप्रे नाँच नाँचे गरिन्छ । मृत्युपछि सामान्य व्यक्तिहरूलाई भुइमा सुताएर गाडिन्छ भने भाँक्रीहरूलाई चाहिँ बसेको मुद्रामा उत्तर दिशा तिर फर्काएर गाडिन्छ । भाँक्रीको खाडर भुइँ भन्दामाथि उठाएर मूर्ति आकार निकालिन्छ र यस चिहानलाई 'मठ' भनेर भनिन्छ ।

खाम समुदायमा निकै प्रख्यात अनि हरेकको मस्तिष्कमा निकै गाजिएको एउटा भाँक्री प्रथा रहेको छ । भाँक्री प्रथाका धेरै विधिहरू रहेको छ हरेक भाँक्रीसँग तान्त्रिक विद्या शक्ति हुन्छ भन्ने जनविश्वास छ, जसका उदाहरण हामीले गाउँघरमा भाँक्री नाँचे बेला मज्जाले देख्न पाइन्छ । भाँक्रीसँग अनेक प्रकारका मन्त्रहरू पाईन्छ । भाँक्रीका आफ्नै लिखित ग्रन्थ छ जसलाई स्थानीय भाषामा पोष्ट/थाती भन्ने गरिन्छ । मगर खाम समुदायको भाँक्रीहरूको क्रियाकलापले आध्यात्मिक

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

शक्तिको अस्तित्वलाई बल पुऱ्याएको छ । भाँक्री नाँच नाँच्ने बेला डाँफे चराको सिउरेको प्वाँख सिरमा बाँध्ने गर्छन् भने विभिन्न आवाज आउने घन्टी/घाँटो र विभिन्न जीवजन्तुका छालाहरु उनेर लगाउने गरिन्छ, जसलाई 'छेरला' भनिन्छ । अरु समुदायको भाँक्रीहरु भन्दा खाम समुदायका भाँक्रीहरुको नाँच एकदम हेर्न लायकको हुन्छ । भाँक्रीहरुको अठाह समूह अनि उत्कृष्ट नाँचले सबैको मन छुन्छ नै । गाउँघरमा ग्रहदशा हेर्ने र फाल्ने भाँक्रीबाट नै गरिन्छ । आआफ्नो हेजअनुसार एक वर्ष, दुया वर्षा या तिया वर्षमा हरेकले भाँक्री बोलाएर ग्रह फाल्ने संस्कार छ जसलाई स्थानीय खाम भाषामा 'गोरोडसिने या कसिने' भनिन्छ । भाँक्री भएपछि त्यसको मृत्यु हुँदैन र भौतिक शरीर ढलेर गएपनि पुनर्जन्म लिन्छ भन्ने विश्वास छ । हरेक भाँक्रीको मृत्यु पश्चात् उनले अरु कुनै जिवित व्यक्तिकै शरीरमा पुनर्जीवित हुने गर्दछ । मृतक भाँक्री पुनर्जीवित हुन तीन महिनादेखि कयौं वर्षसम्म पनि लाग्ने गर्दछ । यसका उदाहरण मगर खामवस्तीमा भेटिन्छ । पुनर्जन्म एउटा अविश्वानीय तर खाम समुदायले बोगेको चमत्कारिक कला हो । आध्यात्मिक शक्तिमा विश्वास गर्ने अमेरिका, युरोप तिरका व्यक्तिहरु पनि खामवस्तीमा पुगेर भाँक्रीका कला कौशलता सिकेको हामी प्रत्यक्ष दर्शी पनि छौं । गाउँघरका भाँक्री जस्तै काम्ने आगो संग खेलन सक्ने भाँक्रीको नाँचमा ताल मिलाउन सक्ने खुवी देखिन्छ । मृत्यु भएका भाँक्री नयाँमा उत्पति हुँदा उसका गुण सबै नयाँमा भेटिन्छ, भाँक्री चडेका बेलाका गरिने सबै क्रियाकलाप, मृतकका आनीबानी र अन्य क्रियाकलाप ठ्याक्कै मिल्न जान्छ । भाँक्रीको पुनर्जन्म साँच्चिकै वैज्ञानिक दर्शनलाई एउटा चुनौती पनि हो ।

मगर खाम समुदायमा अहिले पनि खडेरीमा प्रकृतिसँग पानी माग्ने चल्तीको प्रथा रहेको छ । परम्परादेखि बैशाख, जेष्ठ या असारमा खडेरीको बेला गाउँघरमा घर कुरिया बुकिपाटन लेकको पन्थ (पानीको मुहान) सम्म पुगेर पानी माग्ने चलन छ । खडेरीमा पानी माग्ने जाँदा विभिन्न पानीका मुहान, तालतलैया, मठ, धुरी देउरालीहरुमा हो-हल्ला गर्ने, केही अपाच्य शब्दहरु प्रयोग गर्ने यसो गर्दा भूमि देउता अशान्त भएर वर्षा गरिदिने जनविश्वास रहेको छ । बुकिपाटन, मठ, देउराली जस्ता पवित्र ठाँउहरुमा अरु समयमा जुठो हुन्छ भनेर सुगुरको मासु लाने चलन छैन तर पानी माग्ने दिन पवित्र बुकिपाटनमा पुगेर सुगुरको थुमा पूजा गर्ने गर्छन् यसो गर्दा पवित्र भूमि भुठो हुँदा वर्षात् हुन्छ भन्ने परम्परागत कथन रहेको पाइन्छ । बुकिपाटनमा सुगुरको पूजा गरे पछि भाँक्रीले कहिले र कति दिनभित्र पानी पर्छ भनेर भविष्यवाणी पनि गर्दछ । भाँक्रीको भविष्यवाणी मिल्ने गरेको अनुभव पनि छ ।

प्रचलित संस्कृति, पर्व र तिनका महत्व र विशेषता

मगर खाम समुदायमा बैशाख पूर्णिमा, भूमे पर्व, राँके पर्व (साउने संक्रान्ति/भाँक्री मेला), मंसिरे पूर्णिमा, माघे संक्रान्ति, चैते दशैंजस्ता पर्वहरु मनाउँने गर्दछन् । यसै पर्वहरुसँगै भूमे नाँच, पैसेरु/सार डे/डिक्रे/नचारु/डडगे/मयुर, भौलेनी/भोराजस्ता नाँचहरु नाँच्ने गर्दछन् । उल्लेखीत पर्वहरुमै विभिन्न पूजाआजा गर्ने गर्दछन् । बैशाख पूर्णिमामा विभिन्न पवित्रस्थल जलजलात बुकिपाटन पुगेर सिद्ध या बराह पूजा गर्ने गर्दछन् ।

भूमे पर्व

मगर खाम समुदाय र अन्य समुदायमाँफ अति लोकप्रिय अनि सांस्कृतिक, आर्थिक, राजनीतिक र धार्मिक महत्व दर्शाउने पर्व हो 'भूमे' । हिउँदे बाली भित्र्याएको खुशीयाली र बर्खेवालीमा हानी नोक्सानी नहोस भनेर भूमिको पूजा गरेर मनाउने पर्व हो 'भूमे' बाढीपहिरो जस्ता कुनै पनि दैविकप्रकोप नआओस् भनेर भूमेथानमा भेडा बलि चडाएर असार १ गते भूमे पूजा गरिन्छ । गाउँ ठाउँ र समयसापेक्ष अनुसार एकसातासम्म भूमे पर्व मनाउने चलन छ । यो पर्वमा समुधुर स्थानीय बाँध बाध्नको तालमा ताल मिलाई २२ चालामा नाँच्दै हप्ता दिनसम्म स्थानीय रमाउँछन् । महिला पुरुष गोलाकार भइ दुई पंक्तिमा बाजाको धुनमा लयबद्ध रुपमा भूमे नाँच नाँच्ने गरिन्छ । मगर खाम समुदायमा भूमे पर्वकै दिन वार्षिक जनगणना गर्ने, गाउँका मुख्य बुद्धिजीवी, कटुवाल चुन्ने, वर्षभरिका योजनाहरु तयार गर्ने गरिन्छ । गाउँमा भएका वर्षभरिका आर्थिक गतिविधि प्रस्तुत गर्ने देखि लिएर नयाँ आर्थिक वार्षिक कार्ययो जना तयार गरिन्छ, गाउँमा चल्तीमा रहने हरेक वस्तुको मूल्य निर्धारणदेखि लिएर चरिचरणको सीमा र जरिवाना पनि कसलाई कति भनेर यहि दिन तोकिन्छ ।

भूमेको अर्को रमाइलो अनि महत्वपूर्ण पक्ष युवायुवतीहरु पवित्र जलजलात बुकिपाटन गएर भूमे पूजा गर्ने बलको शिरमा चडाउने फूल टिपेर लेउने गर्दछन् । भूमेमा गाइने स्यामु गीतमार्फत् भूमि दे उताहरुलाई मनाउँदै बुकी पुग्छन् भने फर्किने क्रममा भूमि दै-देउराली शरणमा गाउँ फर्किन पाउ भन्दै सिमेभूमे मान्दै गाउँका भद्र भलादमी मान्दै गाउँ फर्किन्छन् । फूल टिप्ने युवायुवती गाउँ फर्केपछि बुकीबाट लिएको पवित्र बुकी फूल भूमे पूजा गर्ने बललाई चडाइन्छ र बललाई गाउँभरी गुमाइन्छ । बललाई गाउँ गुमाउँदा गाउँमा भएका ग्रहकाल कष्ट भूमे पूजा गर्ने बलसँगै जान्छ भन्ने कथन छ । बलपूजा गरिसके पछि हप्ता दिनसम्म भूमे नाँच नाँचिन्छ र अन्तिम दिन एकले अर्कोलाई फूल लाइदिएर आशिष दिने/लिने गरिन्छ ।

माघे संक्रान्ति

मगर खाम भाषीवस्तीहरुमा माघी पर्व धुमधामका साथ मनाउने गर्दछन् । माघी पर्व विशेष चाहिँ चेली पूज्ने परम्पराले बढी महत्व राख्छ योसँगै युवायुवतीले तारा हान्ने, तारा हान्दा युवतीले युवालाई एउटा निशान मान्ने बिन्दु तोकिदिन्छ र युवाले तोकिएको बिन्दुमा निशानमा मारे युवतीलाई जितेर लाने चलन पनि थियो र युवाले हारे सर्तअनुसारको जरिवाना तिर्नुपर्ने हुन्थ्यो । तर हिजोआज भने अन्य बाजीहरु राखेर रमाइलो गर्ने चलन छ । मगर खामवस्तीमा माघी पर्वलाई हिउँदे नीतिको अन्त्य र वर्षे नीतिको सुरुवात रुपमा पनि लिने गरिन्छ ।

मगर खाम समुदायमा पुस १२ ले माघी पर्वको विशेष महत्व राख्छ । माघीमा गरिने क्रियाकलापको सुरुवात पुस १२ देखि नै गरिन्छ । पुस १२ लाई खाम भाषामा 'नमचुई' भन्ने गरिन्छ । पुस १२ रात र दिन बराबर र पुस १२ देखि दिन लामो बिस्तारै रात छोटो हुँदै जान्छ अनि पुस १२ देखि रुख वृक्ष पलाउने सुरु हुन्छ भन्ने कथन छ ।

यो विशेष दिन माघी पर्वमा तारा हान्न चाहिने हरेक सामग्रीहरु निर्माण पनि गरिन्छ। पुस १२ को दिन पवित्र बुकि लेकमा गएर तारा हान्ने तिर कातेर लेउने र औलोबाट धनुष बनाउने लि-बाँस लेउने चलन छ। यहि दिन तयार पारेको तिर एकदम निशान लाग्ने शक्तिवाला हुने गर्दछ, भन्ने जनविश्वास रहेको छ। यहि दिन गाउँ बुद्धिजिवी पञ्चभलादमीहरुले माघीलाई कसरी सम्पन्न गर्ने भनेर हरेकको कार्यविभाजन पनि हुन्छ।

माघी मसान्तको दिन फेरि गाउँमा बुद्धिजिवी भद्रभलादमी सबै चौतारामा जम्मा हुन्छन् र माघीको तयारीमा सबै जुत्छन् र हिउँद समयको लागि गाउँमा कायम गरिएको चालचलन तथा भोकचलनको अन्त्य गर्दै वर्षे मासको लागि कायम गरिएको चालचलनको सुरुवात हुन्छ। गाउँमा कायम गरिएको कटुवालको लागि हिउँदै माना जम्मा

पनि यहि दिन हुन्छ।

जमघट भएका सम्पूर्णले तिर धनुष तयार बनाउँदै 'स्यामु' गीत गाउँने चलन पनि छ, यो दिन गाउँने गीत अलिक फरक हुन्छ, लाहुरबाट माघीमा चेली पूज्ने गाउँ फर्केको लाहुरेले आफ्नो लाहुरकै कथा गाउँछ, गोठबाट आएको गोठालाले आफ्नै गोठको कहानी गाउँछ, प्रदेश गएका प्रदेशीको आफ्नै जीवन भोगाईका कथा गाउँछ। घरमुली माघीमा घर नफर्किँदा घरकि नारीले आफ्नै व्यथा गाउँछन्, माघीमा पूज्ने माइती नभएकी चेलीले माइतीको अभावको व्यथा गाउँछन्। हाँसो र रोदनले भरिपूर्ण गीतले सबै गाउँलाई एकपटक गीतमै भुलाउँछन्।

माघी मसान्तको साँझ युवायुवतीहरुको विशेष जमघट हुन्छ, युवतीहरु आआफ्नो टोलमा जम्मा भएर विभिन्न परिकारहरु बनाउँछन् भने युवाहरु जता जता आफ्नो साइनो मिल्ने उतै गएर रमाइलोमा भुल्छन्। माघ १ गते बिहान सबै गंगामा गएर नुहाईधोइ गर्ने अनि मिर्मिरेमै चेली पूज्ने जाने गर्दछन्, चेली पूज्ने जाँदा पैसा विभिन्न कन्दमुल तथा फलफूलहरु लिएर जाने गर्दछन्। चेली पुज्ने कार्यक्रम सकेपछि तारा राख्ने र अनि तारा हान्ने खेल खेल्छन्। युवायुवतीबीच गजबको बाजी सुरु हुन्छ। माघीमा ताराको महत्व किन छ भने तारा हानेर सबैको ग्रह दशा हेर्ने गरिन्छ। जसले तारा निशानमा लाउन सकेन उसलाई भान्जा पक्षले ग्रह फाल्दिने चलन छ र स्यामु गीत गाउँदै वोकेर घरसम्म लाने चलन छ।

नाचहरू (नचार/डडगो/पैसेरु/सराडे/डिक्के/मयुर)

मगर खाम समुदायमा एक समय निकै लो कप्रिय पछिल्लो समयमा लोपोन्मुख अवस्थामा पुगे का प्रकृतिलाई पूजेर प्राकृतिक रहनसहनमा आधारित नाचहरू हो 'नचार'/'पैसेरु'/'डडगो'/'सारडगो'/'डिक्के'/'जौलेनि/भोरा'/'मयुर' उल्लेखीत सबै नामहरू मध्ये भौलेनी/भोराबाहेक सबै नाचको एकअर्कामा अन्तरमिलन छ, धेरै मिल्दोजुल्दो भेटिन्छ। नाच्ने तरिका र बजाउने बाजागाजा लगभग उस्तै ठाउँअनुसार र नाचको सुरुवात अनि अन्त्य एकै समय, सबै प्रकृतिमै आधारित रहेको पाइन्छ। मनाउने तिथिमिति एउटै भएपनि भौलेनी/भोरा नाच महिलाहरुले मात्र नाच्ने गर्दछन्। भट्ट हेर्दा र गीतका लय लवज सुन्दा घाँटु नाचको झल्को भौलेनी/भोरा नाचमा भेटिन्छ। भौलेनी/भोरा नाच धेरै समूहमा नाच्ने गरिन्छ। यो नाचमा कुनैपनि बाजा प्रयोग भएको देखिँदैन।

'पैसेरु नाच' पैसेरु २२ तालमा नाच्ने गरिन्छ। विभिन्न स्थानीय बाजागाजाका साथ पुरुषहरु लामबद्ध भएर नाचिन्छ। पैसेरु नाचमा सबैभन्दा अगाडि नाचका अगुवा गुरुवा हुन्छ। बाजागाजा बजाउने गुरुवा र नाचने गुरुवाको इशारामा ताल मिलाउनु पर्ने हुन्छ। उधैलीको

WIRELESS TECH

"ONE STOP SOLUTION FOR ALL YOUR WIRELESS NEEDS"

160-11, HILLSIDE AVE, JAMAICA, NY 11432

☎ 718 526 0251 / wtechny@gmail.com

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

अन्त्य र उभौलिको सुरुवातसँगै भूमे नाँचको विसर्जन गरेर पैसेरु नाँचको सुरुवात हुन्छ। पैसेरु नाँच साउनेको १ गते ओखला पूजा प्रकृतिको नाममा पौसेरु नचारु गुरुले आराधना गरि, जैसीलाई हेराएर चोखो ठाउँमा पूजा गरेर नाँच सुरु हुन्छ। यहि दिन राकेँ फालेर (राँको बाल्ने) हिलो खेलेर (लुटो फाल्ने) गरिन्छ। हरेक आ-आफ्नो घरमा राँको बालेर भूतप्रेतको नाममा चारैदिशा तर्फ राँको फाल्दछन्। वर्षा याममा कुनै रोगब्याधी नलागोस् भनेर हिलो खेले (लुटो फाल्ने) गरिन्छ।

यही दिन नयाँ नचारुहरुलाई ओखला पसाउने गरिन्छ। ओखला पसाउने/बस्ने भनेको चाहिँ नयाँ नचारुहरु उत्पत्ति गर्न सुरु गर्नु हो। ओखला पसेका नचारुहरु बर्खेबाली भित्राएको खुसियालीमा बर्खे दशैँको पाँच पूर्णिमा पूर्ण पैसेरु नचारु भएको घोषणा गरिन्छ। समयसन्दर्भ विभिन्न गाउँठाउँमा गएर आफ्नो नाँच कौसलता देखाउने गरिन्छ। माघ मसान्तमा यी नाँच सम्बन्धि सबै बाजागाजा थकान पारिन्छ।

‘डडगे नाँच’ साउने संक्रान्तिका दिन गाउँका डडगे नाँचका गुरु अनि बुद्धिजीवीहरुको कचरी बस्छ। त्यहि दिन नै त्यो सालको डडगे नाँचलाई कसरी अगाडि बडाउने र यो साल कहाँ कहाँ गएर नाँच प्रस्तुत गर्ने र कुन कुन गाउँबाट निमन्त्रणा आएको छ सबै जानकारी गराइन्छ। गाउँमा भाँक्री/जैसीद्वारा विभिन्न साइतहरु हेर्ने गरिन्छ। निमन्त्रणा आएका गाउँमा जाने बेला कुन दिशाबाट छिर्ने र फर्किदा कुन दिशाबाट फर्किने सबै गाउँको ग्रह हेरिन्छ। डडगे नाँच प्रस्तुत गर्ने जाने नचारुहरुको रक्षाका लागि यसो गरिन्छ। हरेक गाउँमा प्रकृति पूजकहरुले पुज्ने थान हुन्छ। डडगे नाँच सुरु गर्नु पहिले डडगे नाँचका गुरु र त्यो सालको लागि आफ्नो कला कौसल देखाउन इच्छुक युवाहरुले थानलाई साची राखेर गुरुको आदेशमा कसम खान्छन् र गरुले सबैले आआफ्नो भाकल पूरा गर्नु भनेर आशीर्वाद दिन्छ। डडगे नाँचने नचारुहरु हरे

क साल नयाँ उत्पत्ति गर्न नसके पनि गाउँअनुसार कतै ५ वर्ष र कतै १० वर्षमा नयाँ नचारु उत्पत्ति गर्नु पर्ने बाध्यात्मक प्रथा जनिक नियम रहेको हुन्छ। यसो गर्दा कला पुस्ता हस्तान्तरण भएर जाने र नाँचको जगेर्ना पनि हुने गर्दछ। थानलाई साची राखेर कसम खाइसकेपछि पूर्ण नहुँदासम्म वीचमा छोडेर जान पाईदैन। यदि वीचमा कसैले छोडेर गएमा भाकल पूरा नभएर छल हुने विश्वास छ। कसम खाएका युवाहरु समय मिलाएर हरेक दिन या एक दिन विराएर नाँच सिक्ने गर्दछन्।

बर्खेबाली भित्राएसँगै र जाडोको यामको सुरुवात लगत्तै बस्तुभाउ तराई तिर जारिसकेपछि कार्तिक अन्तिम या मंसिरबाट पूर्ण डडगे नचारु भएका युवाहरु निमन्त्रणा आएका गाउँ या जानलाई निमन्त्रणा पथाएका गाउँमा आफ्नो कला देखाउन जाने गर्दछन्। त्यहाँ कला देखाए बापत गाउँले केही दक्षिणा दिने गर्दछ। गाउँले निकै सम्मान गर्ने गर्दछ र त्यो गाउँसम्म अटुट सम्बन्ध रहिरहोस् भनेर विभिन्न नाताहरु जोड्ने गरिन्छ।

भौगोलिक विविधता, ठाउँअनुसार फरक लवज, अर्थ/उद्देश्य एक तर अलग अलग मिठास सांस्कृतिक विधिविधान, बदलिँदो विश्व अने कौ धर्म संस्कार अंगाल्न पुगेपनि इतिहास एकै, प्रकृति र प्रकृति शक्ति प्रति विश्वास नै खाम समुदायको परिचय हो। खाम समुदाय र यसमा प्रचलित संस्कार संस्कृति एक अमूर्त कला र शक्ति हो।

समाज बिना संस्कृति हुँदैन
संस्कृति बिना परम्परा हुँदैन
परम्परा बिना चिनारी हुँदैन
चिनारी बिना अस्तित्व रहदैन

अस्तित्वको लागि हाम्रो संस्कार संस्कृतिको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्नु हाम्रो दायित्व हो।

राहानी कान्छा

पार्वती थापा मगर
गल्याड नगरपालिका ११
स्याङ्जा

लहो न लिसाइ ट्याङ्च, लामो राहानी कान्छा
मैओ मिराप मिरडी सिटके, पामो राहानी कान्छा !!

कुडिक मुके फकुड लिसाइ, गोर्खाली छान्मो होलाड !
लाङ्गाए एटमले इलाड, डुस्मनकठा भामो राहानी कान्छा !!

कुडिक पुन्के फकुड लागी, गोर्खाली छान्मो होलाड !
कान्छीओ रोह मिरगिन भित्री, डामो राहानी कान्छा !!

बोई मोई बुहास्मोभ्या, मिजाजिजी मार्च न ले !
अडिजा खुशी लोमो पाहुर, कामो राहानी कान्छा !!

इसै भाकठा गेस्के परिस्ले अब, पड्कठा लडघन जाटमो !
इम आर्भा हटौ लिसो रोह, जाहामो राहानी कान्छा !!

भावार्थ
आफ्नै देशमा उज्यालो लिएर आउ कान्छा !
आमाको रोदन, आँशु पुछ्न खोज्दै आउ कान्छा !!

कति बस्नु अरुको देशमा गोर्खाली भई त्यहाँ !
गाउँले बोलाउँछ यहाँ, दुश्मनसँग छुट्टिएर आउ कान्छा !!

कति लड्नु अरुको लागि गोर्खाली भई त्यहाँ !
कान्छीको माया मुटुभित्र राखेर आउ कान्छा !!

आमाबाबा बुढा भईसके, छोराछोरी सानै छन् !
अलिकति खुशी किनेर पाहुर हाली आउ कान्छा !!

यहि माटोसँग खेल्नुपर्छ सबैसँग मितेरी गाँस्दै !
घर आगन अनि देशके माया बुनेर आउ कान्छा !!

जगबहादुर बुढामगर

डोल्पाका तराली मगरहरुको साँस्कृतिक परिचय

नेपालको मध्य भाग गण्डकी क्षेत्रदेखि पश्चिम भेगतिर मगर खाम भाषीहरुको बाहुल्य भेटिन्छ । परिवर्तित युग माँझ पनि मगर जातिभित्र अझ मगर खामवस्ती तिर पुराना संस्कार संस्कृति जिवित भेटिन्छ ।

१.१ पृष्ठभूमि

आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान ऐन २०५८ द्वारा सूचिकृत ५९ जाति मध्ये मगर जाति पनि एक हो । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ प्रतिवेदनअनुसार नेपालको कुल जनसंख्या २,६४,९४५,०४ रहेको छ जसमा १२५ जातिहरु र १२३ भाषी रहेका छन् । नेपालको कुल जनसंख्याको ७.१२ प्रतिशत र आदिवासी जनजातिहरु मध्येको पहिलो ठूलो जनसंख्यामा रहेको मगरहरुको कुल जनसंख्या १८,८७,७३३ रहेको छ (स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०६८) । मगरहरुको बसोबास नेपालको ७७ वटै जिल्लामा छरिएर रहेको छ ।

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को जातीय विवरणमा उल्लेख भएका कुल जनसंख्याको ७.१२ (सात दशमलव वाह्र) प्रतिशत जनसंख्या रहेको

मगर जातिको समूहलाई सुविधा वञ्चित जातिमा वर्गीकरण गरिएको छ । यस जातिहरुलाई भाषिक रुपमा तीन वटा भाषामा विभाजन गरेको पाईन्छ, ढुट, खाम र काईके । गण्डक क्षेत्रमा बोलिने भाषालाई ढुट, रोल्पा, रुकुम आदि जिल्लाका मगरहरु बोलिने भाषालाई खाम र डोल्पाका तराली मगरहरुले काईके भाषाको आलवा पोईके (तिछुरोडके) भाषा बोल्ने गरेको पाइन्छ । एउटै जाति मगर भएर पनि मगरहरु बीच विविधता भल्किन्छ । मगरहरुले बोल्ने भाषा तथा अन्य संस्कृति, र परम्पराहरु पनि एक आपसमा केहि फरक छन् । भौगोलिक, भाषिक, साँस्कृतिक विविधता भए पनि सबैको साझा पहिचान मगर नै हो । जनसम्पर्कको अभाव तथा भौगोलिक विकटता जस्ता कारणले मगराति सभ्यताभित्र विविधता रहेको पाईन्छ ।

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

१.२. मगर जातिको बाहुल्य क्षेत्र

वर्तमान अवस्थालाई हेर्ने हो भने नेपालमा मगरहरू पूर्व मेचीदेखि पश्चिम महाकालीसम्म उत्तरी हिमालदेखि दक्षिण तराईसम्म यत्रतत्र छरिएर बसोबास गरेको पाइन्छ। सघन जनघनत्वको हिसाबले हेर्दा मगरहरूको मध्ये तथा पश्चिमी पहाडी भू-भाग लुम्बिनी, धौलागिरि, गण्डकी, राप्ती, भेरी र कर्णालीका मध्य पहाडहरूको आसपासमा अत्याधिक रहेको पाइन्छ। मगरात इतिहासलाई आधार मान्ने हो भने मगरहरूको अठार मगरातबाट बाइसे र बाह्रबाट चौबिसे ठकुराइहरूमा रूपान्तर भएको हो। मगर राज्यको शासन केन्द्रलाई 'कोइ' र खलंगा भन्ने गरिन्थ्यो र पछि आएर भारोपेली भाषामा कोइलाई कोट भन्ने चलन बनाइयो। अठार मगरातलाई कालाक्षेत्र पनि भनिन्थ्यो र त्यही कालाक्षेत्र अन्तर्गत अठार वटा राज्यहरू थियो, बाह्र मगरात काला क्षेत्र भनिन्थियो (बुढा मगर २०६३)। त्यसैगरी वर्तमान अवस्थितिअनुसार अठार मगरातको क्षेत्रहरू गुल्मी (धुरकोइ), अर्घाखाँची (घाकोइ), पर्वत(पैया), म्याग्दी(सिङ्गाइ), बागलुङ (ढोरपाटन), प्युठान (नारिकोइ), वालिङ (वाङ), रोल्पा (जङकोइ), रुकुम (रुकुमकोइ), सल्यान (इस्मा), दाङ (छिल्लिकोइ), दैलेख (भावा), जाजरकोट (जाजकोइ, बारैकोइ), जुम्ला (तिमरकोइ), डोल्पा (तिबिरिकोइ, र ताराकोइ), डोटी (जुराल), डडेल्धुर (रूपालकोइ) आदि नामले परिचित थियो (बुढा मगर २०६३)। जनसंख्याको हिसाबले मगरहरूको बाहुल्य दुई क्षेत्रमा रहेका छन्, जसमा पाल्पा र नवलपरासीको पहाडी, तनहुँ मध्यदेखि दक्षिण र पश्चिम स्याङ्जाको दक्षिणपूर्वी र पश्चिम भाग। रोल्पाको सम्पूर्ण, म्याग्दीको मध्यदेखि दक्षिण र उत्तर पूर्वी क्षेत्रसम्म छ। त्यस्तै गोरखाको तल्लो भाग र त्यसैसँग जोडिएको धादिङमा पनि मगरहरूको बाहुल्य देखिन्छ। अर्को सानो क्षेत्रमा उदयपुरको मध्यदेखि पश्चिमसम्म र यसैको समान पहाडी क्षेत्र सिन्धुलीका साथै ओखलढुङ्गा र रामेछाप भागमा पनि मगर बाहुल्य देखिन्छ। पश्चिममा सुर्खेत, दैलेख, कैलाली, सल्यानको केहि क्षेत्रमा र हिमाली जिल्ला डोल्पा क्षेत्रमा पनि मगर बाहुल्य छ (चिह्रि २०७१ :४३)। मगरहरू बाहुल्यतामाथि उल्लेखित क्षेत्रमा भए पनि अहिले मगरहरू नेपालको ७७ वटा जिल्लाहरूमा छरिएर रहको छ।

१.३. मगरहरू बीच तराली मगर

नेपालमा बसोबास गर्ने मगरहरू बीच भाषिक तथा सांस्कृतिक रूपले विविधताहरू पाइन्छ। तिछुरोड क्षेत्रका तराली मगरहरूको भाषा र सांस्कृतिक पक्ष अठार मगरात र बाह्र मगरातभन्दा बेग्लै खालको रहेकोछ। संस्कृति, परम्परा रितिरिवाजहरू वातावरणसँग अनुकूलनको लागि मानिसले चलाएको चलनहरू हुन। अनुकूलन गर्नको लागि सघाउ पुऱ्याउन बनाइएको चालचलन, रितिथितिहरू नै संस्कृति हुन्। संस्कृति भन्ने कुरा अडिक र यथास्थिति कहिले पनि हुँदैन। यो समय सापेक्ष र देशकाल परिस्थिति अनुरूपमा त्यसमा परिवर्तनहरू तथा केहि फेर बदलहरू भइरहन्छ। पूर्वउत्तरमा भोटक्षेत्र, पश्चिममा रुकुम, म्याग्दी, दक्षिण भागमा खसान क्षेत्र रहेको तिछुरोड क्षेत्रका तराली मगरहरूको सम्बन्ध यिनै क्षेत्रका बासिन्दाहरूसँग रहेकाले तराली मगरहरूको संस्कृतिमा पनि यिनै क्षेत्रको केहि प्रभाव परेको पाइन्छ। तराली मगरहरू मिजासिलो, मिलनसार भएको कारण आफ्नो व्यापार व्यवसायलाई यथावत राख्न भोट क्षेत्रमा जाँदा भोटे नाम र खसान क्षेत्रमा जाँदा खसानी

नाम योग गरी सुसम्बन्ध कायम गरेको पाइन्छ। यसरी व्यापार व्यवसायमा ति क्षेत्रहरूसँग नजिक भएको हुँदा, ति क्षेत्रहरूको केहि सांस्कृतिक प्रभावहरू पनि तराली मगरहरूमा भल्किन्छ (फिसर १९८७)। फिसर भने जस्तै केहि भोट र खसानको प्रभाव भए पनि तराली मगरहरूका आफ्नै मौलिक संस्कृति रहेको छ। भौगोलिका संरचना र विकटताका कारणले गर्दा अठार मगरातअन्तर्गत पर्ने तरालि मगरहरूको संस्कृति, भेषभुषा, भाषा र रहनसहन अन्य क्षेत्रका मगरहरू भन्दा केहि पृथक रहन गएको देखिन्छ।

१.४ तराली मगरहरूको थातथलो र भूगोल

तराली मगरहरूको थातथलोलाई सदियौँदेखि तिछुरोड क्षेत्रका नामले परिचित भएको पाइन्छ। तिछुरोडको अर्को अर्थ, ति भनेको महत्वपूर्ण र निधि युक्त, छहु को अर्थ पानि र रोड भन्नाले न्यानो बेंसी भन्ने अर्थ लाग्छ। महत्वपूर्ण निधि (पवित्र) पानी भएको, वनजंगल भएको न्यानो बेंसी क्षेत्र भएकोले तराली मगरहरूको थातथलोलाले तिछुरोड भनिएको हो भन्ने पाइन्छ (बुढा २०७७)। तराली मगरहरूको थातथलोलाले इतिहासका विभिन्न कालखण्डहरूमा राज्यबाट विविध नामकरणहरू गरिएको देखिन्छ, जस्तै नेपाल अधिराज्यको संविधान २०१९ जारी भए पछि, तिछुरोड क्षेत्रलाई दुई गाँउ पञ्चायतहरू शहरतारा पञ्चायत र लावन पञ्चायतमा विभाजन गरिएको थियो। त्यसैगरी वि.स. २०४६ सालको जनआन्दोलन पश्चात देशमा पञ्चायत शासनको अन्त्य भएर बहुदलिय प्रजातन्त्रको उदय भयो। प्रजातन्त्रको उदयसँगै तिछुरोड क्षेत्रमा पनि पञ्चायत कालको दुई पञ्चायतहरूलाई फेरि दुई गाँउ विकास समितिमा परिणत भएको थियो (शाही २०७५)। त्यसैगरी नेपालको संविधान २०७२ जारी भएपछि संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको संघीय संरचनाअन्तर्गत तिछुरोड उपत्यकालाई साविकका दुई वटा गाउँ विकास समितिहरू गाभेर काइके गाउँपालिका भएको छ।

१.५ तराली मगरहरूको धर्म

धर्म मानव समाज विकासको आरम्भदेखि नै सामाजिक गठनमा संघटक अङ्का रूपमा रहँदै आएको छ। वस्तुतः अलौकिक तथा अदृश्य शक्तिमाथिको आस्था र विश्वास नै धर्मको प्रमुख लक्षण हो। तराली मगरहरू धार्मिक रूपमा बहुधार्मिक रहेका छन्। तिछुरोड क्षेत्रका तराली मगरहरूले प्रकृतिको पूजा गर्नुका साथसाथै बौद्ध लामा धर्म र वोन धर्म अवलम्बन गरेको पाइन्छ। तराली मगरहरूको जन्म देखि मृत्यु संस्कारहरूमा बौद्ध लामाहरूलाई बोलाएर तिबेतेन लामा पात्रोलाई आधार मानी पूजाआजा गर्ने गरेको पाइन्छ भने बौद्ध लामा धर्म सँगसँगै मष्टो तथा वोन धर्ममा आस्था राखी मान्दै आएको पाइन्छ (बुढा २०७७)।

१.७ तराली मगरहरूको भाषा

तिछुरोड क्षेत्रका तराली मगरहरूले मुख्य गरि दुई वटा भाषाहरू मगर काइके र मगर पोइके (तिछुरोडके) बोल्ने गरेको पाइन्छ। काइके भाषा लोपन्मुख भाषा भएको र यसको बारेमा खोज अनुसन्धानहरू भएकोले यो भाषा मगरहरू बीच परिचित छ भने पोइके (तिछुरोडके) भाषाको खोज अनुसन्धानहरू नभएकोले यो भाषा नयाँ जस्तै देखिए,

पोईके (तिछुरोडके) भाषा तराली मगरहरूले सधियौदेखि बोल्दै आएको रैथाने भाषा हो । तराली मगरहरूको थातथलो तिछुरोड क्षेत्रका गाउँहरू शहरतारा, टुप्पातारा, तारकोट, बेलुवा, र सामतिलिडमा काइके भाषा पनि बोल्ने गर्दछन् भने अन्य गाउँहरू गुम्बातारा, गुफा, रुख, कोला, ताचीन, खानी, भन्ठारा, लावन, वैजिवारा र चिलपारी गाउँहरूमा भने पोईके (तिछुरोडके) भाषा बोल्ने गरेको पाईन्छ ।

१.८ तराली मगरहरूको भेषभूषा

तराली मगरहरूको भेषभूषाहरूको सम्बन्धमा पुरुष र महिला बिच फरकफरक खालको रहेको पाइन्छ । आजभोलि आधुनिकता सँगै पुरुषहरू भेषभूषाहरू भने महिलाहरूको तुलनाभन्दा धेरै आयातित रहेको पाइन्छ । तराली मगरहरू हिमालीक्षेत्रमा बस्ने भएकोले प्राय मोटो कपडा लगाउँछन् । तराली मगरहरूको मौलिक भेषभूषाहरू भएपनि अहिले बजारिया प्रभाव रहेको पाइन्छ र विशेष गरि महत्वपूर्ण चाडवाड तथा उत्सवहरूमा भने मौलिक भेषभूषाहरू लगाउने गर्दछन् । पुरुष तराली मगरहरूले दउरा-सुरुवाल, कम्मरमा बाक्लो-पटुका, जुवारी-कोट, ढाका-टोपी र काने-टोपी १४ आदि यहाँका पुरुषहरूको मौलिक भेषभूषा हो । तर आजभोलि विशेष चाड-पर्वहरूको बेला र केहि पुरुषहरूले बाहेक प्राय सबै जनाले चाहिँ बजारीया लुगा जस्तै-सर्ट, पेन्ट, स्वीटर, भेष्ट आदि पनि लगाएको पाइन्छ । तराली मगर महिलाहरूले विशेष गरि लुङ्गी, चोली र पटुका लगाउँछन् । टाउकोतिर बर्को र पछ्यौरी ओढ्ने गर्छन् । विशेष चाड-पर्वहरूमा रमाला र दुर्साइको परम्परागत लुङ्गी बस्त्र लगाउने गर्दछन् । टाउकोतिर बर्को र पछ्यौरी ओढ्ने गर्छन् । तराली मगरहरूको गर-गहना पनि आफ्नै किसिमको रहेको पाइन्छ । महिलाहरू घाँटीमा मुगाको माला (युरु), तिरौली (तिलौरी), चौकी (चन्द्र हारा), धुप (बाला), तुथो-माला, सिक्का-माला (रेजी) आदि लगाउने गर्छन् । त्यसैगरी कानमा 'तारिका' (चाँदिको-टप) 'मन्ना' (चेप्टे-सुन), रिड, र नाकमा सुनको फुली आदि लगाउँछन् ।

१.९ तराली मगरहरूको सामाजिक संस्कार

तराली मगरहरूको सामाजिक संस्कारहरू जन्मदेखि मृत्यु संस्कार हरूमा माहायाना बौद्ध लामा धर्मको विधी परम्पराबाट गर्ने गरेको पाइन्छ । बच्चा जन्मेदेखि मृत्यु परान्तसम्म दुःख पर्दा होस या सुखको बेला होस लामाहरू ल्याएर पूजाआजा गर्ने चलन रहेको पाइन्छ । विवाहको बेलामा छेवाड गर्न लामालाई बोलाउने गरिन्छ । फेरि बच्चा जन्मेपछि त्यही दिन वा भोलिपल्ट 'साँ' चोखाउन र न्वारन गर्नको लागि लामालाई

सन्दर्भ सूचि

- केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग (२०६८) राष्ट्रिय जनगणना ।
- चिदि, छविबाल । २०७१, नेपालमा मगरात भूमिको पहिचान । मगर जाति, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र राजनीतिक सन्दर्भ पृ:४३, मगर प्राज्ञिक समूह, काठमाडौं, नेपाल ।
- बुढामगर, जग बहादुर, २०७७, डोल्पाको तिछुरोड क्षेत्रका तराली मगरहरूमा प्रचलित बौद्ध संस्कृति, मगर अध्ययन, वर्ष १, अंक १, पृष्ठ ३९-४६
- बुढा मगर, बम कुमारी, २०६३, काला क्षेत्र र १८ राज्य, छलाड, वर्ष १ अंक १, पृ. ४४-४६ ।
- बुढा मगर, जग बहादुर, २०७६, पश्चिम नेपालका तराली मगरहरूको सामाजिक संस्कार, नेपालका जातीय संस्कार ५, पृ. १७-३५, नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठान ।
- शाही, योगेन्द्र, २०७५, हिउँदानी: इतिहासदेखि वर्तमानसम्म ।
- Fisher, J.F.(1987), Trans-Himalayan traders: Economy, Society and culture in north-west Nepal. New Delhi: Motilal Banarsidas Publishers Pvt.Ltd.

ल्याउने गरिन्छ । बच्चाको छेवार गर्दा पनि लामा ल्याएर सगुन गर्ने गरिन्छ । साथै मृत्युको बेलामा पनि लामा ल्याएर बौद्ध लामाको विधि परम्पराअनुसार गर्ने गरेको पाईन्छ ।

१.१०. तराली मगर जातिले मनाउने चाडपर्वहरू

तिछुरोड क्षेत्रका तराली मगरहरूले वर्ष भरिमा विविध चाडपर्वहरू मनाउने गर्दछन् । तराली मगरहरूको चाडपर्वहरूको शुरुवात नयाँ वर्षसँगै हुने गर्दछ जुन पौष वा माघ महिनामा हुने गर्दछ । तराली मगरहरूको चाडपर्वहरू विशेष गरि तराली मगरहरूको कुल देवता च्योहोपता प्रति श्रद्धाभावका स्वरुप मनाउने गरेको पाइन्छ । च्योहोपता लाई तराली मगरहरूले परम पिता तथा पितृको रुपमा मान्ने गरेको पाइन्छ । त्यसैले तराली मगरहरू धार्मिक रुपमा बौद्ध र बोनसँगै प्रकृतिको र पितृ पूजा पनि गरेको पाईन्छ । नयाँ वर्षसँगै जोडेर आउने रुड तराली मगरहरूको मुख्य चाड हो । त्यसपछि चैत्र महिनामा रुड्मा (चैती) त्यसपछि क्रमश बैशाख महिनामा याचा/पुतुरुड्बु र केजा, साउन महिनामा साउने संक्रान्ती, भदौ महिनामा पाज्वा, माघ महिनामा माघे संक्रान्ति, माघ महिनामा खल्मी, फाल्गुन महिनामा रुम्जोइ/दुम्जोई गरेर वर्ष भरि विविध चाडपर्वहरू मनाउने गर्दछन् ।

निष्कर्ष

नेपालको आदीवासी र मुलवासी मगरहरू बीच साँस्कृतिक, भाषिक र धार्मिक रुपमा विविधता भए पनि हामी मगरहरू एक हौं । मगरहरू बीच भएको विविधता हाम्रो साझा साँस्कृतिक सम्पदाहरू हुन् । मगरहरू बीच भएको साँस्कृतिक, भाषिक र धार्मिक विविधता युक्त सम्पदाहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्दै मगर एकतालाई जोड गराउनु आजको आवश्यकता हो । शुरुवाती चरणमा मगर सभ्यताको एउटै रुप भएपनि मानव जीवनको जनजीविकाको लागि मगरहरू विविध भूगोलमा छरिन पुगेको र त्यसै दौरानमा भौगोलिक विकटता र जनसम्पर्कको अभावजस्ता कारणले मगराती सभ्यताभित्र मगरहरू बीच विविधतायुक्त संस्कृति, भाषा, र धर्मको विकास भएकोले मगरभित्र रहेको विविधतालाई आत्मसाथ गर्दै मगर एकता हुन जरुरी छ । एउटा मगर भाषीले अर्को मगर भाषीको अस्तित्व नस्वीकार्ने, एउटा क्षेत्रको मगरले अर्को क्षेत्रको मगरलाई अस्विकार गर्ने गरिनु हुँदैन । हाम्रो साझा पहिचान मगर र मगरात सभ्यताभित्र रहेका सबै भाषा, धर्म र संस्कृति सबैको अस्तित्व समदृष्टिबाट सम्बर्द्धन र संरक्षण गर्नु हामी सबै मगरहरूको साझा दायित्व हो ।

सञ्जोग लाफा मगर

गोरेबहादुर खपाङ्गी मगरको व्यक्तित्व र योगदान

राज्यको अहिलेको स्वरूप बन्नुभन्दा पहिले मगर राज्यका राजा, रजौटा, मुखिया भई राज्य सञ्चालन गरेको लिखित इतिहास पाउँछौं। कोतपर्व घट्नु पूर्व राजदरबारमा मगर भारदारको पहुँच शक्तिशाली थियो। रानीलाई खोपीमा प्रत्यक्ष भेट्न सक्ने हैसियत थियो।

प्रोफेसर बन्ने मुख्य उद्देश्य थियो गोरेबहादुर खपाङ्गी मगरको। प्रोफेसर बनेपछि विद्वान, वृद्धिजिवी अनि राम्रो मान्छे भनेर समाजमा मान्यता पाइने भएकोले त्यही सौँचले अध्ययन गर्न थालेका थिए। आर्थिक अवस्था कमजोरीले तत्कालिन डीएसपी खड्गजित बराल मगरलाई मामा (ससुरा) ले भनसुन गरी इन्सपेक्टरको लागि फर्म भरेर पनि भर्ति हुन र भारतको एयरफोर्समा नाम निक्लिएर अन्तरवार्तामा पास भए पनि गुलामी गर्न गएनन्। कहिले जुट मिल विराटनगरमा, कहिले सुर्ति विकास कम्पनी जनकपुरमा जागिरे र कहिले रामेछाप गौरीशंकर हाईस्कूलमा हेडमास्टर बनेपछि नेपाल राष्ट्रिय शिक्षक संगठनको संस्थापक सदस्य बने। वामपन्थी राजनीतिको जेलनेल अध्ययनभन्दा राजनीतिक सक्रियताले प्रोफेसर बन्ने तुषारोपात भयो। मालेमा पनि जनजातिको सवाल लिएर द्वन्द चुलिएपछि दास बन्नुभन्दा स्वतन्त्र रहनु उचित ठानेर बहुदल स्थापना हुनु अघिनै कम्युनिष्ट परित्याग गरे। एम.एस. थापा मगरसँग मिलेर नेपाल राष्ट्रिय जनमुक्ति मोर्चा (२०४७) पार्टी स्थापना गरेर राजनैतिक चेतना र अधिकारको लागि अहोरात्र खटे। मगर संघको संस्थापक सदस्यदेखि अध्यक्षसम्म भएपछि ६५ जिल्लाका मगर गाउँघर पुगेका थिए उनी। बाँकी जिल्लाका मगरसँग भेटघाट गरिरहन्थे। भारत, भुटान र बर्माका मगरसँग सम्बन्ध विकास गरेका थिए। विदेशमा स्थायी रूपमा बसोवास गरेका मगरलाई संघ

स्थापना गर्न प्रोत्साहित गरेकोले दर्जनभन्दा बढि मुलुकमा संघ स्थापना भयो। मगर मुक्ति र गौरवको विचार सम्प्रेषण गर्न विदेशस्थित मगर संघको कार्यक्रममा चेतना छर्न पुगेका पनि थिए।

मगरको अवस्था

राज्यको अहिलेको स्वरूप बन्नुभन्दा पहिले मगर राज्यका राजा, रजौटा, मुखिया भई राज्य सञ्चालन गरेको लिखित इतिहास पाउँछौं। कोतपर्व घट्नु पूर्व राजदरबारमा मगर भारदारको पहुँच शक्तिशाली थियो। रानीलाई खोपीमा प्रत्यक्ष भेट्न सक्ने हैसियत थियो। त्यही भएर प्रोफेसर, डा. बालकृष्ण पोखरेल भनिरहन्थे, 'मगरको इतिहास विनाको नेपालको इतिहास अधुरो छ।' यही मगरको इतिहासलाई सगौरवकासाथ खपाङ्गीले मगरको मञ्चबाट धेरैपल्ट मगर गौरवताबारे प्रष्ट पारेका थिए। मगर इतिहास विकृत र मिथ्या लेखिएकोले मगरलाई चेतना भर्न गौरवको इतिहासले दिमाग खलबलाई दिन्थे। गौरवशाली इतिहास बोकेको तिनै मगर घोडाको नाम विसिएर लिदी र घाँस

बोकेर भौतारी हिंडेका मालिक भई भौतारीएका मगरको निमित्त पहिला मगर जातीय गौरव र मगर मुक्तिको लागि काम गरेका थिए।

नेपाल मगर संघ

नेपाल मगर संघभन्दा पहिले लाङ्गाली (गाउँले) संस्थाको नामले

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

बढि चिनिन्थ्यो । लाङ्घालीभन्दा पहिले चेतनशिल मगरले समाज सुधार, समाज कल्याण र बनभोज, स्थानीय भेटघाट र छलफलको माध्यमबाट संस्थागत विकास गरेका थिए । २०३७ सालमा सूर्यविनायक भक्तपुरमा भएको लाङ्घाली बनभोजमा पहिलो पटक सहभागी भएर पूर्वाञ्चल क्षेत्रको प्रतिनिधित्व गर्दै 'मगरको इतिहास यहाँ च्याटिएको फाटिएको छ । च्यातचुत पारेर कन्तुरमा थन्काइएको छ । र हाम्रो इतिहास आफैले लेख्नुपर्छ हाम्रो जिम्मेवारी यो हो । भोज भनेरमा मात्रै मगर समाजलाई नलैजाउँ । राष्ट्रियस्तरको संस्था बनाउँ' भन्ने प्रस्तावित भाषणले सुरेश आले मगर प्रभावित भएर सो प्रस्ताव त्यहीँ नै पारितले राष्ट्रियस्तरको मगर संघ गठन गर्नमा बुस्टरको काम गरेका थिए ।

पहिलो ऐतिहासिक महाधिवेशन (२०३९) दमौली तनहुँमा भएको बन्दसत्रमा भण्डामा खुपेटो राख्ने तर खुपेटोमा खुर्पा राख्ने वा नराख्ने भन्ने विवाद भएछ । खपाङ्गी मगरले राख्ने भनेछन् । पछि त बामपन्थीले राख्ने र काँग्रेसहरूले नराख्ने भनेछन् । बाबुराम राना र जयबहादुर हितानहरूले नराख्ने भनेर ठिपी कसेछन् । हलमा एकजना व्यक्तिले 'पूर्वका मगर प्रतिनिधीहरू कम छन् । तिनीहरूले भनेको कुरा मान्नुपर्छ, भन्ने केही जरुरी छैन' भन्दै खुर्पा नराख्ने भनेछन् । त्यसपछि प्रतिनिधि माझ विचार व्यक्त गर्दै 'भीडले निर्णय गर्ने हो कि ज्ञान विवेकले निर्णय गर्ने हो ?' खपाङ्गी मगरले प्रश्न गरेपछि सबैले खुर्पा राख्नेमा थपडी बजाएर समर्थन गरेछन् । तपाईंलाई क्षेत्रीय लाञ्छणीक दर्शाउँदै खुर्पा नराख्ने को मगर थिए भनेर मैले एकपटक सोधेको थिएँ । उहाँले आफ्नै शैलीमा हाँस्दै भन्नुभयो, 'अरु को हो हुनुनी । हाम्रै डा. हर्षबहादुर बुढा मगर हुन् ।'

मगर गौरव

चौथो राष्ट्रिय महाधिवेशन (२०४८) काठमाडौँ लाङ्घालीवाट नेपाल मगर संघ भएपछि मगरमा गौरव बढाउन मगरका विभूति, देशका प्रथम शहीद लखन थापा मगरलाई प्रथम शहीद घोषणा गर्न सरकारसँग माग गर्ने निर्णय गरेको थियो । मगरको सभा, सम्मेलनमा लखन थापाको बलिदानी प्रजातान्त्रिक आन्दोलन र तानाशाही एकतन्त्रीय जहानीया राणा शासकका प्रवर्तक जङ्गबहादुर राणाविरुद्ध शसस्त्र क्रान्ति गरेर भुण्डाई मारेका थापा देशको पहिलो शहीद हुन् भनेर जनमानसमा वकालत जनपैरवी गरिरहे । अन्तर्क्रिया, गोष्ठी, छलफलसहित सरकारलाई ज्ञापनपत्र पटकपटक बुझाए । प्रतिनिधिमण्डलको रूपमा प्रथम शहीद घोषणा गर्न दवाव दिन थाले । बाध्य भएर २०५६ फागुन ११ गते कृष्णप्रसाद भट्टराईको सरकारले १२५ वर्षपछि लखन थापामगरलाई शहीद घोषणा गर्‍यो । शहीद घोषणाले प्रथम शहीदको नै अपमान गरेकोले प्रथम शहीद घोषणा गर्न दवाव दिन थाल्यो । प्रथम शहीद लखन थापा मगर स्मृति प्रतिष्ठानले पनि इतिहासकार, रेग्मी रिसर्च सेन्टरको दस्तावेज, प्रतिवेदन प्रमाणस्वरूप पेश गर्दै नेपाल सरकारलाई ज्ञापनपत्र बुझायो । संविधान सभा व्यवस्थापिका संसदमा मगर सभासद् समुह र समर्थक सभासद्को हस्ताक्षर तत्कालिन सभासद शिवलाल थापा मगरले जरुरी सार्वजनिक महत्वको प्रस्ताव र व्यवस्थापिका संसदमा पनि सोही प्रस्तावलाई जोड दिँदै प्रथम शहीद घोषणा गर्ने आधार र अकाट्य प्रमाणहरू हुँदा पनि अझसम्म घोषणा नगरिएको प्रथम शहीदप्रति अपमान भएको ध्यानाकर्षण

जोडकासाथ गरेपछि सरकार बाध्य भयो । प्रधानमन्त्री सुशील कोइरालाको मन्त्री परिषदले २०७२ असोज ३ गते संविधान जारी गरेको दिननै फितलो निर्णय गरेर १३९ वर्षपछि प्रथम शहीद घोषणा गर्‍यो । दुःखको कुरा नेपाल सरकारले लखन थापा मगरलाई प्रथम शहीद घोषणा गरेको खपाङ्गी मगरले सुन्न पाउनु भएन ।

लेञ्जा जजा मास्टो मीजा पट्टके स्कूल पढिसाक्के
ईसआस टेम माछान्ने है सेन ड भाक्के...
छोरा र छोरीलाई स्कल पढाऔं
लैङ्गीक विभेद कहिलै नगरौं

मगर आदि कविद्वयको यि कविताको हरफ सारगर्भित मन्तव्यको क्रममा उद्घोष गरिहाल्ये । गौरवकासाथ भन्थे जीतबहादुर सिंजाली मगर र रेखबहादुर थापा मगर मगरको आदिकवि हुन् । जसले मगर भाषामा पहिलो कविता लेखे 'मगर भाषाङ ल्हीड ड टुक्कावौ किताव' कविता संग्रह लेखे । मगर भाषा जीवित राख्न साहित्य सिर्जना गरे । भाषाको ज्ञानलाई मगर गाउँघरमा बाँडी हिडे । तर, हाम्रो कलिलो मगर बालबालिकाको मनमस्तिष्कमा आदिकवि भनेको भानुभक्त आचार्य घोक्न लगायो, पढ्न लगायो । आदिकविको सर्त भनेको भाषामा पहिलो कविता लेख्ने व्यक्ति हुन् । त्यसैले भानुभक्तले मगर भाषामा कुनै एउटा कविता लेखेको छैन । कसरी उ मगरको आदिकवि हुन सक्छ ? उ खस भाषा अर्थात नेपाली भाषाको आदिकवि हुन सक्छ । त्यो पनि विवाद छ भनेर दलिल पेश गर्थे र मगर आदिकविद्वयको मुक्तकण्ठले प्रशंसा गर्दथे । पाँचौँ राष्ट्रिय महाधिवेशन (२०५१) घोराही दाडमा मगर आदिकवि घोषणाले सम्मान गरेको दिन खपाङ्गी मगर धेरै खुशी भएको मैले देखेको थिएँ ।

जातीय मुक्ति

'डल्ली मगर्नी हो सुन मया
बोल्न मन लाग्दैन पीर पन्यासी...'

कुमार बस्नेतले गाएको गीत धक फुकाएर गाउँने सौन्दर्यको वर्णनले अपमान गरेको थाहा नपाउने मगरलाई मगर महिलाको सौन्दर्यप्रति अपमान गर्नु जातीय अपमान हो भनेर खपाङ्गी मगरले भाषण गरेको एक महिनापछि बुटवलमा आयोजित सांगीतिक कार्यक्रममा मगर युवाहरूले कुमार बस्नेतलाई माफी माग्न लगायो र रेडियो नेपालमा गीत प्रतिबन्ध गर्न दवावले गीत बज्न छोड्यो र अहिलेसम्म सञ्चार माध्यमबाट बजेको छैन । प्रविणता प्रमाणपत्र तहमा भिमनीधि तिवारीको शिलान्यास नाटक अध्ययनले मगरको अपमानित गरेको र मगर विद्यार्थीहरूमा हिनताबोधको असर परेको कुरालाई उनले सामाजिक मुद्दा बनाएपछि पाँचौँ राष्ट्रिय महाधिवेशन (२०५१) घोराही दाडमा मगरले शिलान्यास नाटक पहिलो पटक जलाए । धेरै ठाउँमा जल्न थाल्यो र विश्वविद्यालयको कोर्षबाट पनि हटायो ।

समाजशास्त्रीले भन्दा पहिलानै जातीय समस्या देखेका खपाङ्गीले

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति

हिन्दू धर्मको दलदलमा फाँसेका मगरलाई निकाल्न मगर मुक्तिका लागि गरेको केही प्रयत्नहरु निम्न छन् ।

थरको पछि मगर जाति

मगरको कोखबाट जन्मनु अभिसाप जस्तै ठान्ने मनोवृत्तिका मगरले प्रत्यक्ष मगर भन्न ठूलो हिम्मत गर्नु पर्दथ्यो । अधिकांश मगरले थर-उपथर मात्र लेख्ने जाति लेख्दैन थिए । यसको पछाडि नेपाली समाजको विभेदपूर्ण जातव्यवस्था प्रमुख कारक अर्को मगरको पराजित मानसिकता थियो । 'मगर जातिका कैयन थर-उपथर अन्य जातिका थर-उपथरहरु सँग मिल्ने भई भ्रम उत्पन्न हुने भएकोले तथा मगर जातिका थर-उपथरहरु पनि थुप्रै हुने हुनाले को मगर ? को अमगर भन्ने स्पष्ट नहुने भएको हुँदा अब उप्रान्त आफ्नो नाम तथा थर-उपथरपछि मगर शब्द अनिवार्य थप सम्पूर्ण मगरहरुलाई यो दोस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशन जोडदार आह्वान गर्दछ ।' (लाङ्घाली, मुखपत्र वर्ष ५ पूर्णाङ्क २, २०४४ कार्तिक) भनेर प्रस्तावको माहोल सिर्जना गरेका थिए गोरेबहादुर खपाङ्गी मगरले ।

दशैँ परित्याग

नेपालमा जातिवाद छ । त्यो जातिवाद भनेको ब्राम्हणवाद नै हो । ब्राम्हणवाद निखर रूढीवादीको पराकाष्ठा थियो । नेपालगञ्जको तेस्रो महाधिवेशन (२०४५) ले दशैँ परित्यागको निर्णय पारित गराएपछि मगरलाई सचेत गराउन दशैँ परित्याग ठूलो कडी थियो । दशैँ परित्याग मुद्दालाई प्रमुख मुद्दा बनाएर जोडले आह्वान गर्नेमा गोरेबहादुर खपाङ्गी मगर र सुरेस आले मगर थिए । उनीहरुले बाहुनलाई दशैँ छोड भनेनन् मगरलाई मात्र दशैँ मान्न छोड परित्याग गर्दै जाउ भनेका थिए । दशैँ परित्याग र बहिष्कारको विषयमा बुझाउन धेरै समय खर्चेका थिए । दशैँ परित्यागको प्रभाव भुसको आगो भैँ फैलिएपछि महान चाडको रूपमा मानिनेहेका अधिकांश मगरहरुले परित्याग गर्न थाले । हिन्दू संस्कार अपनाएका मगरले दशैँ मान्न छोडेन । पार्टीबाट मन्त्री बनेका गोरेबहादुर खपाङ्गी मगरले राजाको हातबाट टिका लगाएपछि राष्ट्रघाती काम गरेजस्तै केही मगरहरुले मिडियामा ठूलो फोटो छापेर रातारात प्रचार गरे भने केही मगरहरुले पुनः दशैँमा टिका लाउन शुरु गरे । केही मगर विद्वानले दशैँ मगरको चाड हो भनेर भ्रामक विद्वता पस्कन थाले । उनी मन्त्री नियुक्त मगर संघको अध्यक्ष भएर होकी पार्टीको नेता भएर हो ? दशैँमा उनले लगाएको टिका राजनैतिक हो की ? सांस्कृतिक ? केही नखुट्टाई यो बारेमा कसैले बोलेका छैनन् । हाम्रो अवचेतन अहिले पनि भुरा र चेपागाँडा एउटै देख्ने मानसिकता बोकेर बाँचेका छौँ । दशैँ परित्यागको निर्णयले मगर राष्ट्रिय पर्व माघे सकराती स्थापना भएको छ ।

मगर कर्मकाण्ड

प्रायशः मगरको नाम हिन्दू देवी देवताको छ । बाहुन पुरेतबाट गराइने कर्मकाण्डले मानसिक दास र हिन्दू संस्कारको चरम प्रभावले आफ्नो अस्तित्व गुमाएका थिए । साँस्कृतिक पुनर्योजन र अस्तित्वको लागि खपाङ्गी मगरले जन्मदेखि मृत्युसम्म मगर कर्मकाण्ड र मगर कुटुम्बबाट गर्न मगर संघबाट निर्णय गराएपछि ब्राम्हणवाद लादेर

बाहुनले मगरलाई कसरी शोषण गरेको छ भनेर चेतनाको विगुल फुके । बच्चा पाउने मगर नानी नाम राख्ने लुरे पुरेत बाहुन, नाम राख्ने अधिकार पनि बाहुनलाई दिएपछि शोषण गरेको कसरी थाहा पाउँछन् भन्दै मगरलाई चेतनाको तिखो भालाले छेँड्न थाले । दिनमा एक लाख मगरले कर्मकाण्ड गरेबापत बाहुन पुरेतलाई रु. ५०० दान दिइयो भने पनि ५ करोड रकम दान गर्दो रहेछन् । अनि मगर आर्थिक रूपले गरिब, सामाजिक रूपले दास, हिनताबोधले बाँचेपछि कसरी अधि बढ्न सक्छ ? सामाजिक शोषणको उत्खनन् गरेको कारण धनकुटा र रामेछापको बाहुन पुरेतले मगर गाउँ छोडेर हिँडे । मिडियाले गलत दृष्टिकोण राख्दै गोरेबहादुरले बाहुन लखेट्यो समेत भनेर प्रचारबाजी गरेको थियो । सामाजिक कार्यमा पुनः कुटुम्बको प्रवेशले छोराछोरीको नाम मगर भाषामा शरिरमा मगर भेषभुषाले स्थान पाउन थाल्यो । कुटुम्बप्रति सम्मान मवात हामी मगर हौँ भन्ने भावनाको तिब्र विकास हुँदैछ । यसको श्रेय खपाङ्गीनै हुन् ।

मगर बौद्ध धर्म

बहुदल आइसकेपछि सिओल युनिभर्सिटी कोरियाका Theology प्राध्यापकले खपाङ्गी मगरलाई 'मगरको धर्म के हो' भनेर सोधेछन् 'मगरको धर्म हुँदैन' भनेछन् 'किन' भनेर सोधेछन् 'धर्म भनेको त पापको उल्टो हो । मगर जातिले पापनै गर्दैन भने धर्म किन खोज्नु पर्‍यो ?' जवाफले प्राध्यापक साह्रै खुशी भएर 'म मेरो विद्यार्थीलाई यही बताउँछु ।' भनेर हिँडे छन् ।

मगरमा विविधता छ । भाषिक हिसावले बौद्ध धर्म र परम्परागत संस्कार र अधिकांश मगरहरुले चाहिँ आयातित हिन्दू धर्म मान्ने गर्दछन् । मगरको संस्कृति, संस्कार र परम्पराको हिन्दू धर्मसँग कुनै मेल छैन । धर्म भनेको जीवन पद्धतिलाई समुचित ढंगले अगाडि बढाउने दर्शन हो । Way of Life (जीवनको बाटो) पनि हो । त्यसैले जातिको धर्म निक्यौल गर्नु अपरिहार्य नै भएकोले खपाङ्गीले कर्तव्य निर्वाह गर्दै हिन्दू धर्मको चंगुलबाट मुक्त गर्न नेपाल मगर संघले २०५५ असोज १, २ र ३ गते विर्तामोड भाषामा मगर संस्कार र धर्मसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी गर्‍यो । गोष्ठीमा प्रस्तुत कार्यपत्रमध्ये एम.एस. थापा मगरको कार्यपत्रमा व्यापक छलफल भयो । निचोडमा मगर जाति अन्य धर्मभन्दा भाषा र संस्कृतिको दृष्टिकोणले बुद्ध धर्मसँग बढी सामिप्यता रहेकोले बौद्ध धर्म मान्नु उपयुक्त तर्कलाई सर्वसम्मतले पारित गरेको थियो । केन्द्रीय समितिको अनुमोदनले धरानको सातौँ राष्ट्रिय महाधिवेशन (२०५७) बाट पारित भएपछि बौद्ध धर्म मगर जातिको आधिकारिक र धर्मको अन्योलता सदाको लागि अन्त्य र व्यक्ति मगरलाई धर्म मान्न स्वतन्त्रता दियो । बौद्ध धर्म लादयो । धर्म भनेको नितान्त व्यक्तिगत स्वतन्त्रता हो भन्ने आरोपप्रति 'जबसम्म जातिको धर्म निक्यौल हुँदैन अथवा स्थापित छैन तबसम्म धर्म मान्नु व्यक्तिको स्वतन्त्रता हो भन्ने वाक्यको अर्थ छैन' भनेर धर्म लादेको लाञ्छनाप्रति खपाङ्गी मगर बहस गर्थे । २०५८ सालको जनगणनामा उनको नेतृत्वमा देशव्यापी अभियानले २४ प्रतिशत मगरले

बौद्ध धर्म लेख्यो । सयभन्दा बढी विहार निर्माण भएको छ । कथित हिन्दू भएर जन्मेता पनि बुद्धिष्ट भएरै मरेका उनी मगर मुक्तिका मोक्षकर्ता थिए । तर, वर्तमान केन्द्रीय समितिको केही पदाधिकारीको बच्कना निर्णयले २०६८ को जनगणनामा धर्मको महलमा बौद्ध र प्रकृत धर्म लेखन नमूना ढाँचा सर्कुलरले नेतृत्वको अक्षमता प्रष्ट भल्कायो ।

जातीय अधिकार

कम्युनिष्ट पार्टीले मेट्न नसक्ने गरी मगजमा वर्गीय चिन्तन मात्र कुंदेर राखेकोले जातिवादी कुरा गर्न त के सुन्न पनि मन नलाग्ने खालका थिए । मगरले आयोजना गर्ने पिकनिक कार्यक्रम साम्प्रदायिक ठान्थे । युनिभर्सिटीमा पढ्दा साथीहरूले मगरको पिकनिकमा जान कर गर्दा पनि जादैनथे । तिनै कट्टर कम्युनिष्टको मनमा कसरी जातीय चेतना विकसित भयो उनले आफ्नो फेसबुक आत्मकथा मगरमाला श्रृङ्खलामा लेखेका छन् - एकदिन मैले पढाइरहेको गौरीशंकर हाइस्कूल रामेछापमा आधादिन हिंडेर एकजना वृद्ध मलाई भेट्न आउनु भयो । गोजीबाट दुईवटा गुहार, मिरु (अण्डा) भिकेर टोपीमा राख्दै टेबलमा राखिदिनु भयो । उनको चाउरिएको अनुहार, फुल्लै गरेको केश, फाटेको ठाउँमा टालेको कपडा, खाली खुट्टा भएपनि खुसी देखिनुहुन्थ्यो । गुहारुतर्फ देखाउँदै किन यो ल्याउनु भो ? म के सहयोग गरौं भनेर सोधें । खुशी हुँदै केहि सहयोग गर्नु पर्दैन । सर हाम्रो जिल्ला (रामेछाप) मा पहिलोचोटी मगर ठूलो मान्छे भएर आएकोले तपाईंलाई भेट्न आएको हुँ । मगर परम्परामा ठूलो मान्छे भेट्न जाँदा खाली हात अशोभनीय हुने भएकोले घरकै गुहारु कोसेली लिएर आएको छु । वृद्ध मगरको हार्दिकताले गोरेबहादुर खपाडी मगरलाई प्रभावितमात्रै पारेन, आफ्नो समुदायमा फर्कनसमेत बाध्य बनायो । रातभर मगर वृद्धको अनुहार र मगर जातिको तस्वीरले पच्छाइरहेको त्यो घटना उहाँले हामीलाई धेरैपटक सुनाएका थिए ।

वाल्यकाल रामनगर महोत्तरीमा क्षेत्रीको बच्चाहरूसँगै खेलेर हुर्केता पनि ब्रतबन्ध गरेपछि क्षेत्रीका तिनै साथीहरू तर्किने र सँगै बस्न नदिएपछि मनमा चस्का पसेको थियो । दश वर्षको उमेरमा गाउँको ठूली आमाको छोरा दाइसँग पूर्व गाँउ घुम्न जाँदाको घटना सम्भेल्छन्- एउटा घरमा बास बसेकोले राति खाना खान दिएछन् । सानै भएकोले खाना खाएर उठेछन् खपाङ्गी 'ए भाइ हामी त मगरको जुठो भाँडा माभैदैनौ तिमीहरूको भाँडा आफै माभनु है ।' दाजु भाईले खाएको थाल माभेछन् । त्यो घटना मनमा बिभेको रहेछ । गाउँमा मदनसिंह भेनाको भाउजुको घाँटमा कुसमाडीको खतिवडा बाहुनलाई कर्मकाण्ड गर्न बोलाएको रहेछ । दानको लागि जीवित हुँदा पहिरिए जस्तो नयाँ लुगा मागेछन् । पलड पनि नयाँ मागेछन् । माग्नु पर्ने सबै नयाँ नयाँ कुराहरू मागेछन । त्यही बेला उनले 'ए पुरेत, मेरो दिदी त जाँड नखाउभन्दा पनि जबरजस्ती खाएर मरेको हो । उसलाई त जाड नभई हुँदैन । एक डबका जाड पनि ल्याइदेउ पुरेतलाई दिनुपऱ्यो । मेरो दिदीलाई लगिदिन्छ कि ?' भन्दा पुरेत चुप बसेछन । पहिलो चोटी दुःखको क्षणमा पनि बाहुन पुरेतले गरेको भावनात्मक शोषणप्रति प्रतिकार गरेका घटनाहरू मानसपटलमा आउन थालेछ । मगर संघको मंचवाट मगरलाई स्वर्ग पुऱ्याउने मिथ्या शोषणको भण्डाफोर मात्र गरेनन् बाहुनहरूको कर्तुत छताछुल्ल नै पारी दिए ।

अमेरिकावाट एकजना प्रोफेसर नेपाल आएको बखत एउटा कार्यक्रममा खपाङ्गी मगरलाई पनि बोलाएको थियो । नेपालको जातीयताको बारेमा अमेरिकन विद्यार्थीहरूलाई लेक्चर दिनुपर्ने दुई घण्टाको समयमा एक घण्टा लेक्चर र एक घण्टा सवाल जवाफ थियो । ति विद्यार्थीहरूले 'बाहुन र मगरबीच के फरक छ' भनेर सोधेछन् 'मगरले सुगुर पाल्छ तर बाहुनले कुकुर पाल्छ । मगरको छोराछोरी सुगुरको बच्चासँग खेल्छ । बाहुनको छोराछोरी चाहिँ कुकुरको बच्चासँग खेल्छ । मगरले सुगुरको मासु खान्छ तर बाहुनले कुकुरको मासु खादैन ।' भनेर जवाफ दिएछन् ।

माले पार्टीको निर्देशनमा खुल्ला रुपमा देखिने भातृ संगठन प्रजातान्त्रिक राष्ट्रिय एकता मञ्चका सचिव पूर्णकालिन र भूमिगत रुपमा सञ्चालित बन्दी सूचना केन्द्रको सदस्य थिए । पार्टीले विदेश सम्बन्ध स्थापित गर्न सम्मेलनमा प्रतिनिधीहरू पठाउँथे । उनलाई कहिल्यै थाहा नहुने । तिव्र जातीय अन्तरविरोध भएको मुलुकमा सुकुम्वासी, सर्वहारा वर्गका भएतापनि भिन्न-भिन्नै जातिहरूको समाजमा वर्गीय एकता कायम हुन सक्दैन । '.....' जातीय अन्तरविरोध समाप्त भएपछि, पूँजीवादको विकासमा मात्र वर्ग संघर्ष हुन्छ ।' (लेनिन संकलित रचना भाग-६) लेनिनको जातीय समस्या समाधानको विचारबारे छलफल र पार्टीमा पीडित जातिहरूबाट पोलिटव्युरो नभए केन्द्रीय सदस्यमा राख्न प्रस्ताव राखेका थिए । यो साम्प्रदायिक प्रस्ताव भयो जेल जानुपर्छ, नेल खानुपर्छ अनि पो प्रतिनिधित्व पाइन्छ भनेछन् नेताहरूले उनलाई । मोदनाथले पनि त्यसै भनेपछि 'तपाईं पो जेल पर्नु भाइ, खोई माधव नेपाल जेल परेका छन् । मदन भण्डारीनै जेल परेका छन्' त भनेर जवाफ दिएछन् । फलतः जिम्मेवारी विहिन बनाइयो । प्ररामञ्चको केन्द्रिय सचिव भएपनि बैठकमा बोलाउन छाडेछन् । थाहा नदिइकन प्ररामञ्चको अधिवेशन गरेछन् । शुरुमा कम्युनिष्ट पार्टीको सबै इमान्दार देखेको नेताहरू मदन भण्डारी, माधव नेपाल, मोदनाथ प्रश्रितमा कम्युनिष्टभन्दा ब्राम्हणवाद देखेपछि जातीय समस्याबारे मौन बसेकोले २०४५ साल अन्तदेखि पार्टीवाट अलग भए । बहुदल आइसकेपछि जनमञ्च पत्रिकामा 'नेकपा माले भन्ने पार्टीमा बाहुनहरूको बर्चश्व रहेछ' भनेर अन्तरवार्ता दिएपछि औपचारिक रूपमा नै नेकपा मालेवाट बाहिरिएका थिए । त्यसपछि एमएस थापासँग मिलेर नेपाल राष्ट्रिय जनमुक्ति मोर्चा (२०४७) पार्टी गठन गरेपछि पार्टीको महासचिव बने ।

नेपाल मगर संघको अध्यक्ष र पार्टीको महासचिव खपाङ्गी मगरले नेपालको प्रमुख समस्या जातीय नै हो । आदिवासी जनजाति, मधेसी, महिला, मुस्लिम र अल्पसंख्यकलाई राज्यको हरेक क्षेत्रमा आरक्षणको व्यवस्था र जातीय जनसंख्याको आधारमा राज्यको हरेक क्षेत्रमा समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनुपर्ने राजनैतिक मुद्दालाई प्रमुख बनाए । संस्कृति बनि सकेको लाहुरे प्रथामा आदिवासी जनजाति युवाको मोहलाई कटाक्ष गर्दै भन्ने गर्दथे, दुःखको मुहान तृष्णा हो बुद्धले भनेका थिए । नेपाली राजनीतिको सुखको मुहान सिंहदरवार हो । जुनसुकै व्यवस्थामा पनि ऐन, कानून, नीति नियम नश्लीय भएकोले सत्ताको नौनी एउटै जातिले उपभोग गरेकोले राजनीतिमा जागरुक बन्न प्रोत्साहन गर्थे । तर, हाम्रो आदिवासी मगर युवाहरू दुइसय वर्षदेखि सिंहदरवारभन्दा पनि सिङ्गापुर रफ्तारमा दौडि रहेकोले खपाङ्गी वारवार भनिरहन्थे- अब सिङ्गापुर होइन सिंहदरवार छिर ।

कविराज मगर

मगर समुदायको लोकप्रिय संस्कृति नाँच 'हूरा/हूरा देउसी'

यो संस्कृतिलाई 'हूरा नाचने अथवा हूरा खेल्ने' दुवै भनिन्छ। हूरा र हूरा शब्द एउटै हो। हूरा नेपाली भाषा अनुसार हो भने हूरा मगर भाषाअनुसार हो। मगर भाषा वैज्ञानिक तरिकाले लानुपर्छ भन्ने मान्यता रहेकोले भाषा वैज्ञानिकहरूको अनुसार मगर भाषालाई जहिले पनि दीर्घ मात्र लेख्ने गर्नु र आधा अक्षर लेख्दा पनि आधा अक्षरको सट्टा पुरै अक्षर लेखेर त्यसको मुनि खुट्टा तानेर लेख्ने गर्दा उचित मानिएको छ।

नेपालको पूर्वी भेगमा बसोबास गर्ने मगरहरूको वर्ष दिनमा एक चोटी रमाइलो गरी मनाइने लोकप्रिय संस्कृति नाँच हो हूरा/हूरा। वर्तमान अवस्थामा यो संस्कृति नेपाल अधिराज्यभरका मगरहरूको प्यारो संस्कृति बनेका छन्। त्यसैले देशविदेशमा रहेका सम्पूर्ण मगर समुदायहरूको हरेक कार्यक्रममा सबैले रमाइलो गर्दै नाँच्ने गाउने गरिन्छ।

यो संस्कृतिलाई 'हूरा नाचने अथवा हूरा खेल्ने' दुवै भनिन्छ। हूरा र हूरा शब्द एउटै हो। हूरा नेपाली भाषाअनुसार हो भने हूरा मगर भाषाअनुसार हो। मगर भाषा वैज्ञानिक तरिकाले लानुपर्छ भन्ने मान्यता रहेकोले भाषा वैज्ञानिकहरूको अनुसार मगर भाषालाई जहिले पनि दीर्घ मात्र लेख्ने गर्नु र आधा अक्षर लेख्दा पनि आधा अक्षरको सट्टा पुरै अक्षर लेखेर त्यसको मुनी खुट्टा तानेर लेख्ने गर्दा उचित मानिएको छ। किनकी भाषा वैज्ञानिकको भनाइअनुसार प्रगति गर्ने मान्छे पछाडि फर्केर फेरि अगाडि बढ्ने होइन कि अगाडि बढेपछि अगाडि नै बढेको बढेकै गर्नु पर्छ। त्यसैकारणले लेख्दाखेरी एउटा अक्षर लेख्यो अगाडि पुगेर फेरि पछाडि कलमलाई ल्याउनुभन्दा दीर्घ मात्र लेख्दै अगाडि लम्किनु पर्छ भन्ने वैज्ञानिकअनुसार हूरा शब्दलाई हूरा लेखिएको हो। जस्तै मिक् वा मिमिक भनेको आँखा हो यसलाई मिमिक भनेर लेख्न सकिन्छ। तर मगर भाषाको हकमा ह्रस्व र दीर्घ लेख्दा कुनै फरक चाहिँ पर्दैन।

यो नाँच तिहारे औंसीको रातदेखि शुरु गरेर भाइटिकाको रातसम्म खेल्ने गरिन्छ। तिहारे औंसी आउनुभन्दा पहिले सबैले आवश्यक पर्ने चाजो बाजोहरू तयार पार्छन्। जस्तै:- अन्न वाली थन्काउँछन्, दाउरा-घाँस थुपार्छन्, जाँड रक्सी तथा तीनपाने रक्सी पार्छन् साथै आफूलाई

आवश्यक कुराहरूको सबै जोरजाम गरिन्छ। आआफ्नो घरलाई रातो, सेतो र कालो जस्ता कमेरो माटोले लिपपोत गरि चिटिक्क पार्छन्। मगर समुदायमा घरभित्र र बाहिरका सबै कामहरू महिला तथा पुरुष बराबरी मिलेर एकआपसमा काम गर्ने गर्छन्।

तिहारे औंसीको दिन विहान महिलाहरू लक्ष्मीपूजाको लागि रोटी पोल्नलाई पिठो कुट्छन् भने ठिटा र बुढापाकाहरू मिलेर रमाइलो गर्न लिङ्गे पिङ बनाउँछन्। पिङ शुभारम्भ गर्न र तिहार भित्रचाउन दुई जना पुरुषले महिलाको भेषमा गुन्यू, चोलो, माला र मजेत्रो आदी पुरानो संस्कृतिको पहिरन लगाएर मारुनी नाँच नाँच्ने गर्छन्। एक

जना पुरुष दर्शकहरूलाई मनोरन्जन गराउन मुकुण्डो लगाएर, आगोवाट निस्केको कालो मोसो अनुहारमा दलेर 'जोकर लाहुरे' बनेर अभिनय गर्छन् । जसलाई 'धतुरे वा जोक्कर' पनि भनिन्छ । त्यसपछि दुईवटी कन्या केटीहरूलाई पूजाको सामान बोकाएर नाँचदै, गाउँदै रमाइलो गर्दै सबैजना लिङ्गे पिङ्ग भएतर्फ लाग्छन् । पिङ्गको वरीपरी तिनफन्को घुम्छन् र पूजा गर्छन् । पिङ्गको उदघाटन गर्दा सबैभन्दा पहिले कन्या केटीहरूले नै पूजा गर्ने गर्छन् । त्यसपछि मात्र अरुले खेल्ने गर्छन् ।

दिउँसो सबै गाउँलेहरू भेला भएर भैलो औसी बजार भर्न, मादलको स्वर मिलाउन हूराँको अगुवाहरू मादल, भ्याली(मभेरी) र मुरली बजाउँदै रमाइलो साथ बजारतर्फ लाग्छन् । मुढेवासवाट बजार पुग्न लगभग दुई घण्टा हिड्नु पर्छ । यो बजार समुन्द्री सतहबाट लगभग २२०० फिट अग्लो ल्वाकूम थुम्काको काखमा अवस्थित धनकुटा, मोरङ र पाँचथर गरि तिनवटा जिल्लाको केन्द्रमा पर्ने 'सउरे' भन्ने ठाउँमा लाग्छ । जहाँ टाढा टाढावाट बजार भर्न मानिसहरू आउँछन् । हूराँ खेललाई तयार पारेको मादलहरू राम्रो बज्ने र बलियो बनाउन भोटेकहाँ ल्याउने गर्छन् भने मादलको स्वर राख्न, खरी लगाउन भोटेहरू पनि बजारमा आउँछन् । मादल बनाई सकेपछि रक्सीको बोतल र केही पैसा राखी भोटेहरूलाई विदा गर्ने चलन छ । वल्लो गाउँ वा पल्लो गाउँको पालै पालो गरी हूराँ खेल निम्ता गरेमा सोही बजारमा सबै गाउँलेहरू भेला भएर हुल बाँधेर जाने गरिन्छ । बजारको बीचमा ठूलठूलो जोडी दुङ्गा भएको देवी देवताको थानमा मादल, मुरली, मभेरी, मुर्चुङ्गा विनायो जस्ता बाजाहरूलाई पूजाआजा गरि तिन फन्को घुम्दै कुनै पनि देवी देवता नविग्रियोस्, बोक्सी धामी नलागोस्, बाटो घाटो हिड्दा,

डाँडाकाँडा काट्दा दुःख विमार नहोस्, मादल, मुरली र भ्याली नफूटोस् र वर्ष दिनको चाँड रमाइलो होस् भनी प्रार्थना गरी मादल बजाउँदै रमाइलो गर्दै घर वा गन्तव्यतिर फर्किन्छन् ।

लक्ष्मी पूजाको लागि साँभमा घरघरमा दियो वत्ति बाल्छन् । सोही राती कन्या केटीहरू मुखिया बाकोमा गई भैलो खेललाई अनुमति माग्छन् । मुखिया बाले पनि वर्ष दिनको चाँड रमाइलो गर्नु भनि मादलमा ठोकन लगाई अनुमति दिनुहुन्छ । बुडापाकाहरूसँग खोज अनुसन्धान गर्दा- पुर्खाहरूको पालामा वा शुरुवातकालमा औसीको रात भाले नबसुन्जेलसम्म कन्या केटीहरूले मात्र भैलो वा भैली भैली भन्दै खेल्ने चलन थियो भने भोलि पल्टदेखि मात्र पुरुषहरू भाइटिकाको रातसम्म देउसी देउसी भन्दै देउसी खेल्ने चलन थियो । त्यसपछि यदि भाइटिकाको रातवाट पनि खेलिएमा मुखिया बाले भ्याली पिटी वा उर्दी जारी गरि देउसी खेल्न बन्द गर्नुहुन्थ्यो । यदि मुखिया बाको आदेश नमानिएमा कारवाही गर्नुहुन्थ्यो । पछि २००७ सालको पछि प्रजातान्त्रिकको आगमन पश्चात मात्र समयसँगै परिवर्तन हुँदै गए पछि महिला पुरुष सबै मिलेर एकै ठाउँमा र एकै चोटी हातमा हात मिलाएर काँधमा काँध मिलाएर, खुट्टामा खुट्टा मिलाएर हूराँ खेल शुरू गरिएको हो ।

हूराँ, पुर्खाहरूको पालामा हूराँ भन्ने शब्द नै थिएन । देउसी नै भन्ने चलन थियो । हूराँ भन्ने चलनपछि आको पाइन्छ । हामीले कुनै पनि विजय उत्सव मनाउँदा जस्तै भलिबल, फुटबलजस्ता खेलमा प्रथम हुदा खुशी भएर 'हिप हिप हुरे' भनेर हर्षलासका साथ नारा लगाउँछ, रमाउँछ । त्यस्तै हूराँ खेल्दा एक प्रकारको मजा, हर्ष, उल्लास भएर खुशी भएर उफ्रिन्दा हुरेवाट हूराँ भनेको भनाई पाइन्छ भने अर्को देउसी खेल्दा एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा ठूलो हुल भएर जाँदा मगर भाषामा हुल भनेको समूह हो र राहा भनेको आयो हो । 'हुल राहा, हुल राहा' भन्दा भन्दै हूराँ भन्न पुगेको हो भन्ने पनि गरिन्छ ।

देउसीरै, प्रत्येक वर्षको कार्तिक महिनामा एक चोटी तिहारे औसी आउछ । सोहि समयमा बलि हाड (राजा) (बल्दुयाडगारा राना मगर)को हुकुमैले तिहारे औसीको रातदेखि भाइटिकाको रातसम्म कार्तिके दान माग्ने, लिने र दिने भनि हुकुम दिईएको छ । देउसीरैको अर्थ, देउ भनेको कार्तिके दान देउ भनेको हो । सिरै(शिरै) भनेको शिरदेखि पुच्छरसम्म घरमा केके छ त्यो सबै कुरा देउ अथवा दिनु भनेको हो । किनकी भट्याउनेले ए हाई हाई, ए देउसी रे ! भाइ, ए भनभन भाइ हो भनेर फलाक्दा अरु देउसी खेल्नेहरूले वा नाँचनेहरूले देउसी रे !, देउसी रे ! भनेर साथ दिने गरिन्छ । किनभने यो नाँच वा देउसी भनेको विशुद्ध तिहारे औसीको रातदेखि मात्र खेल्ने गरिन्छ । कार्तिकमा भनेको जो कसैले कसैको घरमा हूराँदेउसी खेलेर वा कुनै नाँचगान गरेर वा एकलै वा समुहमा गएर माग्न पाईन्छ । त्यो संस्कार पनि छ । अरु समयमा माग्न पाइदैन र सुहाउदैन पनि । मागनु आउनेलाई वा जोकसैलाई कार्तिके दान दिएर आफ्नो ग्रहदशा भगाउने चलन पनि छ । यसरी नै तिहारमा देउसी खेल्नेहरू पनि मिल्ने मिल्ने एक हुल भएर वा पुरै गाउँकाहरू भेला भएर कुनै ठाउँमा वा घरको आँगनमा देउसी खेल्न जाने गरिन्छ । खेल्दाखेरी सोहि घरकाहरूसँग फलाकेरै हामी यहा देउसी खेल्न आएका हौं भनेर अनुमति मागेर खेल्छ । त्यसपछि घरवेटीले ल है

योपालीको वा यो सालको देउसी सबै जना रमाईलो गरि खेल्नु पर्छ भनेर अनुमति दिईएको हुन्छ। त्यसपछि भट्टयाउनेले वा देउसी खेल्नेहरूले दान माग्दाखेरी ए हामी त्यसै, आएका होइन, ए बलि राजाले पठाएका, ए तीन दिन तिहार, ए पाच दिन दशैं, ए मनाउँदै आएको, ए छानामाथि घिरौला, ए केके दिन्छ हेरौला, भनेर अनि बलिराजाको कथा ल्याएर भट्टयाएको हुन्छ। खासमा तिहारमा एउटा कार्तिके दान माग्ने नै हो। सोहि क्रममा देउसी खेल्नेले घरवेटीलाई देउसी रे, देउसी रे भनेर दान देउ र दान दिँदा भरसक सबै भएभरको देउ भनिएको नै हो। त्यसैले भट्टयाउनेसँगसँगै साथ दिएर देउसी रे भनिएको हो। अनि यसरी देउसी रे देउसी रे भनेर त्यो समयमा खेल्नेलाई नै देउसी भन्न पुगेको हो भन्दा कुनै अतिरिक्त नहोला। तर यसमा सबैले आआफ्नो तरिकाले व्याख्या विश्लेषण गरिएको पाइन्छ।

अर्को कुरा देउस्याहा पनि भनिन्छ। 'देउ' भनेको दिनु भनेर खेल्नेहरूलाई भनेको हो 'स्याहा' भनेको हाम्रो मगर भाषामा नाँचनेलाई भनिन्छ। त्यसैले बुढापाकाहरूले ऊ देउस्याको राहा (देउसी खेल्नेहरू आयो) भनिन्छ। त्यसैले हूरा र देउसी एउटै हो। हूरा शब्दपछि रमाईलो गरेर खेल्दै जादा हूरा भन्न पुगेको हो भने देउसी भनेको तिहारमा कार्तिके दान मागेर खेल्नेले भट्टयाउने साथ देउसी रे! देउसी रे! भनेर खेल्ने लिनै नाँचलाई नै देउसी भनिएको हो। यो नाँच कार्तिकमा तिहारे औँसीको रातबाट मात्र खेल्ने चलन हो। अन्य कुनै समयमा खेलिमा एक त मुखियावाले वन्द गरि हात्थ्यो भने अर्को अन्य समयमा खेल्न र दान माग्नु सुहाउँदैन पनि। पहिले त अलिक ढिलोसम्म देउसी खेलेमा हैट अहिले त देउसी खेल्नु सुहाउँदैन फलना ठाउँमा त अझै खेल्दै छरे बिग्राएछ भनेर एक आपसमा विल्ला पनि गरिन्थ्यो। अहिले आएर मात्र अलिक राम्रो कार्यक्रममा जहिले पनि खेल्नु थालिएको हो। त्यसैले हूरा/हुरा र देउसी भनेको एउटै भएकोले हूरा देउसी वा हूरा देउसी एउटै भन्न र लेख्न पुगेको हो।

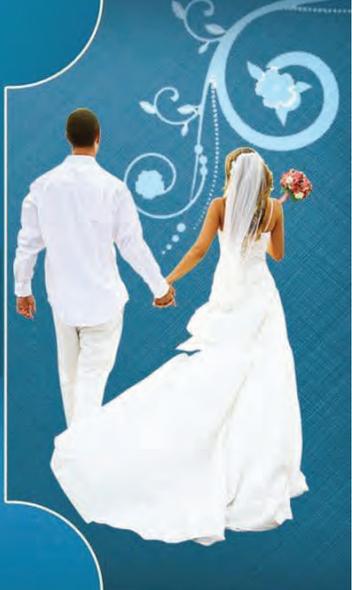
हूरा देउसीको शुरुवात विक्रम संवत् १८८० को दशकमा भएको अनुमान गर्नुहुन्छ प्र.अ. तथा हूराविद् शम्भु राना मगरज्यूले। यस हूराको उत्पति वा उद्गमस्थल धनकुटा जिल्ला मुढेवासमा नै भएको हो भनेर किटान गर्नुहुन्छ प्र.अ. राना मगरलगायत गाउँका मारुनीविद् तथा अग्रज स्व. नर बहादुर केपछाकी मगर, प्र.अ. अग्नी सारु मगर, शिक्षक तेजबहादुर सारु मगर, कलाकार डीएन.पाइमी मगर, यसैगरी मोरङ जिल्ला लेटाडका अग्रजहरु:-नन्दकुमार याडी मगर, पूर्णबहादुर पुलामी मगर, धन बहादुर आले मगर, तिलबहादुर पाइमी मगर आदीले निर्माता यानीमाया गृप प्रा.लि.को वृत्तचित्र हूरामा आ-आफ्ना धारणाहरू व्यक्त गर्नुभएको छ कि यो संस्कृति मुढेवास मै उत्पति भएर

पछि मोराङ, सुनसरी, भ्रपापा लगायत विभिन्न ठाउँमा बसाई सराई गरेर जादा र छोरीचेलीहरू घरजम गरि जाँदा सोहि ठाउँमा आफ्नो संस्कृतिलाई निरन्तरता दिँदै रमाईलो गर्दै आउँदा यो सबै फैलिन्दै गएको हो भनि जस्ताको त्यस्तै व्यक्त गर्नु हुन्छ। साथै जन्म स्थान लुम्फाजुङ, स्थाई बसोबास धरान, हालको बसोबास र कर्मथलो युके रहनुभएका यूके भूपू आर्मी हूराविद् वा व्याख्या विश्लेषक हंशबहादुर दर्लामी मगरज्यूको भनाई पनि हूरा नाँच मुढेवास बाटै शुरु भएको हो भन्नुहुन्छ।

हूरा नाँचदा पुरुष र महिलाहरू आमने सामने लाइनमा बसेर मादल, मुरली र मभेरीको तालमा अगाडि ३ कदम र पछाडि ३ कदम पाइला चालेर खेल्छन्। पछि हूरा खेल्नेको संख्या बढ्दै गएपछि आँगनमा नअटेर हात समाई गोलो तरिकाले खेल्नु शुरु गरियो। जसलाई २ कदमै हूरा भनिन्छ। यसमा दुई कदम अगाडि र दुई कदम पछाडि सरेर खेलिन्छ। यसको विकाससँगै लगभग २०१५ सालतिरबाट एक कदमै हूराको विकास पनि प्रचलनमा आएको पाइन्छ। यसमा दाहिने खुट्टा अगाडि फालेर खेलिन्छ। यसको ताल छिटो छिटो हुन्छ। यसलाई छोटी कदम पनि भनिन्छ।

आजभोलि सबै चेली माइती, महिला-पुरुष भेला भई हूरा खेल्छन्। शुरुमा भट्टयाउनेले- ए हाई हाई, ए देउसे भाइ, ए देउसी रे भन, हामी त्यसै आएको होइन, वली राजाको हुकुमैमा, आएका हामी, ए तीन दिन तिहार, ए पाँच दिन दशैं, ए मान्दै आको, ए रातो माटो, ए चिप्ले बाटो, ए लाइँदै पड्दै, ए आएको हामी, ए घरवेटी आमा, ए घरवेटी बाबा, ए कोहीमा भाइ ए पाल्या बस्ने, ए कोहीमा भाइ रोल्पा बस्ने, ए कोहीमा भाई ए स्याङ्जा बस्ने, ए कोहीमा भाइ गोरखा बस्ने भन्दै मगरहरू पश्चिमबाट पूर्वतिर आएको कुरा गर्दै घरवेटीसँग अनुमति मागेर भट्टयाउँदै- ए नाँच भाइ हो, ए उफ्र भाइ हो, ए गाओ भाइ हो भन्दै हूरा खेल्नेलाई अनुमति दिने गर्छन्। अनुमति पाएपछि सबैजना खुशीले नाँचदै रमाउँदै गीत

Professional
PHOTOGRAPHY
VIDEOGRAPHY
For all Occasions

Cell: 917 930 2336
Office: 718 651 2796
E-mail: moktandigital@gmail.com

गाउँदै जुहारी खेल शुरु गर्छन् । यो नाँच खेल्दा र जुहारी खेल्दा खेल्दै युवा युवतीहरू माया जालमा फसेर घरजम पनि गरेको पाइन्छ । यसरी नै प्रत्येक घरमा, प्रत्येक टोलमा वा चोकमा माग अनुसार देउसी खेल्ने चलन छ । यो देउसी दिन रात नभनि चौबिसै घण्टा भाइटिकाको रातसम्म खेल्ने गरिन्छ । यसरी खेल्दा अनिघोले गर्दा गाईको गोठ बाखाको

गोठ पनि नभनी जता पायो उतै मकैको खोस्ता जस्तामा घुसिएर निदाउने गर्छन् । सोही समयमा तरुनी तन्नेरीले जिस्काउँदै अनुहारमा कालो मोसो दली दिने, हात खुट्टा बाँधेर रमाईलो गर्ने गर्छन् ।

दिन रात भोक तिर्खा नभनी खेल्दा भोक लाग्छ भनेर प्रत्येक घरबाट मकै भटमास भुटेर, बारीमा भएको काँक्रा, आलु, स्कुस, मुलाको अचार, अमिलो मेलको अचारजस्ता खानेकुराहरू खाजाको लागि तयार पारी जाँड, रक्सीसहित आ-आफ्नो अनुकूलअनुसार दान निकाली दिने चलन छ । अनि भट्याउनेले घरवेटीलाई आशिष दिनेचलन छ । अन्तिममा ए लेखको माने/काने, ए यतिकै जाने भनि विदा माग्दै भट्याईसके पछि सबैजना 'हरा हा हा' भन्दै मच्ची मच्ची उफ्रिन्दै नाँचछन् । खेलिसकेपछि चेलिवेटीहरूले खाजा बाँड्छन् र सबै मिलेर खाजा खान्छन् । खाजा खाँदै बुढापाकाहरू एक छेउमा 'सालेज्य' गीत गाउने गर्छन् भने कोही नाँचदै रमाईलो गर्छन् भने युवा युवतीहरू कसले जित्छ है भनी होडबाजी एक छेउमा खेलि रहन्छ । यसरी एक ठाउँमा हूरा समापन भएपछि अर्को घरमा वा टोलमा प्रस्थान गर्छन् । यो समयमा कोहारछ है, जस्ले जित्छ उसैले लाने है भनि होडबाजी गरी हूरा खेल्नेहरू हात समातेपछि दिसा पिसाप आवसकी, टाउँको चिलावस एक अर्काको हात समाते पछि छोड्दै नछोड्ने गरिन्छ । अनि प्रस्थानको समयमा पनि त्यो हात नछोडी बाटोमा पनि उफ्रिन्दै हूरा खेल्दै खेल्ने स्थानमा पुगेर पुनः खेलिन्छ ।

हूरांमा आफूलाई परेको पीर, दुःख, पीडा, भोक, शोक र रोग आदी सबै विसरेर रमाइलो मान्दै 'हूरा हा हा' भन्दै खेलिन्छ । यसरी नाँचदा खेल्दा आफूलाई जन्म दिएको देश र संसार नै रमाईलो र उज्यालो भएको महशुस गर्छन् र गीत गाउँदा पनि अन्तिममा देशै रमाइलो भनि थगो नै गाउने गर्दछन् । यो नाँचमा कुनै भेदवाव छैन । दुधे बालकदेखि लिएर लठी टेक्ने वृद्धसम्म र चेली-माईतीदेखि लिएर सासु-बुहारी एकै परिवारका सबैजना आनन्दले रमाइलो साथ नाँचने खेल्ने गर्दछ । यी हूरा वर्षै पिच्छे एक गाउँको हूरा पाहुनाको रूपमा पालैपालो अर्को गाउँमा

गाएर नाँचने खेल्ने चलन छ । पाहुनालाई स-सम्मानका साथ सुँगुर ढालेर मेजोमान खुवाउने चलन छ । मेजोमान खुवाउँदा जिस्काएर कोहिलाई सुँगुरको थुतना, खट्टाको खुर, पुच्छरजस्ता भागमा लुकाएर लगाई दिएर, हात धुनलाई साबुन खरानीको सट्टा माटो, बालुवाजस्ता दिएर उल्हा उल्हा गरेर पाहुनाहरूलाई दुःख दिई जिस्काउने काम पनि गरिन्छ । विदाको बेलामा सुँगुरको एउटा फिला कोसेली दिई पठाउने चलन छ ।

हूरा नाँच अहिले पूर्वाञ्चलको एउटा लोकप्रिय संस्कृति बन्न पुगेको छ । जुनसुकै वर्ग र समुदायहरूले पनि आफूलाई हूरांमा रमाउन चाहन्छन् । यो नाँचलाई 'जहाँ मगर त्यहाँ हूरा' भन्ने नाराका साथ संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न मोरङ जिल्ला लेटाडमा 'नेपाल राष्ट्रिय हूरा प्रतिष्ठान' स्थापना पनि गरिएको छ तर समयअनुसार यसले फडको मार्न सकिएको छैन । अहिले मोरङ, झापा, सुनसरीलगायत विभिन्न ठाउँमा हूरा महोत्सव गरेर भव्यताका साथ मनाउँदै आइरहेका छन् । र यस भेगमा धनकुटा मुढेबासदेखि बसाई सरी आएका तथा घरजम गरी आएका व्यक्तिहरूबाट नै हूरा खेल्न सुरु गरेको तथ्य पाइन्छ । भर्खरै २०७५ साल मंसिर ३ गते धनकुटा जिल्ला चौबिसे गाउँपालिकाको प्रायोजनमा र वाड नं. १ को आयोजनामा सउरे बजारमा प्रथम हूरा महोत्सव भव्य र सभ्य रूपमा सम्पन्न गरियो ।

भैलो भोज

हूरा सकिएको केहि दिनपछि वर्ष दिनको रमाइलो चाँडलाई भैलो भोज खाएर विदा गर्ने चलन छ । भोज खानका लागि अगुवाहरूले दानबाट उठेको रकम भेलापारी हिसाब गर्दछन् । उहिले दानमा उठेको सबै रकमले सुँगुर ढालेर भोज खाइन्थ्यो । नपुगे बिलोसम्म भन्दा पनि बाँडेर खाने चलन थियो । कसैको पाहुना हूरांमा सहभागी भएमा खोजेर भए पनि भाग दिने चलन थियो । कुनै घरको घरायसी कारणले हूरांमा सहभागी हुन नसकेमा एक वोटल रक्सी ल्याएमा भागी दिने चलन थियो । अहिले आएर जनचेतना बढेपछि दानमा उठेको केहि रकम सामाजिक काममा छुट्याई बाँकी रकमले मात्र भोज खाने चलन छ । सबैको सल्लाह मिलेमा सबै रकम सामाजिक कार्यमा नै प्रयोग गर्ने चलन छ । भोज खाएमा पुरुषहरूले सुँगुर काट्छन् र भैल्या मितालु जगडिचे भन्दै सुँगुरको टाउँको जगाएर बाँकी मासु सबैलाई भाग लगाउँछन् । जगाउँदा मारुनीले लगाउने मजेत्रो, गहना फुकालेर टाउँकोमा राखी सजाउँछन् । नाङ्गलोमा दियो कलस राखेर मारुनी र धतुरे वरीपरी नाँचछन् । मारुनी र धतुरेले नाँची सकेपछि सबैजना हूरा खेल्छन् । पुरुष पक्षले टाउँकोलाई काटकुट पारी पकाएर तयार पार्दछन् भने महिला पक्षले पानी, जाँड, रक्सीहरू तयार पार्छन् । सबै खानेकुराबीचमा राखेर हूरा खेल्दा चेलीलाई खुट्टा लाग्यो कि वा ठेस लाग्यो कि भनेर माईतीले चेलीहरूलाई माफ माग्दै ढोग्ने चलन छ । त्यसपछि तयार पारिएका खानेकुराहरू केराको पातमा वा टोपरमा भाग लगाएर सबैले बाँडेर भैलोभोज खान्छन् । अन्तिममा मुखियावाले वर्ष दिनको रमाइलो साँस्कृतिक चाँड हूरांलाई समापन भएको घोषणा गरी हूरा समापन गरिन्छ ।

नोट: लेखक नेपाल मगर साँस्कृतिक संघ, केन्द्रीय समिति अध्यक्ष हुन् ।
लेखकको यस 'हूरां/हूरा' को बारेमा २०६५ सालमा वृत्तचित्र र किताब प्रकाशन गरि सकिएको छ ।

प्रदीप परियार थापा मगर

नेपालको समृद्धिसँग जोडिएको प्रश्न

यो साल सन् २०२० मा फैलिएको कोरोना महामारी रोगले जनधनको गरेको अपूरणीय क्षति र सन् २०१५ को अप्रिल २५ मा आएको महाभूकम्पबाट भएको १०औं अर्ब रुपैयाँ बराबरको सम्पदाको क्षति र ८औं हजार जनताको ज्यानको खतिपछि नेपाललाई अब विकास र प्रगतिको बाटोमा लम्किन अझै लामो समय लाग्ने निश्चित छ ।

नेपाल र नेपालीको समृद्धिको सपना देखाएर धेरै नेताहरूले चुनाव जिते, देशको बागडोर आफ्नो हातमा लिएर शासन चलाए तर नेपाल कहिल्यै उभो लाग्न सकेन । नेताहरूले दशकौं उहाँ समृद्धिको मीठो सपना देखाए तर पटक पटक बिपन्नता, बिसंगति र अस्थिरताको बुलडोजर चलाई रहे जसको कारण देश र जनताको भविष्य चाँही दिनानुदिन अन्धकारमा धकेलिनु पुगेकोछ । राष्ट्रको नाउँमा चुलिएको रू. १.२८ खरब (ट्रिलियन) ऋण हरेक नेपालीको थाप्लोमा रू. ४२ हजार थोपरिनुको बाध्यता र नेपालमा हरेक दिन जन्मिने सात सय बालबालिकको निधारमा नजन्मिदै थपिने यो रिणको भारीको दोषी को हो ? भट्ट चिन्नु पर्ने बेला आएकोछ ।

अस्थिर सरकार, अवाञ्छित निर्वाचन र चुनाव खर्च

कोरोना महामारीको कारण देश ठप्प भएको बेला, जनताको अमूल्य जीवन गुमेको बेला, जनताले बिहान बेलुकाको छाक टार्न नसकिरहेको अवस्थामा नेपालमा भने कामचलाऊ र अस्थिर सरकार छ । अस्थिर सरकार, जनमतको नाममा गरिने अवाञ्छित निर्वाचन र चुनाव खर्चलाई नेपाल सरकारको आयले थेग्न सक्दैन । एउटै राजनैतिक दलले जनादेश पाएर दुई तिहाई बहुमतको संसद र सरकार भएको अवस्थामा बिना खास कारण पुनः जनादेश माग्ने भन्दै मध्यावधि निर्वाचनमा जानु जनादेशकै उपहास थियो जुन सर्वोच्च अदालतले रोक लगाईदिएकोछ । नेताहरूको बहुलश्रीको लागि जनताले कति पटक जनादेशको नाटक मञ्चनमा निरिह पात्र बनि रहने र 'अब त राम्रो होला' भन्दै निर्वाचनमा भागलिई रहने ? यो प्रश्न सोध्नु पर्ने बेला आएकोछ ।

सन् २०१७ को संघीय र स्थानीय निर्वाचन व्यावस्थापनमा सरकारले रू. ३ हजार ४७२ करोड खर्च गर्नु परेको थियो भने उम्मेदवारहरूले रू. ९ हजार ६९१ करोड खर्च गरेको तथ्यांक एशिया फाउण्डेसनको सन् २०१८

को रिपोर्ट 'Study on the Election Campaign Finance: Local, Provincial and Federal Elections in Nepal, 2017' मा उल्लेख छ ।

त्यसैगरी, International Foundation for Electoral Systems (IFES) को सन् २०१८ को 'NEW REPORT ON CAMPAIGN FINANCE MONITORING IN NEPAL' रिपोर्टअनुसार, निर्वाचनमा काठमाण्डूका उम्मेदवारले औसत ४४० हजार डलर खर्च गर्नु पर्दछ । अझ जित्ने उम्मेदवारले औसत खर्चको पचास प्रतिशत बढी खर्चिनु पर्दछ । त्यस मध्ये ९० प्रतिशत उम्मेदवारहरूले आफूले चुनावमा गरेको खर्च लुकाएर कम खर्च गरेको देखाउने गरेको रिपोर्टमा उल्लेख छ ।

निर्वाचन प्रजातान्त्रिक पद्धतिको एक महत्वपूर्ण पाटो हो तर अवाञ्छित रूपमा घोषित चुनाव गराउन राष्ट्रको ढुकुटी रित्याउन कदापि राम्रो हैन । ऋण काढी काढी फेरि यिनै नेताहरूलाई जनताले पुनः अनुमोदन गर्न पर्ने अवस्थाको अन्त्य नभै दीगो विकासको परिकल्पना गर्न सकिदैन । त्यतिमात्र कहाँ हो र ! गत अप्रिल १५ को The Kathmandu Post को रिपोर्टअनुसार, नेपाल सरकारले कोरोना महामारीको कारण थप स्वास्थ्य उपचार खर्च व्यवस्थापन गर्न अन्तर्राष्ट्रिय दात्र संस्थाहरूबाट रु ६९ अर्ब (बिलियन) देखि १०४ अर्ब रुपैयाँ ऋण या अनुदान माग गरेको उल्लेख छ । यसको मतलब सरकारसँग जनताको जीवन रक्षा गर्नु पर्ने दायित्व पुरा गर्ने बजेट रकम छैन, अर्काको मुख ताक्नु पर्छ ।

नेपालको कूल वार्षिक आयस्रोतभन्दा वार्षिक खर्च बढी भएको वार्षिक बजेट घाटा अर्को डरलाग्दो अवस्था हो । उदाहरणको लागि सन् २०१९ को वार्षिक बजेट घाटा रु. २६९,३९२,२००,००० रहेको छ । जुन कूल ग्रायस्त आय (GDP) को ३४.५४ प्रतिशत हो । यो घाटा सन् २०१८ को वार्षिक बजेट घाटा रु. १७३,७३४,८००,००० भन्दा बढी हो । तर सर्वसाधारण जनतालाई यो वार्षिक बजेट घाटा रकम कति

ठूलो रकम हो र यसले देश र जनताको जीवनमा के असर पर्छ भन्ने थाहा हुन्छ ? अहं । बजेट घाटाबारे बुझ्न अमेरिकी आर्थिक विज्ञता स्रोत कम्पनी 'The Balance' को 'Budget Deficits and How to Reduce Them' मा उल्लेख व्याख्या सहयोगी हुन सक्छ ।

"A budget deficit is when spending exceeds income. The term applies to governments, although individuals, companies, and other organizations can run deficits. A deficit must be paid. If it isn't, then it creates debt. Each year's deficit adds to the debt. As the debt grows, it increases the deficit in two ways. First, the interest on the debt must be paid each year. This increases spending while not providing any benefits. Second, higher debt levels can make it more difficult to raise funds. Creditors become concerned about the borrower's ability to repay the debt."

नेपालको वैदेशिक रिणको भार

नेपालको वैदेशिक रिण रू. १.२८ खरब (ट्रिलियन) रहेको छ । राष्ट्रको नाउँमा चुलिएको यो खरबौं रुपैयाँको ऋण हरेक नेपालीको थाप्लोमा रू. ४२ हजार पर्दछ । नेपालमा हरेक दिन जन्मिने सात सय बालबालिकको निधारमा नजन्मिदै थपिने यो ऋणको भारीको दोषी को हो ? भट्ट चिन्नु पर्ने बेला आएकोछ ।

मानव विकासको मानकमा नेपाल

संयुक्त राष्ट्र संघ विकास कार्यक्रम (UNDP) को 'मानव विकास सूचांक' को धेरै पक्षमा नेपाल चुकेको छ । सन् २०१९ को वरियताक्रम (ranking) मा नेपालको उपस्थिति १८७ मुलुकमा १४७ औं स्थानमा रहेकोछ । उसो त, नेपालको स्थान १५ वर्ष अघि सन् २००० मा पनि १४४ औं स्थानमै थियो । गत साल नेपाल थप ३ देशहरू पछिल्लिर धकेलिएको तथ्याङ्कले देखायो । खोई त प्रगतिको संकेत? बीस वर्ष पछि उल्टो उद्योगति ? हैट, यस्तो पनि हुन्छ ? सधैं उद्योगति या यथास्थिति चरित्र नेपालको नानीदेखि लागेको वानी जस्तो बनेको छ । यो वर्षको सूचांकमा जनताको सर्वपक्ष भलाई गर्ने मुलुकहरूमा नवौं १ नम्बरमा छ भने नेपालका नेताहरूले बेलाबेलामा भन्ने गरेको 'सिंगापुर बनाई दिन्छु' भन्ने उक्ति बनेको नेपालको पर्वत जिल्ला जत्रो सिंगापुर नबौं (९) नम्बरमा छ । नेपालका साँधसीमा जोडिएका दुई छिमेकी मुलुकहरू चीन र भारत क्रमशः ४ र १२९ नम्बरमा छन् । यो लहरमा अमेरिका १५औं नम्बरमा छ ।

भ्रष्टतन्त्र: 'घुस दिन्या र लिन्या दुबै देशका शत्रु हुन्' तर...

नेपाल एकीकरण अभियन्ता राजा पृथ्वीनारायण शाहले सवा दुई सय वर्ष अघि उद्घोष गरेको उक्त दिव्यवाणीलाई लोप्पा खुँवाउँदै उल्टो भ्रष्टाचारमा चुर्लुम्म डुबेर उनी पछिका नेपाली शासक र नेताहरूले खिल्ली उडाएको प्रतीत हुन्छ । भ्रष्टाचार (घुस) कै कारण नेपालको विकास निर्माणको बजेट चौपट हुने गरेको छ ।

विश्व मञ्चमा भ्रष्टाचारमा नेपालको अवस्थिति सर्वनाक छ । ट्रान्सपारेन्सी इन्टरनेशनलको सन् २०१९ को रिपोर्टअनुसार १८०

मुलुकहरू मध्ये नेपाल ११३औं भ्रष्ट मुलुकको रूपमा दर्ज छ । यो मामिलामा नेपालको स्कोर १०० मार्कमा ३४ (यानेकी खराब) रहेकोछ ।

सन् २००४ मा ९०औं नम्बरमा रहेको नेपाल सन् २००५ मा बदनामीतिर उक्लदै ११७औं नम्बरमा दर्ज भएको थियो भने सन् २००६ मा १२९औं नम्बरमा, सन् २००७ र २००८ मा १३९औं नम्बरमा, सन् २००९ मा १४३औं नम्बरमा, सन् २०१० मा १४६औं नम्बरमा, सन् २०११ मा १५४औं नम्बरमा, सन् २०१२ मा १३९औं नम्बरमा, सन् २०१३ मा ११६औं नम्बरमा र सन् २०१४ मा १२६औं नम्बरमा, सन् २०१५ मा १३०औं नम्बरमा, सन् २०१६ मा १३१ औंनम्बरमा, सन् २०१७ मा १२२औं नम्बरमा र सन् २०१८ मा १२४औं नम्बरमा रहेको ट्रान्सपारेन्सी इन्टरनेशनलको उपलब्ध सूचाङ्कले देखाएकोछ ।

नेपालको यो हालत नहोस पनि किन - नेपालका नेताहरूले नेपाललाई सिंगापुर र स्वीजरल्याण्ड बनाईदिन्छु भनेर जनतासँग भोट माग्ने तर सत्तासिन भएपछि आफू र आफ्ना आसेपासेहरूले भ्रष्टाचार गरी अकूत सम्पत्ती आर्जन गर्ने क्रम सन् १९९० मा बहुदलीय व्यवस्थाको पुनर्स्थापना पछि भनै संस्थागत बन्न पुगेको तथ्य जगजाहेर छ । नेपालका बहुदल र समाजवादका हिमायती नेता र मन्त्रीहरू भ्रष्टाचारकै कारण जेल सजाय भोगिसकेकाछन् । अहिले पनि नेताहरूको सुख सुविधाको आयस्रोत निदिखुदी गर्ने हो भने कुनै बैधानिक आयस्रोत नखुल्ने पक्का छ । राणाकाल र पन्चायती निर्दलिय व्यवस्थाको बेला राष्ट्रिय सम्पत्तिमा जुन ब्रम्हलूट हुन्थ्यो त्यो बहुदलको आगमन पछि विभिन्न रूप र रंगमा यथावत कायम र बढोत्तरी रहेको छ ।

गरीब मुलुक बनेर कतिन्जेल ?

नेपाल संयुक्त राष्ट्र संघले सन् १९७१ मा स्थापना गरेको 'अतिअल्प विकसित मुलुकहरू' (LDCs) को सूचिमा नेपाल सन् १९७१ देखि नै निरन्तर दर्ज भएको छ । उक्त सूचिबाट ६ राष्ट्रहरू - भानाउटु (२०२०), ईक्वाटोरियल गुईन्या (२०१७), सामोवा (२०१४), माल्दिभ्स (२०११), केप भर्दे (२००७) र बोत्स्वाना (१९९४) मा ग्रेयाजुएट (उत्तिर्ण) भैसके अर्थात विकसित मुलुकको लहरमा दाँजिने भैसके । नेपाल चैं खोई त उक्त सूचिबाट ग्रेयाजुएट (उत्तिर्ण) हुने छाँटकाँट, जुत्ती र संकेत ? अब बाँकी ४६ मुलुक मध्ये अंगोला सन् २०२१ मा ग्रेयाजुएट हुने भनेर सारासं महासभाले गत फेब्रुअरी १२, २०१६ को बैठकले पारित गरिसकेको छ भने भुटान सन् २०२३ मा, साओटोम एण्ड प्रिन्सेप सन् २०२४ मा र सोलोमोन आईल्याण्ड सन् २०२४ मा उक्त सूचिबाट ग्रेयाजुएट (उत्तिर्ण) हुनेछन् ।

रिमिटेन्सले चलेको देश

नेपाल संमूद्धिको कुरा गर्दा एनआरएन प्रवासी नेपालीहरूले विदेशमा कमाएर पठाएको विदेशी मुद्रा रिमिटेन्स देशको कूल ग्रायस्थ उत्पादन (जिडिपि) को एक तिहाई अर्थात २५ प्रतिशत बराबर रहेको तथ्याङ्क छ । नेपाल राष्ट्र बैंकको पछिल्लो तथ्याङ्कअनुसार यो वर्ष रिमिटेन्स स्वरूप रू. ३ खर्ब, ३७ अर्ब, ७२ करोड प्राप्त भएको छ । प्रवासी नेपालीहरूको नेपालमा भण्डै ३० अर्बको लगानी रहेको एनआरएनए आईसिसीको सन् २०१३-२०१५ को शेष घलेको नेतृत्वमा बनेको कार्य समितिले नेपाल

आर्थिक पत्रकार संघको सहयोगमा तयार पारेको रिपोर्टमा उल्लेख छ । यस हिसाबले एनआरएनहरूलाई नेपालमा थप लगानी गर्ने वातावरण सृजना गर्न सरकारले कुनै ढिलाई गर्नु हुन्छ ।

दुर्भाग्य र सम्भावनाको ढोका

यो साल सन् २०२० मा फैलिएको कोरोना महामारी रोगले जनधनको गरेको अपूरणीय क्षति र सन् २०१५ को अप्रिल २५ मा आएको महाभूकम्पबाट भएको १०औं अर्ब रुपैयाँ बराबरको सम्पदाको क्षति र ८औं हजार जनताको ज्यानको खतिपछि, नेपाललाई अब विकास र प्रगतिको बाटोमा लम्किन अझै लामो समय लाग्ने निश्चित छ । अस्थिर सरकार, सुशासनको अभाव, राजनैतिक विचलन, अवाञ्छित निर्वाचन, भ्रष्टाचार जस्ता राष्ट्रको अधोगति र समृद्धिको बाधकको रूपमा जोडिएका पक्षहरूको सही सम्बोधन र निराकरण नहुँदासम्म नेपाल र नेपालीले सास्ती पाईरहने हो । देश अधोगतिको उँधोतिर भरिरहने हो । तर सबै मिले, देश भ्रष्टाचार मुक्त बनाउन सके, स्थिर सरकार र सुशासन दिन सके नेपालले फड्को मार्न सक्ने सम्भावना भने अझै छ ।

नोट: लेखक प्रदीप परियार थापा मगर
अमेरिकाबाट सञ्चालित नेपाली मिडिया
'नेपालिजम डट कम (Nepalism.com)' का प्रधान सम्पादक हुन् ।

SHUMA
MULTIPLE SERVICE
EMPLOYMENT AGENCY & REAL ESTATE

Tel. (256) 490-2307
40-08 76th St, Ste 8
Elmhurst NY 11373
Email: skshakya108@gmail.com

पर्देशिको सन्देश: गाउँ र जन्मभूमिलाई !!

नलित तिलिजा
म्याग्दी, हाल : जोपा, एमडी

हे हावा तिमि वृद्ध जन्मेको शान्ति भूमि अनि सगरमाथाको मेरो देश भेटेर आइ दिनु है, सीमानाका काँधे तारहरूले तिम्रो बाटो छेक्ने छैनन् हृदयका न्यास्रोहरू मेटेर आइ दिनु है...
विवसताले पर्देशी बनायो -
साथी संगी-धुलो उडाउँदै खेले आँगन अनि गोरेटोहरूले विर्सियो भनेर गुनासो गर्दै होलान्, लक्ष्य पुरा गरेर एक दिन अवस्थ फर्केर फेरि आउँछ भनि दिनु है.....,
त्यही कुनै पाखाहरूमा पसिना खल खल मेरो बुवा, बर्खाले भत्काएका कालाहरू मिलाउँदै होलान् वृद्ध शरीर-छिन छिनको खोकी, ठेलै-ठेलै उठेका हत्केलाहरू बल नपुग्दा थोरै भएपनि बल थपी दिनु है

सिरानी छेउ अनेक थरि औषधि राखी निदाएकी होलिन मेरी आमा,
नब्युभ्काउनु उनलाई ...निन्दा पर्न फेरि गाह्रो पछि सक्छौ भने रोग र दुखाइ तर्काइ दिनु है.....,
परदेशीने होडवाजीमा पाखा खेत धितो राखी अनेक धक्का अनि सास्ती सहदै,
दलालीको मिठा बोलीहरूमा फस्लान साथीहरू सम्झाई बुझाई गाउँ फर्काइ दिनु है

पर्देशी र चुल्होहरूबाट शिर उठाउने पाएनन् हाम्री आमा दिदी र भाउजू - चेलीहरू..,
पैतालाको धुलो हैन समान अधिकारको सहयात्री हुन् सक्ने यो समाजमा स्वाभिमानी 'नारी' दिनु है,
केहि अर्का बगालका साथी र भाइहरू कुलत र लागू पदार्थ-दुर्व्यशनीहरूमा फसेका छन् रे ...
'गर्दैन येसले कसैको भलो'....भनि....

विकृतिको भारी विसाउने 'चौतारी' दिनु है हत्केला समाउँदै शिक्षा लिन अघि बढेका पैतालाहरू अनि संरक्षणको प्रतिक्षामा भौतारिएका नावालकहरू शिक्षाको ज्योति छर्दै सबैमा आफ्नो मुलुकको माया र माटो को मुल्य के हो ? उपदेश दिनु है...,
सहिष्णुताको कुरा छोडेर जात, धर्म र वर्णहरूमा विभाजित हुँदै छन् रे वस्तीहरू,
तिमि जस्तै स्वोतन्त्र जात-धर्म-वर्ण नछुत्याउने सबैको साभा 'देश' दिनु है....

युडला बासर

याडो श्रो मगर
गर्खानी, रुकुम (पूर्व)
हाल - टेक्सास

सीप नड सिउसिनले मानवा नड घुमिनले
तछान तछा नेपाल चेतैर वलर नड हुनेनले
मुल नेपाली ताउर, युड नेपाली लेउर
ए युडला वासर, प्रदेशल वइवर

पाकल होरा बाकिनता, क्याडय वारि मेकिनता
वइर कता जैन्य, क्याडय वारि ओमालिकिनता
मुल नेपाली ताउर, युड नेपाली लेउर
ए युडला वासर, प्रदेशल वइवर

खेपामेमा डाजार हुरया हैलिद आमै ए कँदनैन्या
साच्चोज हुर नेपालहुर हैलिद जेयम चिउदनैन्या
मुल नेपाली ताउर, युड नेपाली लेउर
ए युडला वासर, प्रदेशल वइवर

इलम सिउसिर कलम क्यौर नोर हुर साच्चोज
निमी स्यावई भण्डाय गित नोर गैर साच्चोज
मुल नेपाली ताउर, युड नेपाली लेउर
ए युडला वासर, प्रदेशल वइवर

बधाई तथा
शुभकामना

मगर संघ अमेरिका

याँमू २०२१

प्रकाशनको अवसरमा हार्दिक मंगलमय
शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

मान बहादुर राना मगर
निवर्तमान महासचिव तथा आजीवन सदस्य
मगर संघ अमेरिका

मगर संघ अमेरिका
केन्द्रीय समिति